

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

ISSN 1121-2204
ANUL DE LECTURĂ

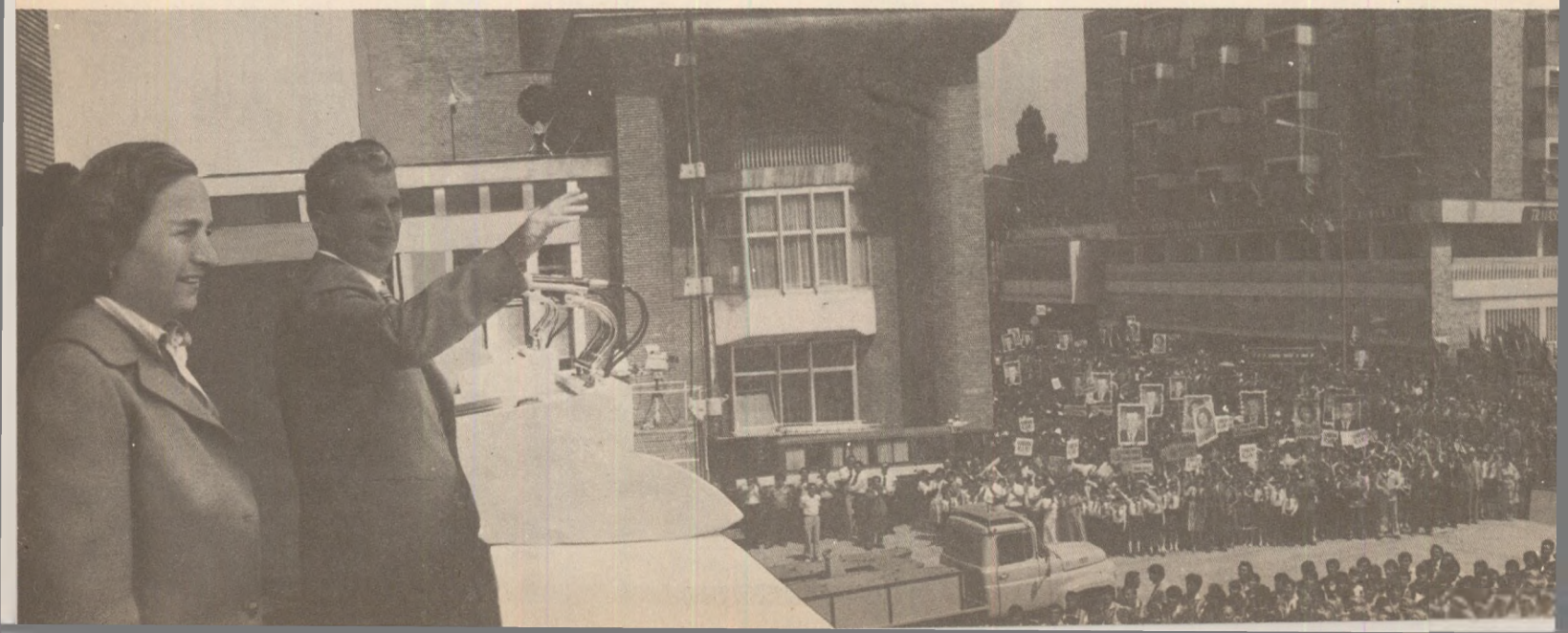
11 iunie
1948-1983

**DEZVOLTAREA
DINAMICĂ
A FORTELOR
DE PRODUCȚIE**

Vizita de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în județul Caraș—Severin

Rodnic dialog cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale din Banaț, într-o atmosferă de fermă și responsabilă angajare pentru îndeplinirea hotărârilor Congresului al XII-lea și Conferinței Naționale ale P.C.R., a orientărilor și sarcinilor subliniate recent de secretarul general al partidului

Naționalizarea mijloacelor de producție — act politic revoluționar cu adânci semnificații în istoria poporului român

MARILE EVENIMENTE din viața unui popor își dezvăluie semnificațiile profunde fiind judecate din perspectiva efectelor pe termen lung pe care le-au produs, a înfruntării pe care au exercitat-o asupra mersului însuși al istoriei. Un asemenea moment al istoriei poporului român, de covârșitoare însemnătate politică, economică și socială l-a constituit naționalizarea mijloacelor de producție de la 11 iunie 1948 și trecerea lor în proprietatea socialistă. O coincidență istorică a făcut ca acest act să fie înfăptuit în aceeași zi de 11 iunie în care proclamația de la Islaz a guvernului instituit de revoluția din 1848 a chemat la înfăptuirea înaltului ideal al lui Bălcescu, „domnia poporului prin popor”. Deși despărțite în timp prin durata unui veac, revoluția din 1848 și istoricul act al naționalizării se află într-o organică interdependență, reprezentând momente epocale în lupta poporului nostru pentru libertate națională și dreptate socială.

Înalta semnificație a naționalizării rezidă în faptul că ea a marcat „exproprierea expropriatorilor” proclamată de Marx și Engels drept o cerință fundamentală a construirii noului orânduirii sociale, a împlinit dezideratul major al clasei noastre muncitoare înscris în documentele programatice ale partidului ei politic, făurit în 1893, pe baza principiilor socialismului științific, și care prevedea ca țel final al luptei clasei muncitoare, al întregului popor, „prefacerea tuturor mijloacelor de muncă în proprietate colectivă a societății întregi”, „desființarea relațiilor de producție capitaliste” și „întemeierea societății socialiste”.

Înfăptuită de clasa muncitoare, cu sprijinul maselor largi călăuzite de Partidul Comunist Român, pe temeiul și în lumina aspirațiilor fundamentale, sociale și naționale ale poporului român în epoca contemporană a istoriei sale, naționalizarea s-a înscris pe fundalul unui proces revoluționar unitar mereu ascendent și cu adânci rădăcini în istoria poporului român, a clasei noastre muncitoare. Acest proces de luptă continuă a poporului nostru s-a nutrit și luminat din permanența idealului dreptății economico-sociale pentru masele truditoare, al înlăturării nedreptelor privilegii de proprietate, care generau, întrețineau și agravau exploatarea celor mulți, împiedicând evoluția firească a societății românești pe traiectoriile progresului. „După un secol de la revoluția burghezo-democratică din 1848, după un veac de indirjită și eroică luptă de clasă — arată secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu —, proletariatul, în alianță cu țărănimea, unind în jurul său intelectualitatea, forțele largi populare, toți oamenii muncii, fără deosebire de naționalitate, a reușit să pună pentru totdeauna capăt dominației exploataților, să cucerească puterea politică și economică în stat”.

Actul revoluționar al naționalizării ilustrează cu forța de convingere a faptelor că poporul român a știut să se situeze în actualitatea și stringența mersului istoriei, să acționeze cu hotărâre în direcția progresului, potrivit cu propriile sale aspirații. S-a întruchipat, în acest act cardinal, un imperativ generat nemijlocit de noul curs al dezvoltării României în epoca nouă inaugurată în august 1944 de revoluția de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, și poporul nostru a știut să-l transforme într-un resort al marilor transformări economice, sociale, politice și culturale din structura societății, din relațiile de producție și raporturile interumane, din condițiile vieții materiale și spirituale ale națiunii noastre.

În înfăptuirea istoricului act al naționalizării mijloacelor de producție în România, Partidul Comunist Român a ținut seama de condițiile concrete, economice, sociale și politice ale țării, de stadiul procesului revoluționar, de obiectivele trecerii nemijlocite la construcția socialistă, de întreaga complexitate a implicațiilor interne și externe. Naționalizarea mijloacelor de producție a fost pregătită în modul cel mai minuțios. În această privință un rol de mare importanță l-au avut o serie de măsuri adoptate încă în perioada înfăptuirii

revoluției democratice și anume: introducerea în diferite forme a controlului muncitoresc în întreprinderile industriale și apoi punerea întreprinderilor mai importante sub controlul guvernului democratic, cu pronunțat caracter muncitoresc-țărănesc, instaurat la 6 martie 1945; etatizarea Băncii Naționale a României în noiembrie 1946; înființarea oficiilor industriale în mai 1947; formarea unui minim de cadre muncitorești pentru conducerea activității economice; efectuarea în octombrie 1947 a inventarierii întreprinderilor industriale, de transport, comerciale și de credit, precum și alte măsuri, prin care guvernul democratic a avut posibilitatea să exercite controlul asupra producției industriale și s-o orienteze în direcția satisfacerii intereselor majore ale dezvoltării economiei naționale.

După proclamarea Republicii și instaurarea regimului de democrație populară, precum și după adoptarea Constituției Republicii Populare Române, prin care se constituia premisa constituțional-juridică a realizării unor transformări profund revoluționare în baza economică a societății românești, partidul și guvernul au apreciat că au fost create condițiile pentru preluarea de către clasa muncitoare a pozițiilor de comandă ale vieții economice și au hotărât trecerea la înfăptuirea în practică a naționalizării principalelor mijloace de producție. Naționalizarea era reclamată de necesitatea menținerii și consolidării puterii politice cucerite de oamenii muncii, de imperativul înlăturării contradicției dintre noua suprastructură politică și caracterul economiei în care se menținea proprietatea capitalistă, de cerințele restructurării și modernizării întregii economii, ale dezvoltării ei planificate.

La 11 iunie 1948, Marea Adunare Națională convocată în sesiune ordinară a votat în unanimitate **Legea pentru naționalizarea întreprinderilor industriale, miniere, bancare, de asigurări și de transport**. În conformitate cu legea, au fost naționalizate, ca bunuri ale întregului popor, toate bogățiile subsoilului care la data adoptării Constituției nu se aflau în proprietatea statului, precum și întreprinderile individuale sau sub formă de societăți industriale, miniere, bancare, de asigurări, transporturi și telecomunicații, care prezentau o importanță deosebită pentru dezvoltarea economică și socială a țării. Micile întreprinderi și atelierele meșteșugărești nu au fost naționalizate. Intrarea acestora pe făgașul socialismului a fost rezolvată prin crearea cooperativelor meșteșugărești. În ceea ce privește pământul, ținându-se seama de condițiile istorice în care s-a format proprietatea funciară țărănească, nu s-a pus problema naționalizării acestuia. Cerința constituirii proprietății socialiste asupra pământului a fost rezolvată în procesul și ca rezultat al cooperativizării agriculturii.

Ducând la lichidarea proprietății capitaliste asupra mijloacelor de producție, naționalizarea a însemnat crearea în economie a proprietății socialiste a întregului popor, ceea ce a marcat, de fapt, începutul făuririi societății socialiste în România. Cel mai puternic sector al vieții economice a țării a devenit, din pirghie a burgheziei, temelia economică a puterii clasei muncitoare, a poporului, în construirea orânduirii socialiste.

Pe plan social, naționalizarea a avut drept urmare desființarea marii burghezii industriale, financiare și comerciale ca clasă socială. Au fost lichidate, totodată, pozițiile economice ale monopolurilor internaționale în economia românească. Clasa muncitoare a încetat de a mai fi o clasă exploatăată; ea a devenit stăpână, împreună cu toți oamenii muncii, pe mijloacele de producție și pe roadele muncii sale, dovedind că este în stare să le gospodărească incomparabil mai bine și să le dezvolte neîncetat în interesul întregului popor. Astfel, națiunea noastră devenea, pentru prima oară în istoria ei, proprietară plenară și suverană asupra mijloacelor de producție, asupra bogățiilor țării, stăpână pentru totdeauna pe propriul său viitor.

Proprietatea socialistă asupra mijloacelor de producție, ale cărei temelii au fost puse prin actul revoluționar al naționa-

lizării, și care a cunoscut o dezvoltare continuă în procesul edificării societății socialiste, a creat posibilitatea organizării și planificării activității economice în conformitate cu interesele generale ale societății. Ea a dat naștere relațiilor de tip nou între producători, care sînt în același timp și proprietari ai mijloacelor de producție, beneficiari integrali ai rodului muncii lor — relații de colaborare și întraajutorare reciprocă.

Politica consecventă a partidului și statului nostru de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare puternică a forțelor de producție și de repartizare rațională a lor pe tot cuprinsul țării, de acumulare și orientare a investițiilor, a asigurat — în cele trei decenii și jumătate care au trecut de la naționalizarea și, mai cu seamă, în perioada istorică deschisă de Congresul al IX-lea al partidului — perioadă de un dinamism fără precedent în dezvoltarea societății socialiste românești — schimbări radicale atît în baza materială, în nivelul și calitatea forțelor de producție, cît și în structura socială, în ridicarea gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

Avuția noastră națională în bunuri materiale acumulate depășește în prezent 3400 de miliarde de lei, iar valoarea fondurilor fixe din economia națională — principala formă de concretizare a proprietății socialiste — se ridică la 2100 de miliarde de lei, față de 207 miliarde de lei în 1950. Fondurile fixe din industrie au sporit în aceeași perioadă de 22 de ori, din construcții de 57 de ori, iar cele din agricultură de peste 5 ori. De asemenea, au crescut de aproape 10 ori fondurile fixe ale învățămîntului, culturii, artei, ocrotirii sănătății, asistenței sociale etc.

Dezvoltarea forțelor de producție și perfecționarea continuă a relațiilor de producție, dezvoltarea învățămîntului, științei și culturii, formarea unei concepții noi despre lume și viață, creșterea nivelului profesional, tehnic și cultural al clasei muncitoare, fărâșimii și celorlalte categorii sociale au determinat procesul apropierii dintre clasele și categoriile sociale, apropierea condițiilor de muncă și de viață de la oraș și sat. Aceste procese au evoluat în direcția întăririi continue a națiunii noastre, care a căpătat caracteristici superioare, a unității sociale și politice a poporului, a formării societății oamenilor muncii proprietari asupra mijloacelor de producție și, totodată, producători ai tuturor bunurilor materiale și spirituale, a căror existență se bazează pe munca pentru sine și pentru societate.

Un element de ordin calitativ ce caracterizează proprietatea noastră socialistă constă în aceea că partea covârșitoare a bunurilor materiale ce o alcătuiesc în prezent sînt rezultatul muncii sociale prestate de cei ce muncesc în anii care au urmat naționalizării principalelor mijloace de producție. Mijloacele de muncă asupra cărora statul a devenit proprietar prin actul naționalizării, precum și bunurile materiale reprezentînd aportul fiecăruia în momentul cooperativizării au fost, practic, integral înlocuite în această perioadă. În cadrul proprietății socialiste a întregului popor, mii de unități economice noi din industrie, agricultură, construcții, transporturi și telecomunicații, precum și baza materială nouă din domeniul învățămîntului, cercetării științifice, ocrotirii sănătății, artei și culturii etc., aparatul de producție, în general, de care dispune țara noastră reprezintă rodul muncii în comun a poporului român. Din totalul fondurilor fixe existente în economia noastră națională în 1982, peste 63,4 la sută au fost create numai începînd din anul 1971 și pînă în prezent. Ca urmare, calitatea statului de proprietar asupra principalelor mijloace de producție instituită odată cu naționalizarea nu mai avea suport economic, iar noțiunea de proprietate de stat nu mai putea să reflecte multitudinea aspectelor reale legate de semnificația practică a proprietății socialiste, de calitatea oamenilor muncii de stăpîni ai mijloacelor de producție, de producători și beneficiari ai tuturor bunurilor ce se creează în societate. Avînd în vedere această realitate, secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, preciza la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 că „în mod greșit se identifică proprietatea socială, proprietatea întregului popor, cu proprietatea de stat. Statul nu este și nu trebuie să fie proprietar în sensul juridic al cuvîntului; proprietatea socială aparține poporului. Statul nu este decît un instrument în mîna clasei muncitoare, a oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, al întregului popor, în înfăptuirea organizată a dezvoltării economico-sociale“.

Se cuvine să arătăm, totodată, că cele două forme ale proprietății socialiste — cea a întregului popor și cea cooperatistă — reprezintă un tot unitar, avînd aceeași esență. Ambele alcătuiesc, deopotrivă, baza armonizării sistemului de interese economice, oferă cîmp larg folosirii și dezvoltării forțelor de producție, afirmării multilaterale a celor ce muncesc. Proprietatea socialistă constituie temelia întăririi continue a unității oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, a integrării lor organice în activitatea de organizare și condu-

cere, asigură participarea celor ce muncesc la administrarea eficientă a părții din avuția națională încredințată de societate.

Participarea, cu părți sociale, a oamenilor muncii din unitățile economice de stat la constituirea fondului de dezvoltare a creat cadrul juridic corespunzător transpunerii în viață a tezelor formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, cu privire la dezvoltarea continuă a proprietății socialiste în condițiile etapei actuale. Profundul interes față de prevederile Legii privind participarea cu părți sociale și răspunderea colectivelor de oameni ai muncii sînt materializate în numărul și volumul subscrierilor. Această participare cu părți sociale ne diminuează importanța proprietății comune, socialiste, a întregului popor, ci îi sporște rolul de bază a societății noastre a dezvoltării democrației socialiste.

Caracteristic pentru democrația noastră muncitorească, revoluționară, este edificarea unui sistem instituțional, prin care întregul popor participă nemijlocit la elaborarea politicii interne și externe, la înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și de înaintare spre comunism, stabilește măsurile pentru întărirea forței materiale și spirituale a patriei, a suveranității și independenței sale. **„În condițiile actuale — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — o conducere bună nu se mai poate realiza fără o comunicare tot mai strînsă cu masele populare“.** Asigurînd creșterea rolului poporului în făurirea conștientă a destinului său, partidul nostru îndeplinește una din prevederile esențiale ale socialismului, care este realizat de popor, pentru popor.

Dezvoltarea continuă a proprietății socialiste, calitatea oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari constituie temelia traică pentru înfăptuirea hotărîrilor și programelor adoptate de Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului, a orientărilor și indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind obiectivul strategic din acest cincinal — trecerea la un nou stadiu de dezvoltare a patriei noastre și realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate. În temeiul acestei strategii are loc modernizarea structurii economiei naționale, vizîndu-se asigurarea unei concordanțe corespunzătoare între industrie și agricultură, prin dezvoltarea concomitentă și puternică aflată a industriei, cu o structură modernă și cu eficiență ridicată, și îndeosebi a producției de materii prime și energetice, cît și a agriculturii, care, împreună, reprezintă baza de neînlocuit pentru dezvoltarea întregii economii pentru creșterea nivelului de trai al oamenilor muncii.

Afirmarea revoluției tehnico-științifice în toate domeniile de activitate, sporirea rolului științei în modernizarea economiei naționale, a întregii vieți sociale, în conducerea societății, creșterea rolului factorilor intensivi în cadrul cărora un rol hotărîtor revine sporirii productivității muncii, ca principală cale de dezvoltare a venitului național, de demonstrare a superiorității pe plan economic a socialismului față de orînduirea capitalistă, constituie imperativul primordial în condițiile actuale cînd țara noastră este angajată decisiv în amplul proces revoluționar de trecere la un nou stadiu de dezvoltare. Preocuparea pentru o eficiență sporită în activitatea de producție se identifică, în ultima instanță, cu exigența exprimată sintetic de tovarășul Nicolae Ceaușescu la Plenara lărgită a C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, de a face totul „**pentru a produce cît mai mult, cît mai bine, la o calitate cît mai înaltă, cu cheltuieli cît mai mici, să asigurăm creșterea continuă a eficienței, a producției nete, a venitului național — baza progresului societății și a creșterii bunăstării poporului“.**

Trecerea la o nouă calitate în toate domeniile de activitate este, în mod hotărîtor, condiționată de nivelul de conștiință de pregătire politică, ideologică, profesională a tuturor oamenilor muncii, de spiritul de inovare și stimularea acestuia, de stilul de conducere etc. Conștiința socială, învățămîntul și cultura, activitatea ideologică și politico-educativă au un rol deosebit de important în dezvoltarea forțelor de producție, în asigurarea progresului continuu al națiunii noastre.

Poporul nostru privește viitorul încrezător în forțele sale știind că stă în puterea lui, în munca și eforturile sale, să asigure prin forțele proprii dezvoltarea patriei pe noi trepte ale progresului. Hotărîrea cu care clasa muncitoare, fără nimea, intelectualitatea, toți oamenii muncii acționează pentru înfăptuirea planului de stat pe acest an și pe întregul cincinal, pentru realizarea obiectivelor noii etape de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate constituie o puternică garanție că poporul nostru, stăpîn pe destinele sale, va înregistra noi succese în opera de ridicare a patriei noastre pe trepte tot mai înalte de progres și civilizație socialistă.

dr. Gheorghe SURPAT

INDUSTRIALIZAREA SOCIALISTĂ — FACTOR HOTĂRÎTOR AL CREȘTERII ECONOMICE

CELE TREI DECENII ȘI JUMĂTATE care au trecut de la naționalizarea principalelor mijloace de producție au adus ample transformări în nivelul și structura economiei românești, transformări care au avut la bază, pe de o parte, noile condiții social-economice realizate prin crearea unui puternic sector socialist în economie, iar pe de altă parte, din punct de vedere al forțelor de producție, promovarea fermă de către partidul nostru a politicii de industrializare socialistă a țării. Orientarea prioritară spre refacerea și dezvoltarea economiei naționale pe baza concepției formulate de Conferința Națională a partidului din octombrie 1945 potrivit căreia industria națională reprezintă „pivotul în jurul căruia întreaga economie a țării se va dezvolta în condiții noi”, și că de forța industrială depindea însăși independența țării a căpătat un cadru deosebit de favorabil de realizare odată cu trecerea principalelor mijloace de producție în proprietatea întregului popor și cu organizarea și conducerea pe bază de plan a economiei naționale.

Anvergura transformărilor

ÎN PRIMUL RÎND, pentru că prin actul naționalizării, activitatea întreprinderilor industriale devenite proprietate de stat, ca bun al întregului popor, era orientată ținând seama de cerințele edificării noii orânduirii sociale și ale afirmării unui nou mod de gestiune și dezvoltare, eliberat de limitele proprietății particular-capitaliste și ale contradicțiilor sociale generate de aceasta. În al doilea rând, în noile condiții a devenit posibilă mobilizarea amplă a resurselor umane, financiare și materiale în concordanță cu nevoile făuririi bazei tehnice materiale a noii societăți și ale restructurării, pe noi baze, a economiei prin crearea unor noi ramuri și subramuri industriale, precum și prin modernizarea celor existente. În fine, în al treilea rând, chiar dacă proprietatea socialistă nu cuprindea încă întreaga economie națională, prin ponderea ei majoritară, prin natura și mai ales valențele ei, ea a imprimat un curs ascendent și dinamic întregului proces al reproducției sociale, iar dezvoltarea industriei naționale s-a încadrat organic în acest proces, determinându-i hotărîtor tendințele și caracteristicile de bază.

În mod deosebit în anii de după Congresul al IX-lea al partidului, formularea strategiei industrializării și orientarea practică a procesului de dezvoltare a industriei au avut drept coordonată fundamentală premisa că depășirea decalajelor care despărțeau România de țările dezvoltate nu se putea realiza printr-o simplă creștere a producției industriale ci prin restructurarea întregului ei sistem de proporții și relații, astfel încît industria mașinistă, bazată pe aplicarea largă a cuceririlor științei și tehnicii moderne, să devină ramură conducătoare și factor hotărîtor al progresului economic al țării. În această viziune industrializarea a fost concepută ca sistem de ramuri, activități și transformări care să asigure: trecerea tuturor ramurilor economiei naționale pe baza mării producții mașiniste, producerea și folosirea tehnicii mașiniste și a tehnologiilor avansate în întreaga economie; eliberarea procesului de creștere economică de limitele muncii manuale; realizarea acestor cerințe ale reproducției largite în principal pe seama producției naționale, prin preponderența ramurilor producătoare de mijloace de producție; creșterea gradului de atragere în circuitul economic a resurselor naturale și ridicarea gradului de valorificare a acestora; amplasarea rațională a forțelor de producție pe teritoriul țării și dezvoltarea armonioasă a tuturor zonelor țării; schimbarea locului țării în diviziunea internațională a muncii; ridicarea gradului și diversificarea formelor de schimb extern; creșterea eficienței participării țării la circuitul economic mondial; consolidarea independenței economice și politice a țării; transformări înnoitoare în condițiile de muncă și viață ale poporului, progresul economic, științific și social-cultural al țării.

Referindu-se la aceste orientări, în expunerea la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982 tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Dezvoltarea puternică a industriei socialiste, amplasarea

forțelor de producție și progresul industriei în toate județele au constituit și constituie factorul esențial al victoriei socialismului, al trecerii la făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism”.

Caracteristicile și rezultatele de bază ale politicii promovate de partid în domeniul dezvoltării industriale au fost dinamismul ridicat al producției industriale și intensitatea deosebită a transformărilor înnoitoare condiționate de industrializare. Producția industrială a țării a sporit într-un ritm susținut și continuu, ea fiind în anul trecut de peste 58 ori mai mare față de 1948 și de peste 35 ori mai mare în comparație cu anul 1950. Așa cum se vede și din tabelul nr. 1, pe ramuri ritmurile de creștere au fost diferențiate în funcție de cerințele asigurării reproducției socialiste largite. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în industria chimică, în construcțiile de mașini, metalurgie, în producția de energie electrică și termică, ramuri de care depindeau făurirea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății și care au ocupat un loc tot mai important în economia națională. Odată cu aceasta au fost create numeroase subramuri noi, inexistente în industria României, între care pe primul plan se situează: producția de tractoare și mașini agricole, producția de mașini unelte, industria electrotehnică, producția de autocamioane, producția de utilaj petrolier, producția de mase plastice, fibre și fire sintetice, producția de îngrășăminte chimice ș.a.

Tabelul nr. 1

Evoluția producției industriale în perioada 1950—1981

	Dinamică 1950—100		Ritm mediu anual (%)	Structura producției industriale (%)		
	1965	1981	1951 1981	1950	1965	1981
Industrie — total	649	34 ori	12	100,0	100,0	100,0
Din industrie-total:						
● industrie extractivă	376	877	6,4	8,5	7,4	4,4
● industrie prelucrătoare din care:	673	37 ori	12,4	89,5	90,0	98,0
— energie electrică și termică	11 ori	49 ori	13,3	1,9	2,6	2,6
— combustibil	396	817	7,0	11,3	7,0	9,0
— metalurgie neferoasă	728	28 ori	11,4	2,1	3,2	4,1
— metalurgie feroasă	645	31 ori	11,8	5,4	8,3	7,5
— construcții de mașini și prelucrarea metalelor	13	113 ori	16,5	13,3	21,2	30,3
— chimie	21	185 ori	18,3	3,1	6,7	9,7
— exploatarea și prelucrarea lemnului	496	13 ori	8,6	9,9	8,2	4,1
— textilă	386	21 ori	10,2	11,1	7,4	7,5
— confecții	411	26 ori	11,1	7,5	4,2	3,7
— pielărie, blănărie, încălțăminte	401	16 ori	9,3	4,0	2,4	2,1
— alimentară	358	930 ori	7,5	24,2	22,1	11,1

NOTA: Dinamica este determinată în condiții comparabile. Pentru structură, datele referitoare la anul 1950 sînt exprimate în prețuri comparabile 1955, cele pentru 1965 în prețuri comparabile 1963, iar cele pentru 1981 în prețuri curente.

Deplasările structurale în această perioadă au cuprins, înainte de toate, structura macroeconomică și corelațiile dintre principalele ramuri ale industriei. O caracteristică a acestei perioade constă în modificarea proporției dintre agricultură și industrie în producerea venitului național, ponderea industriei ridicându-se de la 30,8 la sută în 1938 la 44 la sută în 1950 și la 58,6 la sută în 1980. Fără îndoială că această corelație se află și sub influența unor factori specifici. Oricum, caracteristic pentru problema pe care o analizăm este faptul că la mijlocul

anilor 60 circa jumătate din venitul național se crea deja în industrie, iar producția mijloacelor de producție reprezenta circa două treimi din producția industrială a țării.

Anii 60 au pus în evidență în mod deosebit implicațiile tot mai mari și de durată pe care le avea asupra producției sociale revoluția tehnico-științifică ce se desfășoară cu deosebită

Tabelul nr. 2

Coefficienții schimbărilor structurale în economia României în perioada 1950—1980

	1965 față de 1950	1980 față de 1965
Produsul social	13,95	10,07
Venitul național	8,82	18,47
Populația ocupată	20,98	24,57
Producția industrială	20,48	17,62

repezițiune. Dezvoltarea economică pe plan mondial releva tot mai mult legătura strânsă, de condiționare reciprocă, dintre progresul economic, modernizarea structurii producției sociale și promovarea progresului tehnico-științific. Aplicarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii contemporane în industrie și în celelalte ramuri ale economiei naționale, în primul rînd în agricultură, devenea tot mai mult factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale, dar realizarea plenară a posibilităților mari create de acesta depindea tot mai puternic de crearea unei structuri moderne a economiei naționale, de dezvoltarea prioritară a ramurilor și subramurilor de înaltă tehnicitate și care valorifică superior resursele naturale.

Strategie novatoare, efecte de rezonanță

ÎN ACESTE condiții a devenit clar că schimbările structurale nu se puteau opri în principal la proporțiile și corelațiile dintre ramurile mari ale industriei, ci trebuiau să cuprindă, pe un front larg, structurile interne ale producției industriale, mai ales subramurile și nomenclatorul de produse realizat în fiecare ramură industrială. Un rol hotărîtor în această privință l-a jucat perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, caracterizată atât prin intensitatea deosebită cât și prin amplitudinea mare a schimbărilor în nivelul și structura economiei naționale.

Ea a fost, înainte de toate, perioada unor ample analize și contribuții de ordin teoretic-principial, cu privire la nivelul atins și stadiile dezvoltării economico-sociale a României, la exigențele noii etape în care intra procesul de edificare a noii ordini sociale precum și la factorii și componentele creșterii economice. În domeniul perfecționării structurii economiei naționale au fost aduse clarificări principale în probleme cardinale cum sînt: legătura dintre revoluția tehnico-științifică contemporană, structura industriei și corelația dintre ramurile tradiționale și ramurile noi ale industriei; legătura indisolubilă dintre macrostructura economică, structura intraramură, microstructura și structura în profil teritorial a producției sociale; căile valorificării optime a resurselor naturale; rolul și locul cercetării științifice naționale în dezvoltarea industriei și în general a economiei și raportul dintre acestea, pe de o parte, și participarea la circuitul internațional al realizărilor științifice și tehnice, pe de altă parte; criteriile repartizării teritoriale a forțelor de producție ș.a. La toate aceste probleme au fost formulate răspunsuri proprii, originale, bazate pe o amplă analiză a cerințelor și condițiilor concrete ale României, precum și a tendințelor și experienței pe plan internațional și care concretizează o concepție cuprinzătoare și de perspectivă privind modernizarea structurii economiei naționale.

Această etapă se detașează, în primul rînd, prin aprofundarea criteriilor de formare și modernizare a structurii economiei naționale. Odată cu luarea în seamă a factorilor care concretizează satisfacerea nevoilor dezvoltării întregii societăți — criteriu fundamental al transformărilor structurale — un loc central l-au ocupat exigențele actualei revoluții tehnico-științifice. Teza formulată de secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al IX-lea, potrivit căreia „desfășurîndu-se în epoca puternică revoluției tehnico-științifice mondiale este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate”. — avea să capete valoare programatică în perioada de după 1965. Ea a stat la baza

întregii strategii și a planurilor de dezvoltare economico-socială a țării, concretizîndu-se în ample măsuri de politică economică pentru impulsivitatea, organizarea și orientarea muncii de cercetare științifică, pentru creșterea contribuției acesteia la dezvoltarea țării.

În al doilea rînd, criticînd concepția care, în primele trei cincinale, subaprecia dezvoltarea cercetării științifice naționale și acorda prioritate importului din străinătate, precum și subaprecierea unor subramuri moderne importante ale industriei, partidul a luat măsuri pentru creșterea puternică a electrotehnicii și electronicii, a mecanicii fine și opticii, a producției de utilaje complexe și mijloace de transport de mare capacitate, cunoscute în literatura de specialitate ca „industrii industrializante” sau „industrii de creștere” capabile să propulseze întreaga dezvoltare a economiei naționale.

În al treilea rînd, ca urmare a dezvoltării puternice a acestor ramuri și subramuri industriale, precum și în condițiile proporțiilor deosebite pe care le-a cunoscut înnoirea și modernizarea produselor realizate de industrie, s-a accentuat procesul de valorificare superioară a resurselor naturale folosite în industrie. Edificatoare în această privință este dublarea coeficientului de devansare a ramurilor extractive de către ramurile prelucrătoare ale industriei, care a trecut de la 1,47 în perioada 1950—1965 la 3,1 în perioada 1965—1980. Numai în cincinalul 1976—1980, în industria construcțiilor de mașini, de exemplu, în condițiile unei creșteri de 1,8 ori a producției, față de 1975, s-au înregistrat creșteri de 2,2 ori în industria electronică, de 2,3 ori în domeniul mecanicii fine și opticii, de 2,3 ori la producția de mașini-unelte pentru așchierarea metalelor. Au fost asimilate și introduse în fabricație noi tipuri de locomotive, autocamioane și nave maritime de mare capacitate, mașini-unelte pentru prelucrarea metalului cu comandă numerică, mașini, utilaje și instalații perfecționate pentru industria energetică, metalurgică, chimică, de construcții, industria ușoară și alimentară, calculatoare și mijloace de automatizare. În industria chimică schimbările calitative s-au concretizat mai ales în dezvoltarea cu precădere a producției de sinteză fină și mic tonaj, de materii prime pentru industria de sinteză organică, de fire și fibre sintetice, cauciuc sintetic și materiale plastice, precum și de articole chimice de uz casnic.

În al patrulea rînd, ultimele trei cincinale, dar mai ales deceniul trecut au marcat și accentuarea procesului de reducere a decalajelor și de apropiere de nivelul țărilor dezvoltate din punct de vedere industrial, deși trebuie făcute în continuare eforturi pentru a ajunge la nivelul acestora, mai ales în ceea ce privește nivelul tehnic și laturile calitative ale producției industriale. Așa cum s-a arătat și la Plenara C.C. al P.C.R. din 1—2 iunie 1982, România s-a apropiat de nivelul pe locuitor înregistrat în țările dezvoltate din punct de vedere economic la o serie de produse fizice, cum sînt: producția de oțel, ciment, tractoare, autocamioane, vagoane de marfă, îngrășăminte chimice, fire și fibre chimice, mase plastice, cauciuc sintetic, frigider, televizoare, aparate de radio, țesături, încălțăminte și altele.

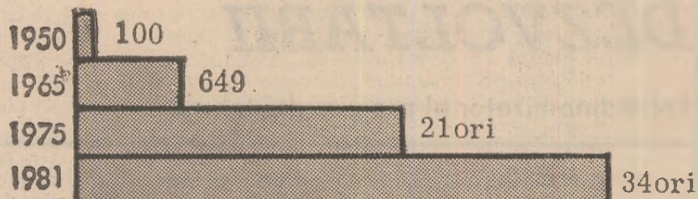
În al cincilea rînd, perioada care a trecut de la Congresul al IX-lea al partidului se înscrie în istoria construcției socialiste ca o etapă deosebit de fertilă și în domeniul îmbunătățirii repartizării forțelor de producție pe teritoriul țării. În condițiile favorabile create și de noua împărțire teritorial-administrativă și pe baza unor ample programe de investiții au fost construite, în ultimii 15 ani, peste 6 100 noi capacități de producție industrială amplasate în toate județele țării; în anul trecut, economia noastră națională dispunea de peste 180 mari platforme industriale cu profil complex, care exercită o profundă înfrîurire pozitivă de ordin economic, social și cultural asupra localităților și zonelor unde ele sînt amplasate. Pentru etapa actuală, Congresul al XII-lea al partidului a stabilit ca obiectiv atingerea de către toate județele a unei producții globale de cel puțin 70 000 lei pe locuitor; dacă în 1980 numai 14 județe atinseseră acest nivel, în acest an numărul lor va ajunge la 29, existînd condiții ca în 1985 toate județele să îndeplinească acest obiectiv important al dezvoltării economico-sociale.

PE BAZA acestor transformări cantitative și calitative de amploare, România s-a transformat într-o țară industrial-agrară, cu o industrie modernă, capabilă să satisfacă cerințele reproducției largite și ale cooperării economice cu alte țări și cu o agricultură în plin proces de modernizare. Edificator

prof. dr. Gheorghe CREȚOIU

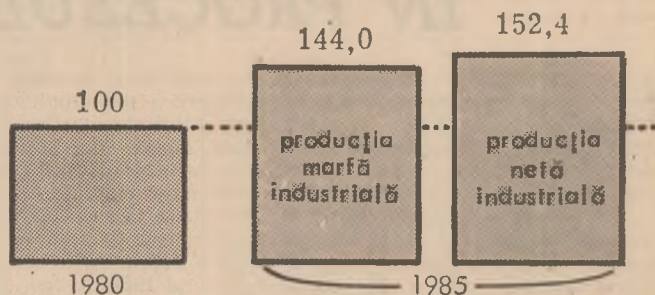
(Continuare în pag. 11)

DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE
- în procente -

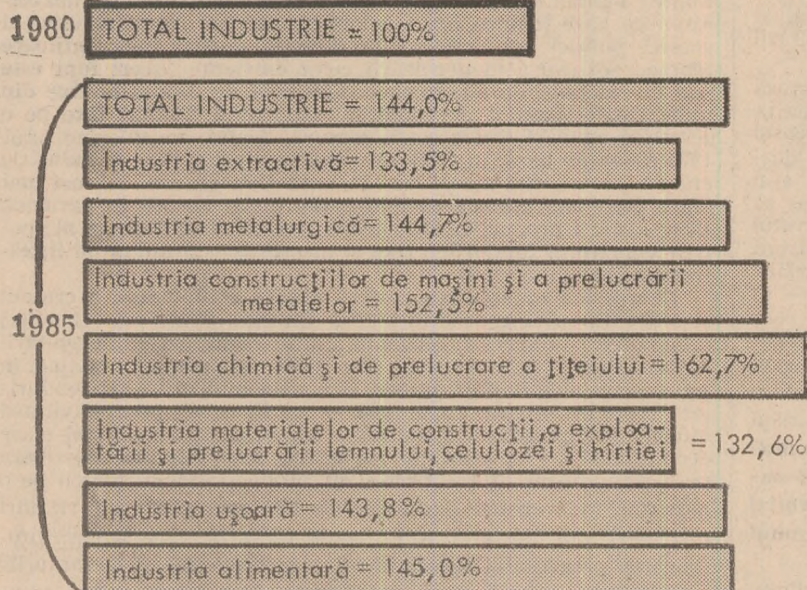

● În comparație cu 1938, an de vîrf în perioada regimului burghezo-moșieresc, producția industrială va fi în 1985 de 69 de ori mai mare.

DEVANSAREA PRODUCȚIEI MARFĂ DE CĂTRE PRODUCȚIA NETĂ
- în procente -

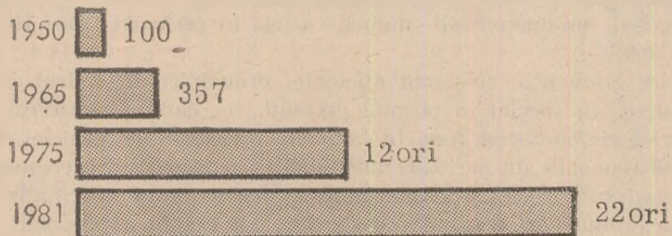
DINAMICA PRODUCȚIEI INDUSTRIALE PE PRINCIPALELE RAMURI ÎN PERIOADA 1981-1985

- Ritmuri medii anuale de creștere superioare celui pe total (7,6%) se vor înregistra în cincinalul 1981-1985 în :
 - industria chimică și de prelucrare a țiteiului (10,2%)
 - industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor (8,8%)
 - industria metalurgică (7,7%)
 - industria alimentară (7,7%)

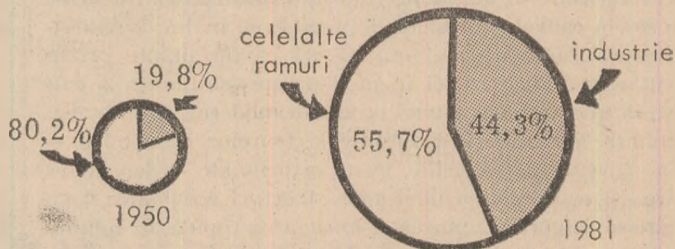
- Dacă în anul 1985 întreaga producție industrială a anului 1950 urmează a se realiza în 7,7 zile,
 - în industria chimică și de prelucrare a țiteiului se va realiza în 3 zile
 - în industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor în 2,2 zile
 - în industria metalurgică în 8,6 zile
 - în industria alimentară în 26,8 zile

DINAMICA FONDURILOR FIXE DIN INDUSTRIE
- în procente -

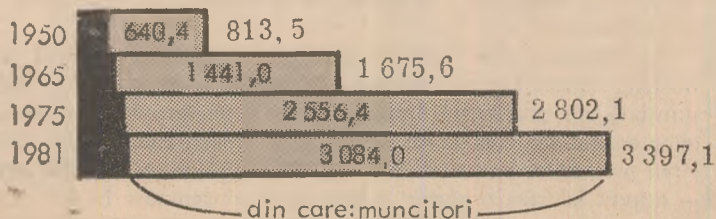

● În industria prelucrătoare producția netă la 1000 lei fonduri fixe din activitatea de bază la valoarea neamortizată va ajunge în anul 1985 la circa 800 lei.

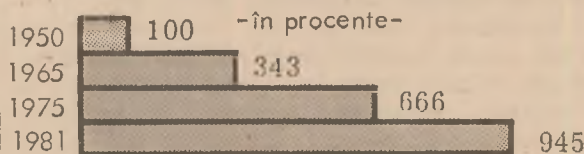
STRUCTURA FONDURILOR FIXE PE RAMURI ALE ECONOMIEI NAȚIONALE

CREȘTEREA NUMĂRULUI MEDIU AL PERSONALULUI MUNCITOR DIN INDUSTRIE
- mii persoane -

DINAMICA PRODUCTIVITĂȚII MUNCII PE O PERSOANĂ ÎN INDUSTRIE
- în procente -

● În anul 1985, productivitatea muncii (calculată pe baza producției nete) în industrie va crește cu 40,4 % față de 1980.

CALITATE ȘI EFICIENȚĂ ÎN PROCESUL DEZVOLTĂRII

ÎN MOD FIRESC, aniversarea a trei decenii și jumătate de la înfăptuirea actului naționalizării principalelor mijloace de producție reprezintă un prilej de evocare a drumului parcurs de industria românească de la acel stadiu modest impus de ceea ce se moștenise de la vechiul regim, și până în zilele noastre, în care industria națională a dobândit un caracter competitiv, reprezentând unul din factorii esențiali ai susinerii dinamismului economic general. Ceea ce trebuie bine subliniat din capul locului este faptul că toate datele cifrice care dau măsura acestui salt — sporirea față de anul 1950 de cca. 34 de ori a producției industriale, creșterea cu un ritm mediu anual de 7,4% a productivității muncii, sporirea de cca. 22 ori a volumului fondurilor fixe etc. — nu exprimă numai o evoluție pe latura cantității. Progresul industriei naționale s-a bazat și pe factori de ordin calitativ, intrinseci. dealtfel, dezvoltării acestei ramuri fundamentale a economiei românești.

Prezenți de-a lungul acestui amplu și complex proces, factorii calitativi nu au avut însă aceeași pondere în ansamblu, acțiunea lor fiind cu mult accentuată în ultimele cincinale. Această modificare de pondere care, în planul concepției privind dezvoltarea armonioasă a economiei și societății românești și-a precizat liniile de forță odată cu cel de al IX-lea Congres al partidului, se învedera ca o necesitate legică, impusă de nivelul atins în dezvoltarea forțelor de producție. În aceeași măsură însă, accentuarea laturilor intensive, calitative ale industrializării a apărut ca o reacție — în bună măsură anticipativă — la noile structuri ale economiei naționale, la efectele crizei economice mondiale, a restricțiilor de natură materială și energetică, fiind integrată în mod organic în strategia afirmării noi calități în toate domeniile de activitate. Iar pentru a trece la o nouă calitate, arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este necesar „Să punem accentul nu pe dezvoltarea extensivă ci pe dezvoltarea intensivă a economiei naționale, pe valorificarea superioară a întregului nostru potențial material și uman, pentru a putea obține noi succese pe drumul înfloririi continue economico-sociale a României”.

Pornind tocmai de la realizările obținute, de la experiența dobândită, de la sarcinile și directivele care stăteau în fața economiei naționale, precum și de la quantumul resurselor existente, orientările formulate de Congresul al IX-lea au permis încheierea unui concept unitar privind industrializarea, integrând acest proces în cadrul proceselor de durată, de înaltă complexitate. Industrializarea nu mai era văzută ca un simplu proces de dezvoltare a industriei, ci în mod precumpănitor ca o cale de creare în țara noastră a unei economii moderne și dinamice, de dezvoltare armonioasă a tuturor sectoarelor economice — industria, agricultura, serviciile, transporturile etc. — deopotrivă cu făurirea și consolidarea unei suprastructuri economice complexe, apte să asigure adaptarea și modelarea rapidă, în condiții de eficiență, a structurilor industriei, a întregii economii naționale la evoluția — uneori imprezvizibilă și chiar contradictorie — a economiei mondiale.

În procesul de concepere a dezvoltării industriei partidul, pornind de la o viziune teoretică avansată, revoluționară, ce încorporează în toate laturile sale gândirea lucidă, creatoare și originală a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a pus accent pe următoarele elemente principale: ridicarea eficienței folosirii resurselor materiale, financiare și de muncă; creșterea prioritară a ramurilor de prelucrare avansată; realizarea de produse de înaltă tehnicitate și de calitate superioară; creșterea contribuției industriale la dezvoltarea agriculturii pe baze tehnice moderne, precum și a celorlalte ramuri ale economiei naționale; asigurarea unei strategii echilibrate în profil teritorial etc.

Rolul dinamizator al progresului tehnic

ASIGURAREA criteriilor de calitate și eficiență în dezvoltarea industriei românești au impus și impun o amplă deschidere spre progresul tehnic, spre încorporarea cuceririlor revoluției științifice și tehnice contemporane în producție. Partidul nostru, în stabilirea direcțiilor de dezvoltare a industriei, a ținut seama, mai ales după Congresul al IX-lea, de tendințele progresului tehnic contemporan, de implicațiile acestuia asupra dezvoltării forțelor de producție, asigurând creșterea prioritară a ramurilor purtătoare ale progresului tehnic (electronica, automatizația, chimia de sinteză, mecanica fină etc.), paralel cu dezvoltarea pe baze tehnice noi a celorlalte ramuri. Drept rezultat al acestei politici s-a acționat în direcția creării unor mijloace tehnice noi sau a modernizării celor existente. Acest fapt este pus în evidență de dinamica înregistrată de fondurile fixe din industrie, precum și de evoluția raportului fonduri fixe pe o persoană ocupată din această ramură. Astfel, considerând anul 1950 ca an de bază, în 1965 volumul fondurilor fixe în industrie era de 3,5 ori mai mare, iar în anul 1981 de cca. 22 ori mai mare. Se poate aprecia că majorarea de 34 de ori, în perioada 1950—1981, a producției industriale este rezultatul direct al sporirii volumului fondurilor fixe și al creșterii gradului de înzestrare tehnică a muncii.

Deopotrivă cu sporirea zestrei tehnice a industriei a crescut și eficiența cu care aceasta a fost utilizată. Creșterea eficienței economice, ca expresie elocventă a laturii calitative a dezvoltării industriei din țara noastră, și-a găsit reflectarea sintetică în sporirea productivității muncii și a eficienței utilizării fondurilor fixe. În anii de după 1965 — an în care productivitatea muncii pe o persoană în industrie era de circa 3,5 ori mai mare decât în 1950 — se constată realizarea unor ritmuri superioare pe total industrie (între 1966—1981 productivitatea muncii pe o persoană în industrie a crescut de 2,75 ori) și a unor ritmuri mai mari față de total industrie în ramurile care asigură promovarea progresului tehnic în întreaga economie și în ramurile care asigură o prelucrare superioară a materiei prime (construcții de mașini și prelucrarea metalelor de 3,37 ori, chimie de 3,72 ori etc.). Pe total industrie, în anul 1981 productivitatea muncii a crescut față de anul 1950 de 9,4 ori, cu un ritm mediu anual de 7,5%. Sporul de producție industrială obținut pe seama creșterii productivității muncii a fost în perioada 1950—1981 de 76,5%.

De asemenea, creșterea eficienței economice în cadrul industriei, în special în ultimul deceniu, s-a datorat și ridicării eficienței fondurilor fixe. În ramurile industriei, ca dealtfel pe total economic, în perioada 1950—1981 s-a înregistrat o creștere a produsului social și a venitului național pe unitate de fonduri fixe productive, precum și o sporire mai rapidă a productivității muncii comparativ cu cea a înzestrării cu fonduri fixe productive. Această tendință a fost generată, alături de acțiunea progresului tehnic, și de alți factori, cum ar fi creșterea ponderii fondurilor fixe active în structura fondurilor fixe — ceea ce a dus la creșterea producției specifice pe unitatea de fonduri fixe — adîncirea specializării și cooperării în producție, introducerea metodelor moderne de conducere și organizare a producției etc.

Imprimarea unui caracter modern, competitiv, eficient industriei naționale s-a concretizat în obținerea unor creșteri substanțiale ale producției, îmbunătățirea considerabilă a rezultatelor economico-financiare ale fiecărei unități industriale. Sporirea producției industriale — în 1981 de 50 de ori față de 1938 — a avut la bază progrese substanțiale consemnate în activitatea concretă de producție, prin accentul pus pe laturile calita-

tive ale activității, pe eficientizarea tuturor unităților economice.

Totodată, trecerea la o nouă calitate a fost gândită și transpusă în practică și ca un efort constant de **modernizare a structurilor economice**, ținându-se seama — în special în ultima etapă — de restricțiile materiale și energetice cărora trebuie să le facă față economia noastră. În acest sens, în industrie au fost dezvoltate în mod prioritar ramurile și subramurile industriale de vîrf, de complexitate și tehnicitate ridicată, ceea ce a asigurat și asigură valorificarea superioară a materiilor prime și a energiei, activități ce încorporează cu prioritate inteligență, creativitate, priceperea oamenilor muncii.

Astfel, pe fondul dezvoltării unor ramuri de bază ale industriei — ponderea metalurgiei, construcțiilor de mașini și chi-

Schimbări structurale ce reflectă locul industriei în economia națională

	1950	1965	1981
Dinamica producției globale industriale	100	649	34 ori
Dinamica producției globale agricole	100	193	346
Contribuția industriei la crearea venitului național (%)	44	48,9	57,2
Contribuția agriculturii la crearea venitului național (%)	27,8	28,9	15,8
Ponderea industriei în fondurile fixe (%)	19,8	31,8	44,3
Ponderea agriculturii în fondurile fixe (%)	19,0	13,5	10,6
Ponderea industriei în forța de muncă ocupată (în %)	12	19,2	36,1
Ponderea agriculturii în forța de muncă ocupată (în %)	74,1	56,5	28,9
Ponderea produselor industriale manufacturate în totalul exporturilor	7,2	36,5	52,0

miei a crescut de la 23,9% în 1950 la 51,6% în 1981 — s-au dezvoltat puternic o serie de subramuri sau ramuri industriale noi, de înaltă tehnicitate și eficiență. De exemplu, în perioada 1966—1981, în industria constructoare de mașini s-au înregistrat creșteri de producție între 4,1 ori și 7,5 ori la utilaje tehnologice, mașini-unelte și motoare electrice, de aproape 25 ori la produse ale industriei de mecanică fină și optică, de 40 de ori la mijloace de automatizare și tehnică de calcul. În industria chimică s-au înregistrat creșteri de 10 ori la fibre și fire sintetice etc. Pe această bază industria a devenit capabilă să satisfacă, în proporții din ce în ce mai însemnate — în prezent circa 80% — cerințele de mașini, utilaje, instalații ale țării, practic nevoile reproducției socialiste lărgite, asigurînd introducerea puternică a progresului tehnic și în celelalte ramuri ale economiei — element dinamizator în dezvoltarea multilaterală a economiei, în creșterea eficienței muncii sociale (tabelul).

Accentuarea factorilor intensivi

REALIZĂRILE obținute de poporul nostru în dezvoltarea industriei și, pe această bază, a întregii economii sînt remarcabile. Pe bună dreptate arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** că: „Dacă România, trecînd pe calea construcției socialiste, nu ar fi acționat pentru dezvoltarea forțelor de producție, pentru realizarea unei industrii moderne pe baza tehnicii celei mai avansate, am fi rămas în continuare o țară slab dezvoltată, dependentă de țările industrializate“.

Îndeplinirea în acest cincinal a obiectivului fundamental stabilit la Congresul al XII-lea al partidului de trecere a României la un nou stadiu de dezvoltare, realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate necesită continuarea fermă a industrializării socialiste a țării. Așa cum rezultă și din documentele Conferinței Naționale a P.C.R. din

decembrie 1982, obiectivele și direcțiile de acțiune pentru dezvoltarea industriei în acest cincinal, respectiv pentru perioada care a rămas pînă la finele cincinalului, s-au stabilit ținînd seama de faptul că industria noastră a ajuns la un stadiu de dezvoltare tehnică și acumulare de potențial productiv și uman care fac posibile accentuarea factorilor intensivi ai dezvoltării acestei ramuri, fructificarea cu mare eficiență a propriilor factori de producție. De asemenea, în stabilirea obiectivelor s-a pornit și de la necesitatea modelării dezvoltării industriale a țării în funcție de tendințele care și-au făcut apariția în economia mondială și implicit în economia națională. Avem în vedere faptul că factorii cantitativi devin tot mai restrictivi în raport cu nevoile economiei naționale, că are loc o continuare și chiar accentuare a crizei economice mondiale, a crizei energetice și de materii prime, o creștere puternică a prețurilor mondiale la o serie de resurse, o intensificare a luptei de concurență pe piața mondială etc.

În aceste condiții, obiectivele care stau în fața industriei sînt deosebit de complexe și importante, deoarece această ramură trebuie să-și aducă un aport susținut la dezvoltarea echilibrată a întregii economii, la asigurarea, într-o proporție sporită, a necesarului de materii prime și resurse energetice, de mașini și utilaje complexe al țării. Drept urmare, obiectivele principale care stau în fața industriei în etapa actuală urmăresc sporirea puternică a productivității muncii, economisirea energiei, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, utilizarea cu randamente sporite a fondurilor societății, orientînd dezvoltarea acestei ramuri pe următoarele direcții: lărgirea bazei de materii prime și energetice și ca atare promovarea mai puternică a ramurilor care au bază proprie de materii prime în țară; accelerarea procesului de restructurare a industriei prin dezvoltarea ramurilor de prelucrare avansată paralel cu restrîngerea activității într-o serie de ramuri energointensive și mari consumatoare de materii prime; folosirea pe scară tot mai mare a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii pe plan mondial, în toate ramurile, prin creșterea aportului cercetării științifice și tehnice proprii; promovarea și valorificarea de noi tehnologii în funcție de modificările profunde ce vor avea loc în structurile energetice și de materii prime din sferele producției, transportului, distribuției și consumului acestora; valorificarea superioară a resurselor de materii prime, materiale, de energie, în vederea minimizării consumurilor industriale și energetice; sporirea gradului de tehnicitate și competitivitate a produselor industriale, continuarea fermă a politicii de dezvoltare armonioasă în teritoriu a industriei etc.

Obiectivele și direcțiile de acțiune privind dezvoltarea industriei în următorii ani ai cincinalului actual au fost concretizate la Conferința Națională a P.C.R. din decembrie 1982 în programe speciale a căror transpunere în viață și îndeplinire urmăresc realizarea unui proces amplu de modernizare și restructurare a industriei, accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării acesteia și implicit obținerea unei eficiențe economice înalte. Deși, după cum se desprinde din documentele de partid, prioritatea priorităților în actualul cincinal o constituie dezvoltarea mai accentuată a bazei de materii prime și resurse energetice, obiectivul general și de lungă perspectivă îl constituie sporirea eficienței economice, respectiv accentuarea proceselor intensive ale dezvoltării industriei, ținînd seama de potențialul tehnic deosebit de care dispune această ramură, precum și de continuarea fermă a politicii de dezvoltare mai puternică a ramurilor de vîrf.

Accentuarea laturilor calitative ale dezvoltării industriei sînt generate și de cerințele noului mecanism economico-financiar. Instituirea în politica economică a autoconducerii muncitorești și autogestiunii economico-financiare constituie chezașia gospodăririi și utilizării raționale a puternicului potențial tehnico-productiv și științific de care dispune industria, întreaga economie și, în același timp, garanția punerii în aplicare a programelor adoptate de recenta Conferința Națională. Continuarea dezvoltării industriale a țării prin punerea în prim plan a laturilor calitative are menirea de a contribui la edificarea unei economii moderne, dinamice, capabile să asigure dezvoltarea puternică a forțelor de producție în țara noastră și, pe această bază, ridicarea pe mai departe a nivelului de trai material și spiritual al poporului, progresul general al societății românești.

conf. dr. Viorel CORNESCU

RAMURILE DE VÂRF ÎN STRATEGIA PROGRESULUI ECONOMIC

DEZVOLTAREA industriei naționale în anii care au urmat naționalizării principalelor mijloace de producție oferă un tablou deosebit de complex și dinamic în care obiectivele de moment s-au împletit armonios cu cele de perspectivă, asigurându-se, totodată, corelarea optimă a priorităților economiei cu mutațiile survenite în știința și tehnica mondială.

O ilustrare elocventă a realismului ce caracterizează strategia industrializării și implicit a dezvoltării economiei și societății în ansamblu — trăsături ce au dobândit relief mai cu seamă de la istoricul Congres al IX-lea al P.C.R. — o reprezintă orientarea de largă perspectivă spre promovarea consecventă a ramurilor și subramurilor care sînt bazate și asigurate totodată difuzarea celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii. Între acestea, prin capacitatea verificată de a răspunde unor comenzi majore ale dezvoltării economice — lărgirea pe cale intensivă a bazei de materii prime și energie, valorificarea superioară a resurselor materiale și umane, ridicarea calității și competitivității produselor ș.a. — subramurile electrotehnice și electronice ocupă un loc distinct. „Desfășurându-se în epoca puternicei revoluții tehnico-științifice mondiale, sublinia secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, este imperios necesar ca industrializarea să se realizeze pe baza tehnicii celei mai avansate, să se asigure introducerea continuă în producție a celor mai noi cuceriri ale științei, acordându-se atenția principală mecanizării și automatizării proceselor de producție — condiție hotărâtoare a creșterii unei industrii și economii moderne“.

Repere ale unei evoluții calitative

CA URMARE a orientărilor cuprinse în documentele de partid și de stat, în cuvîntările secretarului general al partidului, industria electronică, electrotehnică, de mecanică fină s-a dezvoltat și consolidat de la un cincinal la altul. Astfel, pe fondul creșterii în volum a producției acestor subramuri purtătoare de progres tehnic — de exemplu, în anul 1981, produsele subramurilor electronice, electrotehnice, mecanică fină și mașini-unelte au reprezentat peste 87% din producția ramurii construcțiilor de mașini — s-a înregistrat și o continuă diversificare a produselor. Întreprinderile de profil, activînd în strînsă cooperare cu unitățile de cercetare specializate, realizează produse din domenii largi cum sînt mijloace ale tehnicii de calcul, electrotehnica, electronica industrială și profesională, componente electronice și microelectronica, bunuri de consum electronice. Semnificative pentru orientarea strategică vizînd promovarea mai accentuată a subramurilor purtătoare ale progresului tehnic sînt și ritmurile de creștere înregistrate, considerabil

superioare celui pe ansamblul industriei.

Continuînd și consolidînd realizările de pînă acum, orientînd activitatea din aceste domenii în consens cu obiectivele, apropiate și de perspectivă, ale economiei naționale, planul național și programele adoptate la Conferința Națională a partidului din decembrie 1982 prevăd evoluții importante, atît sub aspect cantitativ cît și calitativ. Astfel, în concordanță cu ritmul înalt de dezvoltare prevăzut pentru actualul cincinal pentru ramura construcțiilor de mașini, volumul total al producției industriale de mașini-unelte, electrotehnică și electronică va fi în anul 1985 cu peste 77% mai mare decît în 1980, ceea ce corespunde unui ritm mediu anual de creștere de 12,2%. Totodată, ca un răspuns prompt și eficient la cerința de restructurare a industriei prin sporirea mai accentuată a produselor de înaltă calitate și cu parametrii competitivi pe piața mondială, pentru cincinalul în curs se prevede creșterea producției de mecanică fină de peste 1,6 ori, a componentelor electronice de 1,9 ori, a mijloacelor de automatizare de 1,3 ori, a electronicii industriale de 1,8 ori, a aparatului de joasă tensiune de 1,1 ori.

Efortul considerabil care se face pentru atingerea acestei dinamici din punctul de vedere al aportului activității de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și introducerea progresului tehnic este și mai pregnant dacă se are în vedere gradul de înnoire prevăzut a se atinge la sfîrșitul cincinalului pentru produsele respective — 91% pentru tehnica de calcul, 96,5% pentru electronica industrială, 90,5% pentru bunuri de larg consum electronice, 87,5% pentru componente electronice, 75% pentru mijloace de automatizare, 74% pentru mijloace de telecomunicații și aparate de măsură electrotehnice, 72% pentru aparatul de joasă tensiune, 60% pentru motoarele electrice, 63,8% pentru cabluri și materiale electrotehnice față de 46,1% cît reprezintă ponderea produselor noi și modernizate în valoarea producției-marfă pe ansamblul ramurilor producătoare. Acțiunea de remodelare a structurilor economice are însă un sens și o sferă de acțiune mai largi decît proporțiile între ramurile industriale. În concordanță cu cerințele economiei naționale și evoluțiile pieței mondiale, chiar la nivelul subramurilor la care ne referim sînt prevăzute schimbări de substanță. Bunăoară, dacă în anul 1981 industria electrotehnică reprezenta 40,4% din producția-marfă a ministerului de profil, ponderea sa va scădea în 1985 la 31,4%, în timp ce industria electronică — care încorporează precumpănitor creativitatea și inteligența tehnică — va crește de la 16,6% în anul 1981 la 20,4% în 1985. Dezvoltarea cu precădere a industriei electronice în cadrul ramurii construcțiilor de mașini se impune ca urmare a faptului că produsele sale valorifică în gradul cel mai înalt materiile prime și ener-

gia, realizînd valori mari prin produse cu gabarite reduse.

Primatul produselor complexe

PRODUCȚIA de echipamente electronice, electrotehnice și de mașini-unelte reprezintă unul din suporturile introducerii și extinderii progresului tehnic și, în general al modernizării structurii economiei naționale.

Procedînd la o analiză a dinamicii și structurii producției subramurii la nivelul acestui an și în perspectivă, se desprind o serie de elemente care conturează cele mai importante tendințe și direcții spre care se cere orientată dezvoltarea sa: producția aferentă diferitelor grupe de produse și în special a celor electrotehnice și electronice este afectată de mutațiile existente pe plan mondial și de introducerea în practică a celor mai noi cuceriri științifice și tehnice, accentuîndu-se tendințele de diversificare; orientarea producției cu prioritate către mijloacele de automatizare, fiind în cont de cerința acută a industriei românești de creștere a productivității muncii, ponderea acestei grupe depășind 19,3% din volumul producției electronice în 1981 și tinzînd către 20,1% în 1985; grupele de produse bazate pe soluții de vîrf ale științei și tehnicii sînt încă în mică măsură reprezentative ca volum în structura producției.

În concordanță cu obiectivele prevăzute în programul de dezvoltare, cu evoluțiile specifice ramurii precum și cu cele externe, activitatea desfășurată de colectivele de oameni ai muncii din această sferă industrială se orientează cu precădere spre realizarea unor produse și tehnologii de vîrf cum sînt roboții industriali, mașinile-unelte de complexitate ridicată pentru industria ușoară prevăzute cu comenzi electronice, echipamentele de electronică de putere, centrale telefonice automate-electronice, aparatură de laborator pentru cercetarea științifică, mijloace de testare automată, aparatură electronică medicală, echipamente pentru utilizarea energiei solare, transformatoare. Asemenea realizări constituie materializarea preocupărilor pentru introducerea și extinderea progresului în celelalte ramuri, reducerea consumurilor de materii prime, combustibil, energie, reducerea importurilor, creșterea posibilităților de export, creșterea indicelui de utilizare a metalului, recuperarea și refolosirea materialelor.

Semnificative pentru evoluția de perspectivă sînt și domeniile spre care au fost orientate eforturile de cercetare, știut fiind faptul că în lumea de astăzi cercetarea a dobîndit un rol economic de primă însemnătate, dimensiune puternic accelerată în cazul electronicii și electrotehnicii. Avînd în vedere direcțiile și orientările de perspectivă ale cercetării științifice, dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, pentru următoarele decenii și în ramura industriei construcțiilor de mașini-unelte, electronică și electrotehnică se va urmări afirmarea viguroasă a revoluției tehnico-știin-

țifice în toate domeniile, trecerea la o nouă calitate a întregii activități, creșterea aportului cercetării științifice și tehnologice la îndeplinirea obiectivelor corespunzător înalțelor exigențe ale etapei pe care o parcurge societatea noastră, adaptarea la stadiul și tendințele economiei mondiale.

Pentru aceasta, cercetarea științifică și dezvoltarea tehnologică de profil își vor concentra eforturile în direcții ca: promovarea și integrarea progresivă a tehnicilor de vîrf (microelectronică, mecanică fină, tehnica de calcul, criogenia, tehnica vidului, optoelectronica, tehnicile cu laser, plasmă, microunde, ultrasunete și altele) în structura sistemelor și utilajelor necesare tuturor ramurilor economiei naționale; intensificarea acțiunii de electronizare, automatizare complexă, cibernetizare-robotizare a produselor și proceselor tehnologice de producție în toate domeniile economiei naționale; creșterea performanțelor și a fiabilității componentelor, produselor, echipamentelor și sistemelor pentru conducerea automată rațională a proceselor tehnologice; miniaturizarea și reducerea costurilor de producție a acestora; introducerea largă a mijloacelor tehnicii de calcul din generații evoluate, a noilor tipuri de minicalculatoare, microcalculatoare și calculatoare de proces, echipamente de culegere, pregătire, introducere și prelucrare primară a datelor, în toate domeniile activității economice și sociale; realizarea rețelei naționale de telexinformatică; crearea de noi tipuri de mașini-unelte cu nivel ridicat de automatizare și performanțe dinamice superioare capabile să lucreze autonom și să integreze în sisteme flexibile de fabricație, dotate cu scule, accesorii și echipamente diversificate.

De asemenea în conformitate cu prioritățile actualului cincinal și deceniu se prevede asimilarea în fabricație a unor

game de produse noi din domeniile motoarelor și aparatelor electrice, echipamentelor electrotehnice, aparatului și aparatelor electrice, echipamentelor de telecomunicații, diversificarea și modernizarea produselor din aceste domenii, îmbunătățirea continuă a parametrilor funcționali, pentru asigurarea necesarului intern în vederea diminuării și eliminării importurilor, a asigurării unor produse competitive la export. Deopotrivă se urmărește intensificarea eforturilor cercetării proprii pentru realizarea unor străpungeri tehnologice pe plan mondial, elaborarea, introducerea și extinderea unor noi tehnologii, de înaltă eficiență, care să permită îmbunătățirea coeficientului de utilizare a metalului, reducerea și înlocuirea materialelor deficitare și a celor energointensive, asimilarea de noi produse și materiale cu calități tehnice și economice superioare, valorificarea maximă a resurselor materiale interne, creșterea gradului de recuperare a resurselor energetice, materiilor prime și materialelor; reproiectarea și modernizarea produselor și utilajelor, tipizarea și standardizarea acestora; intensificarea cooperării tehnico-științifice cu alte țări pentru rezolvarea unor necesități concrete ale economiei noastre naționale, asigurarea accesului larg la realizările științei și tehnologiei mondiale.

Modernizarea capacităților de producție existente — o altă direcție importantă a strategiei dezvoltării intensive — presupune intensificarea acțiunii de modernizare și reutilare cu echipamente tehnologice noi, automatizate, promovarea robotizării, a unor tehnologii moderne capabile să sprijine eforturile susținute de creștere a productivității muncii. De asemenea, se impune sporirea eforturilor de electronizare și automatizare (cibernetizare) a utilajelor și echipamentelor, prin profilarea într-o mai mare măsură a electronicii

către electronica industrială care vine să susțină îndeplinirea acestui deziderat.

AVÎND ÎN VEDERE elementele caracterizate mai sus, se poate aprecia că, în perspectivă, dezvoltarea acestei subramuri este axată pe susținerea îndeplinirii obiectivelor politico-economice prefigurate pentru dezvoltarea în continuare a economiei noastre între care se detașează, ca însemnătate, asigurarea independenței energetice prin valorificarea superioară a resurselor naturale, continuarea dezvoltării și mai ales a modernizării bazelor tehnico-materiale a ramurilor economiei, creșterea eficienței economice a activității în toate domeniile producției materiale.

Înfăptuirile prezente precum și direcțiile de perspectivă sînt o dovadă elocventă a modului în care ramurile de vîrf, în special electrotehnica și electronica, contribuie la ridicarea nivelului tehnic și a calității activității în toate domeniile vieții sociale și economice, un argument factic al realității că fără electronică și îndeosebi fără calculatoare și informatică, dezvoltarea industrială și în final cea economică a unei țări nu poate progresa. Electronica, și mai precis informatizarea, constituie simburile unei revoluții industriale în curs de afirmare. Apare astfel clar conturată justetea orientărilor stabilite de partid, a ideilor cuprinse în cuvîntările secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privind rolul și locul industriei în complexul economic național, direcțiile de dezvoltare a acestei ramuri astfel încît rezultatele obținute să contribuie nemijlocit și eficient la progresul general al patriei.

dr. Vasile BALTAC

secretar de stat în Ministerul
Industriei de Mașini-Unelte,
Electrotehnice și Electronice

Realizări de prestigiu ale creației tehnice românești

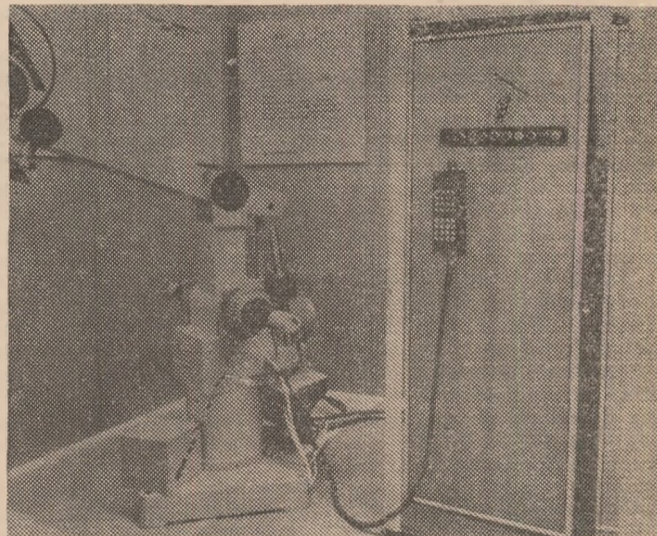
RIP 6,3 —

un robot industrial de mare performanță

Într-o primă fază „Automatica” din București a introdus în fabricație un nou tip de mașină complexă de mare performanță. Este vorba de robotul industrial tip RIP 6,3 în coordonate polare a cărui sarcină portantă este de 6,3 daN. Modernul utilaj face parte din programul național de realizare a roboților a căror utilizare în procesele industriale urmărește înlocuirea forței de muncă în toate locurile al căror specific îl reprezintă nocivitatea (improprie activității umane), pericolozitatea mare pentru securitatea muncii, sarcini greu de ridicat, operații repetitive care conduc la stări de plictiseală și obosală.

Constructiv, acest tip de robot de foarte mare complexitate tehnică are următoarea structură de bază: manipulator în coordonate polare cu cinci grade de libertate; sistem de acționare electric; sistem de coman-

dă SICOR care are la bază minicalculatorul românesc CORAL 4001 și o serie de module de interfață derivate din automatele programabile românești tip AP 101 și AP 117; SOFT pentru RIP și periferice specifice aplicațiilor. Caracteristicile tehnice ale acestui robot îi permit utilizarea în operațiile de sudare cu arc electric în mediu protector (procedeu MIG), la care — în afară de o îmbunătățire simțitoare a calității — se realizează o creștere a productivității muncii cuprinsă în limitele 30%—150% și o îmbunătățire a condițiilor de muncă; realizarea de linii flexibile de fabricație în cazul mașinilor-unelte care au efecte economice în același ordin de mărime; uzinarea unor piese cu unități de prelucrare mobilă (găurire, debavurare, filetare etc.) manipulate de robot, sau prin realizarea de standuri de control cu o mare

flexibilitate pentru verificarea unor repere etc.

Folosirea acestui tip de robot în producție conduce la economii importante de materiale și timp (rezultantă a utilizării lui în diferite procese industriale),

la creșterea productivității muncii, la consumuri minime de materiale (de electrozi în cazul sudării), la excluderea accidentelor de muncă etc.

E.K.

Cercetarea științifică — la baza modernizării industriei românești

Miheil FLORESCU

ministru secretar de stat,
Consiliul Național pentru Știință și
Tehnologie

PROCESUL DE DEZVOLTARE a industriei socialiste al cărui moment inițial îl reprezintă naționalizarea principalelor mijloace de producție poate fi analizat, desigur, din numeroase unghiuri, fapt care își are temeiul în însăși complexitatea sa, în dinamismul și condițiile specifice țării noastre, în multiplele legături cu celelalte sfere ale economiei și societății. Dar, indiferent de perspectiva de abordare, un element se impune cu forța de netăgăduit a realității și anume că, simultan cu crearea unei puternice structuri industriale s-a dezvoltat potențialul de cercetare național prin înființarea și extinderea a noi unități, prin pregătirea unor noi contingente de cadre de înaltă profesionalitate, prin sporirea fondurilor materiale și financiare alocate acestei sfere de activitate.

Nu este vorba despre o dezvoltare paralelă — a industriei, pe de o parte, și a cercetării științifice pe de altă parte — ci de o dezvoltare integrată în conformitate cu viziunea științifică promovată de partidul nostru, de secretarul său general privind rolul științei în asigurarea progresului forțelor de producție, a unei structuri economice moderne și eficiente, cu privire la capacitatea, menirea chiar, a noii orânduirii, de a descătușa și pune în valoare resursele creative ale națiunii. „In opera pe care o întreprinde poporul român de transformare pe baze noi, socialiste, a întregii societăți, de făurire a unei economii și culturi moderne și prospere — arăta secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — știința ocupă un loc de însemnătate esențială. Statul nostru face eforturi deosebite pentru a asigura o largă bază materială muncii de cercetare științifică, pentru a crea condițiile materiale necesare desfășurării cu succes a creației științifice, pentru formarea și pregătirea unui număr tot mai mare de cercetători și oameni de știință, convins că aceasta reprezintă o condiție sine qua non a însuși progresului României“.

O viziune avansată privind joncțiunea dintre știință și producție

DESFĂȘURÎND analiza pe coordonatele amintite se poate lesne observa că unei subdezvoltări a industriei în deceniile premergătoare instaurării orânduirii socialiste pe pământul patriei, îi corespunde un nivel similar de dezvoltare — deci scăzut — a cercetării științifice naționale. Astfel, dacă ar fi să caracterizăm, chiar și sumar, nivelul cercetării științifice din întreprinderile private dinainte de 1948, se impune subliniat faptul că nivelul acesteia era inferior nivelului de creștere a ramurilor economice naționale, ale căror cerințe de dezvoltare erau satisfăcute în principal prin importul de utilaje și mașini. Adeseori spiritul inventiv al unor oameni înzestrați, de care țara noastră nu a dus niciind lipsă, nu a găsit în trecut înțelegerea necesară realizării ideilor lor îndrăznețe. Tocmai de aceea, formarea și dezvoltarea unor școli românești în diferite ramuri ale științei și culturii, al căror prestigiu s-a impus în timp peste hotare, s-a realizat mai cu seamă prin apropierea cercetării de învățământul superior, activitatea de cercetare științifică dobândind indeosebi un caracter fundamental și în mai mică măsură aplicativ.

În anii construcției socialiste, beneficiind de un cadru stimulatoriu, de desfășurare a activității, oamenii de știință, cercetătorii, preluând tot ce s-a creat valoros în domeniul lor, au dus mai departe tradițiile cercetării științifice naționale, obținând realizări importante care au contribuit la progresul economic și cultural al țării și la creșterea prestigiului științei românești peste hotare. Chiar din anul 1948, imediat după naționalizare se organizează și primele institute de cercetare și proiectare tehnologică, subordonate ministerelor industriale înființate. Nu-

clele acestor institute au fost constituite din colectivele existente în învățământul superior și inginerii cu experiență care lucrau în întreprinderile industriale, iar acestea s-au dezvoltat pe măsura creșterii economiei naționale.

Ținând seama de importanța rolului științei și tehnologiei ca forță de producție în dezvoltarea economiei naționale, Congresul al IX-lea al partidului a trasat sarcina legării acestei activități de producție, de producția din diferite domenii ale industriei, agriculturii, transporturilor etc. Ocupînd un loc central în concepția de mare profunzime a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra problemelor vitale ale construcției socialiste, preocuparea pentru dezvoltarea continuă a bazei materiale a activității de cercetare, pregătirea cadrelor de specialiști și folosirea pe seară tot mai largă a rezultatelor obținute în activitatea de cercetare se bazează pe analiza riguroasă, materialist-dialectică, a cerințelor obiective de progres rapid al societății; cercetarea științifică este puternic ancorată în realitățile din țara noastră, urmărind valorificarea superioară a resurselor de orice natură prin armonizarea dezvoltării industriei țării, a agriculturii și celorlalte ramuri ale economiei naționale.

Orientarea politică de importanță excepțională formulată de secretarul general al partidului la cel de al IX-lea Congres, potrivit căreia introducerea progresului tehnic în România să se facă precumpănitor pe baza cercetării științifice proprii și nu pe importul de licențe, s-a materializat în participarea științei și tehnologiei, alături de celelalte forțe de producție, la obținerea unor strălucite realizări în economia românească. Astfel, în perioada care a trecut de la evenimentul menționat, venitul național a crescut de aproape 4 ori, producția industrială de aproape 6 ori, producția agricolă de 2 ori, comerțul exterior de aproape 9 ori.

Etapele unei puternice afirmări

PENTRU realizarea sarcinilor de cercetare-dezvoltare în conformitate cu prioritățile stabilite, în această perioadă a crescut considerabil baza tehnico-materială a științei și tehnologiei. Dacă în anul 1965 personalul ocupat în cercetare reprezenta 50 000 de persoane, în 1980 acesta crește la peste 200 000, pentru anul 1985 fiind prevăzut să ajungă la 245 000. Fondurile fixe au sporit în anul 1980 față de 1965 de 4,5 ori, iar cheltuielile pentru cercetare au crescut de la 5 miliarde lei în cincinalul 1961—1965 la peste 46 miliarde lei în perioada 1976—1980 și vor atinge circa 70 miliarde în cincinalul următor.

Datorită dezvoltării rețelei de unități de cercetare, creșterii numerice și calitative a cadrelor din activitatea de cercetare științifică — reflectată în sporirea contribuției acestei activități la progresul general al vieții sociale — în anul 1965 a fost înființat Consiliul Național de Cercetări Științifice, organ central cu rol prioritar de îndrumare și coordonare a activității științifice din țara noastră. Sub această coordonare a fost elaborat programul unitar al cercetării științifice pe perioada 1966—1970, în strînsă corelare cu sarcinile planului de stat de dezvoltare a economiei, ceea ce a reprezentat un autentic salt calitativ pe linia implicării cercetării științifice în vasta operă de făurire a industriei naționale. În această perioadă, s-a constituit și perfecționat rețeaua unităților de cercetare științifică prin înființarea de noi unități și dezvoltarea celor existente, în subordinea Academiei Republicii Socialiste România, a ministerelor economice și altor organe centrale, care au asigurat legătura științei cu cerințele principale ale producției, obținîndu-se rezultate importante în domeniul extracției de căr-

ouni, minereuri și petrol, metalurgie, chimie, agricultură, construcții de mașini.

Cincinalul care a urmat, cincinalul 1971—1975, a reprezentat o perioadă importantă de consolidare organizatorică și de creștere a contribuției cercetării științifice și dezvoltării tehnologice la dezvoltarea economico-socială a țării; prin aplicarea în producție a rezultatelor activității de cercetare și dezvoltare obținute în anii anteriori și în cursul cincinalului, au fost asimilate în fabricație peste 5 500 mașini, utilaje și instalații. De asemenea, au fost aplicate în producție 238 tehnologii și au fost asimilate peste 2 400 materiale noi și bunuri de consum. În perioada respectivă au fost acordate brevete pentru mai mult de 6 700 soluții originale.

Activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic desfășurată în cincinalul 1976—1980 (cincinalul revoluției tehnico-științifice), a adus o importanță contribuție la înnoirea producției în toate ramurile economiei naționale, la creșterea eficienței întregii activități economice și sociale. În această perioadă s-au asimilat în producție peste 10 300 de noi tipuri de mașini, utilaje, aparate și instalații, peste 5 100 de noi materiale și bunuri de consum și peste 9 000 tehnologii noi și modernizate, contribuția colectivelor de cercetare reflectându-se sintetic în ponderea produselor noi și modernizate — de 47% din valoarea producției marfă a industriei prelucrătoare republicane. Totodată, o atenție deosebită s-a acordat introducerii și extinderii mecanizării și automatizării producției, dotării economiei cu tehnică de calcul. În acest cincinal, cercetarea științifică proprie a asigurat peste 90% din produsele și tehnologiile noi puse în fabricație, o pondere importantă revenind industriei constructoare de mașini și chimiei.

Paralel cu introducerea în producție a rezultatelor obținute în cercetarea aplicativă, în această perioadă s-au inițiat lucrări de cercetare în domeniile fizicii nucleare, matematicii, biologiei, ocrotirii sănătății etc. În cincinalul respectiv au fost breveteate 12 000 invenții. Pentru sprijinirea activității de cercetare — dezvoltare — progres tehnic, în cincinalul trecut au fost alocate fonduri pentru finanțarea activității curente și pentru investiții cu circa 87% mai mari decât în 1971—1975. De asemenea, numărul personalului muncitor care activează în acest domeniu crește în 1980 la circa 200 000 mij persoane, din care 710 000 cu studii superioare, reprezentând o creștere față de anul 1975 de 30% la total personal, respectiv de 13% la personal cu studii superioare.

În această perioadă a continuat acțiunea de perfecționare a conducerii și structurii organizatorice a cercetării. Astfel, întreaga activitate de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic este actualmente coordonată și îndrumată de Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie, organ de partid și de stat deliberativ și larg reprezentativ. O deosebită semnificație în organizarea consiliului au avut-o hotărârile plenarei Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie din iunie 1979, potrivit cărora conducerea sa a fost încredințată tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om de știință și savant de renume mondial.

Prioritățile economiei — obiective fundamentale ale cercetării

PENTRU CINCINALUL 1981—1985, cincinal al științei, tehnologiei, calității și eficienței, sarcinile ce stau în fața lucră-

torilor din activitatea de cercetare științifică și inginerie tehnologică au fost trasate de „Programul-directivă de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și de introducere a progresului tehnic pe perioada 1981—1990 și în perspectiva anului 2000” și „Programul-directivă de cercetare și dezvoltare în domeniu energiei pe perioada 1981—1990 și orientările de perspectivă pînă în anul 2000” adoptate la Congresul al XII-lea al partidului care au în vedere următoarele obiective majore: creșterea contribuției nemijlocite a cercetării științifice la rezolvarea tuturor problemelor legate de îndeplinirea în bune condiții a prevederilor planului de dezvoltare economico-socială a României în cincinalul 1981—1985; asigurarea soluțiilor tehnice necesare transpunerii în viață a orientărilor pentru cincinalul 1986—1990, sporind și mai mult rolul științei în întreaga operă de construcție socialistă; pregătirea rezervei de descoperiri științifice și soluții tehnologice necesare dezvoltării în perspectivă a țării noastre pînă în anul 2000.

Elaborate sub conducerea nemijlocită a secretarului general al partidului aceste programe sînt menite să aducă o contribuție de prim ordin la îndeplinirea obiectivului fundamental de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a României spre comunism. Potrivit prevederilor cuprinse în aceste documente programatice, cercetarea științifică din țara noastră va trebui să asigure dezvoltarea susținută a bazei proprii de materii prime și energie, creșterea gradului de valorificare a potențialului energetic național, punerea în valoare de noi și noi surse de energie, elaborarea de tehnologii cu consumuri reduse de energie, intensificarea procesului de modernizare a producției industriale și agricole. Un loc important revine cercetărilor fundamentale concepute să asigure soluționarea unor probleme complexe ale dezvoltării economico-sociale a țării în deceniile viitoare, dezvoltării cercetărilor teoretice fundamentale în matematică, fizică, chimie, biologie, în medicină, agricultură și alte domenii.

Aprofundînd caracteristicile generale ale progresului științei și tehnicii în condițiile istorice concrete ale societății românești, tovarășul Nicolae Ceaușescu a adus o nouă contribuție, de mare însemnătate, la dezvoltarea teoriei și practicii edificării noii societăți. Referindu-se la sporirea aportului cercetării științifice la promovarea progresului tehnic, la creșterea productivității muncii și la eficienței economice, în Raportul prezentat la Conferința Națională a Partidului din 16—18 decembrie 1982, tovarășul Nicolae Ceaușescu spunea: „Realizarea sarcinilor de mare răspundere din următorii ani, dezvoltarea economico-socială a țării cer o activitate susținută în domeniul cercetării științifice și învățămîntului, o concentrare mai puternică a forțelor din instituturile de cercetare în vederea soluționării problemelor tehnice și tehnologice ce se pun în fața întreprinderilor și economiei naționale, a perfecționării tehnologiilor, reducerii consumurilor, ridicării nivelului tehnic și calitativ al produselor. Disponem de forțe puternice în toate sectoarele de cercetare. Este necesar să unim aceste forțe pe baza unor programe complexe și să acționăm cu toată hotărârea în vederea soluționării mai rapide a problemelor ce revin fiecărui sector de activitate”.

Transpunerarea în viață a obiectivelor și sarcinilor stabilite pentru domeniul științei și tehnologiei în perioada 1981—1985 și în perspectiva anilor 1990—2000 în România va contribui la creșterea în continuare, în ritm susținut a economiei naționale, la afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate domeniile, la realizarea unei noi calități în întreaga viață economico-socială, asigurându-se creșterea venitului național, a gradului de civilizație materială și spirituală a întregului popor.

Industrializarea socialistă

(Urmare din pag. 4)

pentru locul pe care-l ocupă industria în economia românească în prezent este faptul că ea creează 57% din venitul național (împreună cu construcțiile peste 65%) și asigură peste patru cincimi din mașinile și utilajele necesare realizării programului de investiții în sectorul socialist. Dinamismul ridicat al dezvoltării industriale a țării s-a răsfrînt asupra întregului proces de dezvoltare economico-socială, imprimînd o mare intensitate modificărilor structurale. Sînt elocvente în această privință datele din tabelul nr. 2.

Transformările structurale au cunoscut în ultimele trei cincinale o intensitate deosebită. Ținînd seama de realizările obținute în dezvoltare economică, de potențialul pe care dispune economia națională, de neajunsurile manifestate în unele sectoare, precum și de evoluțiile din economia

mondială și de pe piața internațională, Congresul al XII-lea și Conferința Națională ale partidului au adoptat programe și măsuri care să permită consolidarea îndeplinirilor de pînă acum, asigurarea unui nou echilibru și dezvoltarea armonioasă a tuturor sectoarelor de activitate. Înlăturarea unor contradicții și dereglări, astfel încît să se îndeplinească obiectivul cu privire la trecerea României la un nou stadiu de dezvoltare, la realizarea unei noi calități a muncii și vieții în toate domeniile de activitate. Tocmai în această lumină prioritatea priorităților actualului cincinal o constituie dezvoltarea mai puternică a bazei proprii de materii prime și energie, astfel încît la jumătatea actualului deceniu România să devină independentă din punct de vedere al combustibilului și energiei.

Iată doar câteva din coordonatele relației complexe, de multiplă determinare, prin care industrializarea socialistă a țării s-a înscris și se înscrie ca un puternic dinamizator al creșterii economice, realizîndu-se noi și importanți pași înainte pe drumul făuririi socialismului multilateral dezvoltat și al înaintării țării spre comunism.

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE LA TOATE SORTIMENTELE

ACOPERIREA necesarului economiei naționale cu gama de produse solicitate și satisfacerea unor cerințe ale pieței externe, realizarea unui circuit optim inter și intraramuri al materiei prime, materialelor, semifabricatelor etc. impun din partea tuturor întreprinderilor și unităților economice realizarea exemplară a producției fizice, la toate sortimentele, cu eficiență sporită. Așa cum s-a subliniat la recenta Consfătuire de lucru de la C.C. al P.C.R. pe problemele industriei și agriculturii și la Ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din industrie și Consiliului Național al Agriculturii, hotărâtor pentru acest an cât și pentru întregul cincinal 1981—1985 este **îndeplinirea integrală a prevederilor de plan la toți indicatorii și, în primul rînd, realizarea în structură a întregii producții fizice, iar acolo unde condițiile permit depășirea ei.**

Desigur, modalitățile și căile de acțiune pentru atingerea acestui obiectiv diferă de la ramură la ramură, de la o întreprindere la alta, în funcție de condițiile concrete existente, de capacitatea de mobilizare a fiecărui colectiv. Important este acum — așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — ca, plecînd de la rezultatele obținute pe primele cinci luni din acest an, de la rezervele depistate în fiecare unitate, să se treacă mai ferm la transpunerea în practică a tuturor programelor de măsuri stabilite, care să permită sporirea substanțială a producției, creșterea rapidă a eficienței întregii activități.

În acest context se înscriu și preocupările colectivului de oameni ai muncii de la **Întreprinderea de mase plastice București**, pe linia realizării exemplare a prevederilor planului fizic, în structura sortimentală planificată.

Adaptabilitate la cerințele beneficiarilor

PE PRIMELE patru luni din acest an colectivul de oameni ai muncii din întreprindere a reușit să obțină rezultate bune în realizarea planului. Astfel, producția fizică a fost îndeplinită în proporție de 107,5 la sută, producția-marfă 107,4 la sută, producția netă 106,3 la sută, exportul 107,5 la sută etc. Și în luna mai, nivelul planificat al producției a fost nu numai realizat dar și depășit, ceea ce a făcut posibilă îndeplinirea pe cinci luni a indicatorilor fizici atît pe total cît și în structură: prelucrate din mase plastice — total 102,8 la sută, prelucrate PVC 107,8 la sută, din care granule 107,2 la sută, prelucrate polietilenă 107,2 la sută. O asemenea creștere a producției a influențat pozitiv atît activitatea economică generală a întreprinderii, cît și gradul de acoperire a solicitărilor beneficiarilor interni și externi, în condiții de înaltă calitate a produselor și rentabilitate ridicată.

Factorul hotărâtor în obținerea acestor rezultate l-a constituit **buna pregătire a producției**. Este cunoscut faptul

că, în producția de mase plastice, modificările în structura cererii sînt foarte rapide și complexe atît în ce privește sortimentația de bază cît și în promovarea unor noi produse cu caracteristici tehnico-funcționale superioare. Ținînd seama de acest lucru, **producția din acest an a fost bine fundamentată pe cunoașterea din vreme a solicitărilor beneficiarilor interni și partenerilor de pe piața externă.**

Prin studiile și analizele întreprinse, prin testarea directă a pieței, dar mai ales prin prezentarea din vreme beneficiarilor a întregii game sortimentale realizate, s-au putut trage o serie de concluzii și s-a putut acționa operativ pentru dirijarea producției (atît ca volum cît și ca structură) spre acele produse solicitate de economie și partenerii externi. Astfel s-a ajuns la o structură a producției care, deși eterogenă (aproximativ 1 500 sortotipodimensiuni), are totuși avantajul unei stabilități în ce privește tehnologiile de fabricație utilizate, materia primă folosită, ceea ce a condus în final la un nivel ridicat al productivității muncii, la un consum mai redus de resurse pe unitatea de produs, la o încărcare rațională a capacităților de producție etc.

În acest context, o remarcă specială trebuie făcută în legătură cu **preocuparea întreprinderii pentru lărgirea exportului**. Prioritatea acordată acestei acțiuni, începînd cu reducerea termenelor de analiză a cererilor de export (în 3—10 zile se transmite partenerilor externi oferta întreprinderii însoțită și de mostre), elaborarea, în cadrul laboratorului propriu, a tuturor rețetelor pentru cerințele mai deosebite și pînă la calitatea ridicată a produselor realizate, a făcut ca în primele cinci luni **volumul producției destinate pieței externe să depășească cu mult prevederile de plan.**

O atenție deosebită în cadrul acțiunii de pregătire ritmică a producției a fost acordată și se acordă în continuare **promovării susținute a progresului tehnic, asimilării de noi produse și tehnologii**. În acest sens, la nivelul întreprinderii există un program pentru creșterea producției de repere pentru construcția de mașini, asimilarea de noi tipuri de granule, profile pentru autoturisme etc. De la începutul anului au fost asimilate și introduse în producția de serie 35 repere pentru industria de autovehicule, 2 noi tipuri de granule, a fost pusă la punct o nouă tehnologie de producție etc. Pe lîngă faptul că noile produse și tehnologii asimilate au permis creșterea cu câteva procente a producției și productivității muncii, ele au contribuit în mare măsură la reducerea importurilor atît la nivelul întreprinderii cît și al beneficiarilor acesteia.

Preocupările de sporire a producției au vizat în egală măsură și **recuperarea resurselor re folosibile și introducerea lor în procesul productiv**, ținînd seama de caracterul deficitar al unor materii prime și de prețurile destul de ridicate ale acestora și care încărcă nejustificat costurile de producție. Pe de o parte este vorba de reducerea deșeurilor teh-

nologice în proporție de 5 la sută, ceea ce a echivalat cu un spor de producție de circa 2—3 la sută, iar pe de altă parte de intensificarea acțiunii de colectare a produselor realizate pe bază de polietilenă de la unitățile I.R.V.M.R. (au fost colectate suplimentar circa 100 tone polietilenă de înaltă densitate din navete). Eficiența la producător a acestei acțiuni s-a concretizat atît în sporirea producției fizice obținute pe ansamblul întreprinderii cît și în reducerea consumurilor materiale la 1 000 lei producție-marfă și pe unitatea de produs. Dacă ne referim doar la acest ultim aspect trebuie menționat că numai prin măsurile întreprinse pînă în prezent (reducerea garniturii tuburilor și țevilor prin modificarea dornurilor, creșterea procentului de umplutură în recepturile de granule p.v.c. la cele dure cu 5 la sută, iar la cele plastificate cu 6 la sută) se estimează că, pe întregul an, se vor obține economii de peste 550 tone p.v.c.

Cum sint valorificate rezervele?

NIVELUL ridicat de tehnicitate, calificarea forței de muncă, măsurile organizatorice întreprinse constituie o bază de pornire în potențarea efortului creativ și tehnic al întregului colectiv pentru sporirea substanțială a producției, pentru îmbunătățirea structurii acesteia, pentru valorificarea superioară a tuturor rezervelor existente încă și neatruse în suficientă măsură în circuitul productiv. Așa cum a reieșit din analiza întreprinsă, precum și din discuțiile purtate cu factorii de decizie, la nivelul întreprinderii există mari rezerve de creștere a producției fizice, în special în ce privește realizarea integrală a sortimentației planificate. Pe primele 5 luni din acest an, producția fizică la două din sortimentele prevăzute în plan a fost realizată doar în proporție de 92 la sută la prelucrate polistirenă și 41 la sută la prelucrate polipropilenă.

Deși pe ansamblu planul fizic a fost realizat, prin depășirile înregistrate în producția celorlalte sortimente, totuși nerealizările la cele două poziții menționate creează, la nivelul economiei, unele greutăți în ce privește asigurarea materială a unora dintre beneficiarii, cu consecințe în lanț asupra fabricației produselor finale. Fără îndoială, și măsurile tehnico-organizatorice adoptate în acest sens o dovedesc, rezolvarea acestei situații ține, în primul rînd, de capacitatea de mobilizare a colectivului întreprinderii de îmbunătățirea în continuare a calității produselor realizate, de utilizarea rațională, ritmică a capacităților de producție, de sporirea mai rapidă a productivității muncii.

Măsurile preconizate în acest sens (perfectionarea utilajelor la atelierul de confecții, realizarea unei instalații de curățat duze și dornuri în baie de să-

Corneliu BĂRNEA

(Continuare în pag. 16)

Întărirea disciplinei costurilor

ASIGURAREA reproducției de tip intensiv impune întărirea riguroasă a disciplinei în domeniul cheltuielilor de producție, pentru atingerea ampleror obiective de economisire a muncii sociale. Dacă se are în vedere că, practic, elementul definitoriu al eficienței economice îl constituie costul de producție, dacă se ține seama de faptul că întregul proces de stabilire a prețurilor de producție și de livrare și a celorlalte categorii de prețuri are ca element fundamental nivelul costurilor de producție, precum și de cerința sporirii într-un ritm susținut a masei veniturii naționale, este imperios necesară desfășurarea unui proces sistematic de reducere a costurilor pentru a spori, pe toate căile, venitul net al statului și a-l utiliza în procesul dezvoltării economico-sociale a țării.

În economia românească, deși au fost adoptate încă din anul 1955 „Reguli de bază pentru planificarea, evidența și calcularea costurilor de producție în industrie“, și ulterior în celelalte ramuri ale economiei naționale, reglementări ce au fost îmbunătățite în anii 1966—1968 și 1980, totuși se simțea nevoia ca, îndeosebi în anumite domenii, să se imprime o nouă exigență în concordanță cu progresul tehnico-economic actual. Sintetizând obiectivele fixate prin principiile metodologice aprobate la Conferința Națională a P.C.R. se poate sublinia că ele se referă cu deosebire la: **întărirea disciplinei costurilor pe produs; perfecționarea cheilor de repartizare a cheltuielilor indirecte pe produs; imprimarea unui caracter ofensiv metodologiei de planificare, evidență și calculare a costurilor în vederea atingerii obiectivelor fixate.**

Perfecționarea calculațiilor de plan

UNUL DIN ASPECTELE esențiale ale etapei actuale vizează **întărirea disciplinei costurilor, îmbunătățirea calculațiilor de plan și de urmărire a costurilor pe produse.** În prezent, conform reglementărilor, pentru toate produsele sau grupele de produse importante întreprinderile sînt obligate ca, odată cu primirea sarcinilor de plan, să elaboreze calculații prin care să se stabilească nivelul costurilor pe produs, ce urmează a fi atins și îmbunătățit în procesul execuției planului. Multe unități economice procedează corect în elaborarea acestor calculații de plan. Atrage însă atenția faptul că **actualizările acestor calculații de plan, în funcție de modificările ce intervin pe parcurs și urmărirea realizării sînt încă sub nivelul exigențelor.** Totodată, în unele ramuri pentru **produsele derivate** (ca de exemplu în industria țigărilor pentru gazolină și etan) ar trebui făcute calculații de plan distincte, nu înglobate în calculația produsului de bază, respectiv țigărilor.

Sînt întreprinderi și centrale, îndeosebi în industria ușoară, alimentară și metalurgică, unde disciplina calculațiilor costurilor pe produs nu este respectată în mod corespunzător și de aici însăși activitatea concretă de reducere a costurilor are de suferit. Se impune ca atare, o abordare pe coordonate de exigență sporită a calculațiilor de costuri pe produs, atît în planificare cît și în urmărire, pentru a se crea toate premisele atingerii obiectivelor fixate în obținerea unui volum substanțial de economii.

Actuala calculație pe produs conține o pondere însemnată de cheltuieli ce se repartizează cu ajutorul cheilor convenționale pe unitatea de referință. Aceasta a condus la faptul că majoritatea cheltuielilor cu munca trecută și munca vie apăreau în unele cazuri deformate datorită procedurilor convenționale de identificare a cheltuielilor pe produse. Astfel, dacă am lua ca exemplu calculația de costuri pentru locomotiva LDH 1250

executată în anul 1982, de întreprinderea „23 August“ București, rezultă că cheltuielile cu munca vie din zona cheltuielilor indirecte depășesc pe cele directe cu toate că, la această unitate, există o secție special destinată fabricației acestei locomotive și o parte din cheltuielile cu munca vie ce figurează în calculație drept cheltuieli indirecte sînt practic cheltuieli directe.

În condițiile actualei metodologii de calcul, în care cheltuielile sînt reflectate pe produs, în structura pe articole de calculație se evidențiază distinct drept cheltuielile cu munca vie numai retribuțiile și respectiv impozitul și contribuțiile la asigurările sociale aferente pentru personalul muncitor, a cărui muncă poate fi identificată direct pe produs. În această situație, în cazurile unor procese tehnologice mai complexe, o bună parte a retribuțiilor și majoritatea celorlalte cheltuieli cu munca vie, deși se realizează în secțiile de producție de bază și sînt inerente producției, se repartizează în mod indirect pe produs. Luînd ca exemplu locomotiva LDH 1250, rezultă că în structura actuală pe articole de calculație, cheltuielile cu munca vie se regăsesc într-un procent de 3,4% din totalul cheltuielilor de producție, în timp ce, potrivit noii metodologii de reflectare a cheltuielilor pe produs, acestea ar urma să reprezinte, așa cum sînt în realitate, 11,2% din totalul acestor cheltuieli. Desigur, asemenea exemple nu sînt singulare.

Ca atare, noua metodologie **determină majorarea volumului cheltuielilor care se repartizează direct pe produse și respectiv diminuarea volumului cheltuielilor indirecte.** În funcție de specificul ramurilor, subramurilor și al întreprinderilor se **impune o analiză critică a fiecărui element de cheltuielii și identificarea posibilităților de repartizare pe căi directe a cheltuielilor**, adoptîndu-se soluțiile metodologice respective. Prin antiteză, în mod concret, față de actuala calculație ce acordă, într-un anumit sens, prioritate cheltuielilor complexe, noua structură metodologică pe produs urmează a fi îmbunătățită în modul următor (vezi caseta).

COSTUL UNITAR AL PRODUSULUI

Denumirea cheltuielilor

1. Materii prime și materiale
 - 1.1. directe
 - din care :
 - 1.1.1. materii prime și materiale primare
 - 1.1.2. materiale folosite din recuperări
 - 1.1.3. produse și semifabricate din cooperare
 - 1.2. indirecte
 2. Materiale recuperabile și re folosibile (se scad)
 3. Combustibil, energie și apă
 - 3.1. directe
 - 3.2. indirecte din secții
 - 3.3. indirecte pe întreprindere
 4. Amortizări
 - 4.1. directe
 - 4.2. indirecte din secții
 - 4.3. indirecte pe întreprindere
 5. Alte cheltuieli materiale
 6. TOTAL COSTURI MATERIALE (1 - 2 + 3 + 4 + 5)
 7. Retribuții, impozitul și contribuția la asigurările sociale
 - 7.1. directe
 - 7.2. indirecte din secții
 - 7.3. indirecte pe întreprindere
 8. Alte cheltuieli cu munca vie
 9. TOTAL COSTURI DE MUNCĂ VIE (7+8)
 10. TOTAL COSTURI (6 + 9).

Desfășurarea în noua structură a cheltuielilor pe produs, după natura economică a acestora, are în vedere în primul rînd creșterea ponderii cheltuielilor care se repartizează direct, așa cum s-a arătat mai înainte, precum și desfășurarea pe elemente primare a tuturor categoriilor de cheltuieli complexe, atît în faza de plan cît și cea de execuție. În același timp, subliniem că, în sistemul de evidență al costurilor, nu trebuie neglijat faptul că este necesar a fi cunoscut volumul unor cheltuieli complexe (cheltuielile cu reparațiile capitale, cheltuielile cu

protecția muncii, cheltuielile cu activitatea de „service“ etc.). Așadar, factorii de decizie din întreprinderi și centrale trebuie să studieze posibilitatea ca, pentru produsele reprezentative sau grupe de produse, să întocmească — după caz — calculații de plan și să le urmărească corespunzător.

O problemă deosebită se pune în procesul de urmărire a calculațiilor în legătură cu cunoașterea factorilor de influență a nivelului costurilor pe produs. Să vedem, după părerea noastră, că actualul sistem informațional al costurilor ar trebui îmbunătățit, astfel încât unii factori de influență să fie urmăriți sistematic cel puțin un trimestru, ei contribuind și la fundamentarea deciziilor ce urmează a se lua în întreprinderi în domeniul economisirii muncii sociale. Astfel, pentru produsele reprezentative sau principalele grupe de produse (circa 1400 de produse și grupe de produse) calculațiile întocmite pe baza noii metodologii în structura pe elemente primare urmează a fi urmăriți și raportate statistic, la fel ca și abaterile de costuri ce au avut loc în execuție față de prevederile din calculațiile de plan.

Factorii principali ce ar trebui evidențiați distinct pe produs, care pot influența sensibil nivelul costurilor efective, se referă la :

- modificarea consumurilor specifice ;
- folosirea de înlocuitori indigeni pentru materiile prime și materialele care în prezent sînt importate ;
- modificarea prețurilor interne și externe ale materiilor prime, materialelor, combustibilului și energiei ;
- utilizarea de materiale recuperabile și re folosibile ;
- creșterea productivității muncii.

Cunoașterea acestor factori de influență în timp util permite conducerilor unităților să intervină operativ pentru înlăturarea eventualelor neajunsuri, pentru atenuarea efectului factorilor negativi, precum și pentru sporirea gradului de influență a acelor care determină o scădere mai accentuată a costurilor.

Îmbunătățirea disciplinei costurilor și întărirea calculațiilor pe produs solicită, evident, un volum de muncă mai mare din partea factorilor de decizie din întreprinderi. Firește, aceasta necesită și o revvedere critică a organigramelor compartimentelor de costuri corespunzător importanței lor în procesul economisirii muncii sociale și adoptarea unor soluții de simplificare a unor lucrări administrative sau de trecere pe calculatoare electronice a operațiilor complexe.

Funcții restrictive pentru diferite tipuri de cheltuieli

ÎN DOMENIUL perfecționării cheilor de repartizare a cheltuielilor indirecte pe produs trebuie recunoscut că economiștii și contabilii șefi nu s-au preocupat suficient spre a supune sistematic analizei critice unele procedee care denaturează mărirea costului pe produs. Astfel, în economia noastră predomină repartizarea cheltuielilor indirecte în funcție de volumul retribuțiilor directe pentru cheltuielile cu întreținerea și funcționarea utilajului și totalul cheltuielilor directe pentru „cheltuielile generale ale întreprinderii“, deși „Regulile de bază pentru planificarea, calcularea și evidențierea costurilor de producție“ prevăd aplicarea unor chei de repartizare diversificate, care să aibă în vedere legătura cauzală dintre cheltuielile indirecte și criteriul de repartizare ales.

Însăși îmbunătățirea proceselor tehnologice și schimburile structurale care au avut loc în economie legate de înzestrarea tehnică a locurilor de muncă impune revvederea critică a actualelor procedee convenționale de repartizare. Sugerăm în acest sens să se țină seama de structura fondurilor de producție și de stadiul în care s-a ajuns cu promovarea progresului tehnic, de particularitățile tehnologiei și organizării producției, folosindu-se în acest scop amortizarea directă, indicii de utilizare a mașinilor (ore de funcționare), cheltuielile pe oră mașină și alte criterii specifice.

O perfecționare a calculațiilor pe produs se impune și în ce privește produsele care rezultă simultan dintr-un proces de fabricație, respectiv în industria chimică, industria metalurgiei neferoase și în alte ramuri ; și în aceste cazuri urmează ca, în funcție de locul pe care îl ocupă ca pondere în producția res-

pectivă, costul fiecărui sortiment să fie revăzut critic și să fie îmbunătățite actualele procedee de delimitare a cheltuielilor aferente.

În legătură cu imprimarea unui caracter ofensiv metodologiei planificării evidente și calculării costurilor se impune a se apela mai mult la sistemul de norme și normative, a se instituționaliza funcții restrictive pentru diferite feluri de cheltuieli astfel încât chiar prin calculațiile de plan să se vizeze reducerea substanțială a consumurilor materiale și de muncă vie pe produs. Avem în vedere în acest sens o serie de funcții restrictive de care să se țină seama la întocmirea calculațiilor de plan, cum sînt :

— **reducerea continuă a cheltuielilor cu materiile prime și materialele necesare activității întreprinderilor**, astfel încât pe ansamblul economiei ponderea cheltuielilor materiale în produsul social să fie în anul 1985 de maximum 55—57 la sută. În acest scop, fiecare minister și centrală pot stabili, pe baza programelor de valorificare superioară a resurselor materiale și de economisire a acestora, limite maxime reprezentînd cheltuielile materiale la întreprinderile din subordine ;

— **creșterea ponderii materialelor re folosibile** utilizate în producție, astfel încât această pondere să crească substanțial în consumul total de materii prime și materiale. Prețurile pentru materialele re folosibile sînt, de regulă, cu 40—80 la sută mai mici față de materiile prime și materialele noi ;

— **încadrarea consumului de combustibil, energie și apă în normele de consum și respectiv repartițiile primite**. În acest scop urmează ca, în fiecare întreprindere, să se stabilească măsuri severe de economisire, să se introducă aparate de măsură și control în secții și ateliere și să se revizuiască procesele tehnologice învechite care au consumuri energetice mari ;

— **calcularea judicioasă a amortizării fondurilor fixe**, potrivit prevederilor legale, ținîndu-se seama de faptul că, pentru fondurile fixe menținute în funcțiune după expirarea duratei normate de funcționare, nu se mai calculează amortizarea, aceasta reflectîndu-se în rezultatele financiare ale unității. Totodată, se poate avea în vedere influența prelungirii duratei de funcționare a fondurilor fixe ca urmare a efectuării reparațiilor capitale la timp, de calitate și cu cheltuieli reduse. La planificarea cheltuielilor pentru reparații capitale și curente ar trebui introduse mai riguros normative de folosire a pieselor de schimb provenite din recuperări, cu și fără recondiționări, cu prețuri mai reduse față de cele noi. Pentru fondurile fixe neutilizabile, la care se calculează amortizări și se încearcă inutil costurile de producție, se pot face anual propuneri de redistribuire ;

— **limitarea cheltuielilor materiale incluse în categoria cheltuielilor administrativ-gospodărești** la strictul necesar, pe baza normativelor aprobate ;

— **extinderea integrării și a cooperării** în activitatea productivă din fiecare unitate economică cu costuri cît mai reduse. În cazul lucrărilor și serviciilor executate de alte unități economice costurile nu trebuie să depășească nivelurile existente în condițiile producției integrate. În acest context, ar fi necesară o atenție sporită pentru transferurile de produse de la o întreprindere la alta, astfel încît costul de producție să fie o funcție restrictivă cînd se iau astfel de decizii ;

— **dimensionarea judicioasă a retribuțiilor personalului muncitor** din fiecare întreprindere, în raport strict de producția fizică, producția marfă fabricată și producția marfă vîndută și încasată, de normele de muncă și sarcina de creștere a productivității muncii, precum și alte condiții ale repartiției veniturilor după muncă. În mod deosebit se vor avea în vedere efectele aplicării acordului global, inclusiv la nivel de întreprindere.

EVIDENT, caracterul ofensiv al metodologiei costurilor de producție poate fi completat cu multe alte aspecte, generate de specificul ramurilor, subramurilor și întreprinderilor. Întărirea disciplinei costurilor pe produse constituie un comandament al etapei actuale, creîndu-se astfel premisele pentru analiza critică a acestor costuri, cu toate consecințele ce derivă din acest proces pentru calitatea deciziilor din întreprinderi și centrale.

dr. Gh. ȘICA
director în C.S.P.

Rezerve pentru consolidarea autogestiei în cooperativele agricole de producție

— Ce arată o analiză pe bază de bilanț —

POTRIVIT indicațiilor secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, cooperativele agricole și unitățile din agricultura de stat din Sectorul agricol Ilfov urmează să acopere, într-un viitor apropiat, circa 50 la sută din necesarul de produse agrolimentare al populației Capitalei. Pentru a se ajunge la o asemenea creștere a producției agricole sînt necesare, în primul rînd, lichidarea în aceste unități a unor deficiențe de ordin tehnic și organizatoric și, mai ales, întărirea bazei tehnico-materiale și a potențialului productiv.

O analiză completă a situației economice din cooperativele agricole de producție se poate efectua cu ajutorul bilanțului, întrucît acesta evidențiază mijloacele și principalele resurse de producție, adică potențialul pe baza căruia se pot stabili fundamentat sarcinile principale pentru perioada de plan. Vom ilustra aceasta referindu-ne la o unitate din Sectorul agricol Ilfov aflată în stadiul de dezvoltare intensivă și consolidare economico-financiară C.A.P. Ciofliceni.

Creșterea gradului de autofinanțare

DIN DATELE pentru anii precedenți, cît și din compararea datelor din bilanț cu cele din bugetul de venituri și cheltuieli rezultă că în această cooperativă se depun eforturi axate pe creșterea producțiilor medii, reducerea cheltuielilor și, în consecință, îmbunătățirea situației economico-financiare — în primul rînd creșterea beneficiului, care poate asigura reproducția lărgită prin constituirea fondului de dezvoltare și a fondului pentru creșterea mijloacelor circulante, instrumente majore în realizarea autofinanțării. Astfel, analizînd comparativ mijloacele economice de la începutul și de la sfîrșitul anului 1982, se constată o creștere de 45% (circa 10,4 milioane de lei), ceea ce demonstrează preocupările pentru consolidarea bazei tehnico-materiale. Pe grupe, o contribuție însemnată la această creștere (două treimi din total) au adus mijloacele și cheltuielile pentru investiții. Grajdurile nou construite vor adăposti 706 vaci de lapte din rase superioare, ceea ce va mări, într-un viitor apropiat, ponderea zootehniei în totalul producției agricole a cooperativei.

Din creșterea totală menționată 26% s-a înregistrat la mijloacele circulante, în principal ca urmare a sporirii producției vegetale și animale neterminate (o pondere mai mare a culturilor de toamnă și a animalelor tinere și la îngrășat); această evoluție nu poate fi decît temporară, întrucît producția neterminată se va reduce substanțial odată cu trecerea animalelor tinere și la îngrășat în categoria animalelor de

producție (mijloace fixe) — altfel, fenomenul ar constitui imobilizare de fonduri și ar influența negativ situația financiară finală. O mare parte din producția neterminată existentă la sfîrșitul anului trecut se concretizează și în cheltuielile efectuate pentru pregătirea și însămînțarea unei suprafețe de 350 ha cu grâu și orz, ca și pentru culturi furajere anuale și pentru arăturile adînci de toamnă; se impune ca aceste cheltuieli efectuate în anul 1982 pentru producția anului 1983 să fie recuperate pe singura cale firească — și anume, creșterea în mai mare măsură în acest an a veniturilor decît a cheltuielilor aferente. Cît privește creșterea mijloacelor circulante constînd din animale tinere și la îngrășat, ea poate fi considerată ca un aspect pozitiv al activității financiare, întrucît animalelor respective le sporește valoarea, pe lîngă aspectul principal că ele constituie o sursă potențială de reproducție a mijloacelor fixe. Tot pozitivă este și mărirea volumului fondurilor cuprinse în postul din bilanț „produse în stoc și la terți pentru prelucrare” și „materiale”, întrucît, de fapt, aceste stocuri constau în furaje pentru animale.

Într-o proporție semnificativă au sporit și cheltuielile anticipate, prilejuate de efectuarea de amendamente pe unele terenuri ale cooperativei, ceea ce reflectă grija consiliului de conducere pentru creșterea potențialului productiv al pămîntului.

Deosebit de importantă pentru desfășurarea normală a activității financiare a cooperativei este **creșterea disponibilităților bănești păstrate la bancă**. Față de o mie de lei la 1 ianuarie, ele au ajuns la 204 mii lei la finele anului, ceea ce a contribuit în primele luni din 1983 — cînd posibilitățile de încasare de venituri erau mai reduse — la asigurarea capacității de plată a furnizorilor și a retribuției membrilor cooperatori.

Ca urmare a eforturilor depuse de conducerea și membrii cooperativei, a îndrumării competente din partea direcției agricole a Sectorului agricol Ilfov, în anul 1982 C.A.P. Ciofliceni și-a încheiat activitatea cu rezultate financiare favorabile, obținînd un beneficiu de 1 133 mii lei, mai mult decît dublu față de cel planificat. Aceasta i-a permis să-și constituie principalele fonduri care să asigure reproducția lărgită în conformitate cu prevederile statutare și cu dispozițiile legale privind formarea, planificarea, repartizarea și vărsarea beneficiului.

Eficiență sporită în utilizarea fondurilor

DATELE din bilanț au oferit conducerii cooperativei, organelor de îndrumare și control indicații prețioase cu privire la nivelul eficienței economice. Astfel, pe baza datelor furnizate de grupa D a bilanțului au putut fi de-

terminați următorii indicatori sintetici relativ la activitatea din 1982:

- beneficiul la 1000 de lei fonduri fixe — care reflectă eforturile pentru crearea și dezvoltarea bazei tehnico-materiale — a fost de peste 4 ori mai mare decît cel calculat la 1000 lei total fonduri de producție. Acest ultim indicator este însă mult mai apropiat de funcția de reflectare a eficienței economice a activității, întrucît are în vedere totalitatea eforturilor, adică a resurselor cu ajutorul cărora a fost posibilă obținerea unui anumit nivel al beneficiului. Evident, în aceste eforturi nu sînt cuprinse resursele umane utilizate, ci numai fondurile materiale și bănești.

Indicații prețioase cu privire la modul de utilizare a fondurilor de producție oferă și determinarea ponderii principalelor grupe ale acestora în total, la începutul și sfîrșitul anului 1982:

- ponderea mijloacelor fixe a fost de 47,38%, respectiv 34,85%;
- ponderea mijloacelor circulante a fost de 52,62%, respectiv 65,15%.

Creșterea ponderii mijloacelor circulante și scăderea ponderii fondurilor fixe în totalul fondurilor de producție reprezintă un aspect pozitiv al activității financiare, întrucît în acest fel se realizează o creștere a vitezei de rotație a volumului total de fonduri. Este necesar să subliniem însă că în cursul anului 1982, mijloacele fixe au crescut în mărime absolută.

Nu este suficient însă să determinăm numai global evoluția ponderii mijloacelor circulante; este necesar să stabilim și modul cum au contribuit la această evoluție diferitele elemente de mijloace circulante. Pentru aceasta au fost calculate: ponderea stocurilor de mijloace circulante și a cheltuielilor în total mijloace circulante — 82,75% la începutul anului și 85,88% la sfîrșitul anului; ponderea mijloacelor bănești în total mijloace circulante — 2,03%, respectiv 3,99%. Creșterea ponderii mijloacelor circulante bănești (în defavoarea creanțelor și altor mijloace circulante) a însemnat, în final, mai multe materii prime și materiale necesare desfășurării normale a proceselor de producție, ca și creșterea capacității de plată a unității.

O imagine reală asupra desfășurării activității economico-financiare se poate forma însă numai prezîntînd și situația resurselor de proveniență a mijloacelor economice, și anume: ponderea resurselor pentru mijloace fixe în totalul resurselor economice — 25,69% la începutul anului și 23,42% la sfîrșitul anului; ponderea resurselor pentru mijloace circulante în acest total — 74,31%, respectiv 76,58%. Se observă și în cazul resurselor pentru mijloacele economice, aceeași evoluție ca în cazul mijloacelor propriu-zise; dar, deși tendința este aceeași, creșterea sau scăderea ponderilor este mai lentă în cazul resurselor. De exemplu, creșterea resurselor pentru mijloacele circulante este mult mai mică decît

creșterea mijloacelor circulante. Această situație trebuie corelată cu volumul beneficiilor din grupa D pasiv, întrucât forma de manifestare a beneficiilor în expresie valorică se află în structura mijloacelor materiale circulante.

Dat fiind modul diferit de includere a beneficiului, este necesar să stabilim cum se prezintă resursele în structură procentuală: ponderea resurselor proprii pentru mijloacele circulante în total resurse — 14,20% la începutul anului și 9,27% la finele anului; ponderea creditelor bancare în total resurse pentru mijloace circulante — 61,53%, respectiv 70,34%. Această scădere a fondului propriu, care de altfel se manifestă și în mărime absolută, a pus unitatea în situația de a apela în mai mare măsură la credite bancare, ceea ce reprezintă un fapt negativ, cu atât mai mult cu cât dobânda la aceste credite a crescut în ultimul timp.

Relativ la structura principalelor forme de credite utilizate, se observă creșterea ponderii creditelor pe termen scurt pentru mijloacele circulante (35,43% din total la începutul anului și 60,21% la sfârșitul anului); explicată prin pierderile înregistrate de către cooperativă în anii anteriori. Ca aspecte pozitive consemnăm scăderea, în 1982 (de la 4,05% la 1,69%), a creditelor pentru mijloace circulante nerambursate la scadență, precum și rambursarea în cursul anului a unor credite pe termen mijlociu pentru mijloace circulante nerambursabile la scadență; de asemenea, a scăzut (de la 22,19% la 13,96%) ponderea obligațiilor (a resurselor atrase) în totalul resurselor pentru mijloace circulante.

Raportul dintre angajamente și creanțe — care exprimă obligațiile de plată în comparație cu drepturile de creanțe ce urmează a fi încasate — s-a îmbunătățit și el, de la 5,57 la 2,45. Se impune însă ca unitatea să impulsioneze munca de încasare a drepturilor, pentru a dispune de mai multe mijloace bănești în vederea stingerii datorriilor.

Direcții de îmbunătățire a activității economico-financiare

PRINCIPALELE date furnizate de bilanș pot constitui, prin prelucrare și analiză, instrumente principale pentru a determina calitatea activității și situației financiare finale și eficiența e-

conomică cu care sînt utilizate mijloacele economice ale cooperativei. Ele dau posibilitatea identificării unor deficiențe și definirii direcțiilor pentru îmbunătățirea permanentă a activității economico-financiare.

În ce ne privește, din interpretarea acestor date desprindem următoarele propuneri:

- punerea în funcțiune într-un termen cât mai scurt a noilor obiective de la ferma zootehnică, astfel încît să se reducă la minimum imobilizările de fonduri de investiții, care grevează de aproape doi ani eficiența economică a unității;

- tot cu privire la ferma zootehnică, dat fiind volumul fondurilor destinate acesteia, o dată cu terminarea grajdurilor să se asigure mecanizarea necesară și procurarea de vaci de lapte din rase superioare, care să valorifice la maximum baza tehnică creată, astfel ca investiția să contribuie la creșterea eficienței economice a activității de ansamblu a cooperativei;

- îmbunătățirea raportului dintre creanțe și obligații, în sensul ca volumul creanțelor să fie mai mare, ceea ce ar asigura creșterea permanentă a capacității de plată a unității. Acest raport poate fi îmbunătățit în primul rînd prin creșterea disponibilităților bănești păstrate la bancă, ceea ce se poate realiza prin sporirea volumului beneficiului și repartizarea lui pentru constituirea fondurilor statutare;

- reducerea considerabilă a ponderii creditelor în totalul resurselor și cu deosebire a creditelor pe termen scurt pentru mijloacele circulante (care, în 1982, au reprezentat la C.A.P. Cioflăceni cu circa 20% mai mult decît media pe întreaga agricultură cooperativistă), prin diminuarea volumului creditelor nerambursate la scadență și sporirea fondului propriu al mijloacelor circulante, ceea ce va contribui la păstrarea unui echilibru financiar permanent;

- aplicarea autogestiei economico-financiare și la nivelul fermelor și brigăzilor de producție, în principal pentru reducerea consumurilor specifice de materii prime și materiale, în vederea utilizării mai rașionale a mijloacelor economice.

Ar putea fi luate în considerație și unele propuneri legate direct de bilanș sau de sistemul informațional financiar-contabil, vizînd o mai reală evidențiere și utilizare a fondurilor cooperativei. Astfel, la C.A.P. Cioflăceni amortizarea nu se calculează decît sim-

bolic și, de aceea, nu se înregistrează nici uzura mijloacelor fixe. Ca urmare, nu se cunoaște valoarea rămasă a acestora și nu se poate calcula gradul de uzură și de îmbătrînire a lor. Evidențierea și calcularea exactă a amortizării și uzurii ar contribui la utilizarea mai rașională a mijloacelor fixe și la asigurarea resurselor pentru reproducția lărgită a acestora. O astfel de perfecționare a sistemului informațional financiar-contabil este cu atât mai necesară, cu cît actualmente (în mod nefiresc) amortizarea nu reprezintă modalitatea certă de constituire a fondului de dezvoltare economică (pentru partea de reproducție simplă a mijloacelor fixe).

Cu privire la structura bilanșului în C.A.P.

PE UN PLAN MAI LARG și în ideea unificării formularelor de bilanș în toate unitățile economice, considerăm că denumirea grupei D din activul bilanșului „Vărsăminte, prelevări și pierderi” nu corespunde formeii cooperatiste de proprietate, întrucît C.A.P.-urile nu calculează vărsăminte din beneficii la buget. De asemenea, grupa D pasiv „Beneficii și subvenții” nu corespunde proceselor financiar-contabile, întrucît cooperativele agricole nu sînt subvenționate. De aceea, propunem ca grupele D activ și D pasiv să fie denumite „Prelevări și pierderi”, respectiv „Beneficii”.

De asemenea, din urmărirea datelor din bilanș nu se poate cunoaște mărimea fondului de dezvoltare economică. Ar fi oportun ca în grupa C pasiv „Surse pentru investiții” să se cuprindă acest fond, precum și creditele pentru investiții, ceea ce ar da dimensiunile reale ale producției fondurilor fixe.

Opinăm ca de la grupa C activ „Mijloace și cheltuieli pentru investiții” să fie eliminate conturile „Animale tinere și la îngrășat” (cont de mijloace circulante din sfera producției) și „Decontări cu membrii cooperativi”, urmînd ca această grupă să cuprindă numai conturile ce reflectă mijloacele și cheltuielile pentru investiții. În acest fel se va putea face delimitarea absolut necesară între activitatea de producție și cea de investiții.

D. TUDORACHE
S. TUDORACHE
V. MANOLE

REALIZAREA PRODUCȚIEI FIZICE

(Urmare din pag. 12)

ruri topite, continuarea trecerii pe automat a fabricării matrișelor de injecție, prin care se asigură un spor de producție și productivitate de 3 la sută, reproiectarea bunurilor de farg consum și a reperelor industriale — economii de 30 tone polietilenă și 20 t polistirenă — etc.) vor permite ca, în perioada următoare, restanțele înregistrate la cele două sortimente să fie treptat lichidate, ajungîndu-se astfel la realizarea, pînă la sfârșitul anului, a întregii producții fizice în sortimentajia planificată.

Rezerve însemnate de sporire a producției se regăsesc și în domeniul relațiilor de cooperare ale întreprinderii cu diverși furnizori de subansamble. Deși, în ultimul timp, s-au obținut rezultate mai bune în ce privește mecanismul aprovizionării tehnico-materiale, totuși întreprinderea întîmpină încă unele greutăți în special pe linia asigurării ritmicității livrărilor din contracte. Există încă cazuri de unități furnizoare restante în livrarea materiei prime (plastifiant de la „Solventul” — Timișoara), a unor matrișe de repere („Elec-

trotimiș”, Întreprinderea de matrișe Băicoi), a unor piese de îmbinare din cauciuc și metal („UREMOAS”, întreprinderile mecanice din Bacău, Brașov, Tg. Secuiesc) etc. Desigur, o asemenea stare de lucruri îngreunează în mod serios activitatea întreprinderii, ducă la opriri nejustificate ale producției, la o folosire nerașională a capacităților, la diminuarea nivelului scontat al productivității muncii etc. Este de datorita întreprinderii cît și a furnizorilor ci să găsească cît mai urgent formele și căile cele mai eficiente de cooperare în producție în scopul asigurării ritmicității livrărilor, a întregului volum de marfă contractat, îmbunătățirii calității produselor și creșterii eficienței economice în general.

Contabil șef

PREVEDERILE Hotărârii nr. 1/1982 a UCECOM în legătură cu contabilii șefi de la cooperativele meșteșugărești vin în contradicție cu o altă decizie, nr. 162/1979, pe care nu o abrogă. În această din urmă decizie se stabilește că funcția de contabil șef intră în „nomenclatura uniu-nilor județene ale cooperativei meșteșugărești, iar actul de numire sau eliberare din funcție se face prin decizia Biroului Comitetului Executiv al U.J.C.M.”

Noua reglementare prevede că numirea și eliberarea din funcția de contabil șef se va face de către conducerile cooperativei — la care uniunile județene își vor da numai acordul. Considerăm că prin aceasta se va diminua rolul contabilului șef. Ne referim la poziția diferită în care se află un contabil șef numit de uniunea județeană și altul numit de conducerea cooperativei. În orice caz un contabil șef numit de conducerea unei cooperative va fi mai înțelegător în fața unor indicații greu de acceptat de contabilul șef numit de uniunea județeană. De aceea, propun ca UCECOM să restabilească poziția și rolul contabilului șef la locul cuvenit în ierarhia funcțiilor de conducere ale unei cooperative meșteșugărești. Numirea și eliberarea din funcția de contabilul șef de cooperative să se facă numai prin decizia Biroului Comitetului Executiv al U.J.C.M. Trezirea acestei funcții în schema directă a organului tutelar ar fi binevenită pentru buna desfășurare a activității economico-financiare a cooperativei meșteșugărești.

Mircea NICOLAE

Cooperativa „Constructorul” din Sibiu

ECOURI

Capacități

ARTICOLUL „Utilizarea rațională a capacităților de producție” publicat în „Revista economică” nr. 4 a făcut obiectul unei temeinice analize în compartimentele de specialitate. Realizările înregistrate în acest domeniu, la care se referă articolul, au constituit o dovadă elocventă a rezervelor ce mai există în vederea mobilizării tuturor întreprinderilor și centralelor pentru creșterea în continuare a gradului de utilizare a fondului de timp disponibil al mașinilor, utilajelor și instalațiilor. Ca urmare a soluțiilor găsite în cadrul analizelor ce au avut loc asupra acestei probleme, numărul de utilaje, mașini și instalații disponibile s-a redus în cursul anului trecut.

Concomitent cu micșorarea cu peste 37% a sumelor alocate pentru dotări, în scopul impulsionării reintroducerii în circuitul economic a utilajelor nefolosite s-au inițiat măsuri de redistribuire a unor utilaje și instalații la întreprinderi din cadrul altor titulari de plan. Astfel, s-au comunicat utilajele disponibile tuturor consiliilor populare județene, precum și UCECOM și unor ministere în scopul transferării lor în patrimoniul unor întreprinderi subordonate acestora.

Apreciem că articolul publicat a fost binevenit, stimulând intensificarea analizelor și căutărilor unor soluții pentru creșterea gradului de utilizare a mașinilor, utilajelor și instalațiilor din cadrul întreprin-

derilor și centralelor subordonate ministerului nostru.

Marin CRISTEA

adjunct al ministrului
Industrializării Lemnului
și Materialelor de Construcții

★

PROBLEMELE abordate în articolul „Utilizarea rațională a capacităților de producție”, publicat în „Revista economică” nr. 4, se află în centrul preocupărilor ministerului nostru. Pe această linie s-au stabilit măsuri pentru utilizarea economică a mașinilor unelte din dotare și interdicția de a se dota unitățile cu noi mașini unelte dacă cele existente nu sînt utilizate la întreaga capacitate. Institutele de proiectare care elaborează documentațiile tehnice de dezvoltare, întreprinderile, centralele industriale și ministerul care avizează aceste documentații vor ține seama de modul cum sînt utilizate mașinile din dotare. Rezultatele obținute în anul 1982 la nivelul M.I.C.M. privind utilizarea fondului de timp disponibil de lucru pe total mașini unelte se situează sub sarcina de plan. Rezultate mai bune s-au obținut la mașinile organizate în linii tehnologice, precum și la cele grele și de performanță.

Pentru anul în curs încărcarea prin plan este superioară realizărilor din 1982 și prin măsurile stabilite și o urmărire mai atentă la toate nivelurile va crește, considerăm noi, gradul de utilizare a mașinilor unelte. În ceea ce privește utilajele încadrate în categoria „nefolosite”, respectiv cele care nu au funcționat minimum 90 zile consecutiv, acestea au stat în atenția M.I.C.M. și au fost repuse în circuitul economic într-un grad destul de ridicat. Atenția M.I.C.M. se concentrează în special spre evitarea apariției de noi cazuri care să se încadreze în această categorie.

Reparațiile și întreruperile accidentale au reprezentat în anul 1982, la nivelul ministerului nostru, un procent de 2,5% din fondul de timp disponibil de lucru al mașinilor și utilajelor. Întreprinderile care au înregistrat procente mai ridicate și care au avut lipsuri în organizarea și realizarea reparațiilor și reviziilor planificate vor sta în atenția centralelor industriale și ministerului.

Gh. TENEA

director general în M.I.C.M.

★

NE însușim semnalarea privind utilizarea capacităților de producție existente la I.U.G. Craiova. Este vorba de grupe de mașini care ar fi putut fi utilizate la un nivel mai ridicat cum ar fi: strungurile carusel (diam. 3 001—6 000 mm); mașinile de prelucrat roți dințate cilindrice prin rostogolire, la care indicii de utilizare realizați nu au atins valorile planificate. De reținut totuși că indicele realizat în ianuarie 1983 la total mașini este mai bun decît cel obținut în aceeași perioadă a anului 1982. Vom lua în continuare toate măsurile care depind de noi pentru a asigura utilizarea deplină și la parametri ridicați a mașinilor, utilajelor, a tuturor dotărilor tehnice din întreprinderi.

Gh. GHEBAN

director al Întreprinderii de utilaj greu
din Craiova

★

CONSIDERĂM utilă publicarea unor articole privind factorii care determină utilizarea deplină a capacităților de producție în contextul cerințelor pentru realizarea sarcinilor de plan pe anul 1983 în spiritul și în lumina documentelor Conferinței Naționale a partidului din decembrie 1982. Precizăm că și în industria ușoară se are în vedere pentru realizarea planului pe 1983 un grad ridicat de utilizare a capacităților de producție. În acest scop s-au stabilit la nivelul întreprinderilor, centralelor industriale și a ministerului măsuri pentru mai buna folosire a utilajelor tehnologice și pentru valorificarea celor nefolosite la sfîrșitul anului 1982. O preocupare deosebită a ministerului nostru este asigurarea utilajelor cu piese de schimb și accesorii tehnologice din producție proprie, precum și dezvoltarea activității de autototăcare cu utilaje și instalații tehnologice. În acest sens se are în vedere utilizarea la un grad ridicat a capacității de prelucrare a mașinilor — unelte din cadrul atelierelor mecanice ale întreprinderilor.

N. PASCALI

director general adjunct în
Ministerul Industriei Ușoare

Asociații turistice

REFERINDU-NE la articolul „Model teritorial de dezvoltare a turismului în Județul Iași”, publicat în „Revista economică”, nr. 14 aș dori să fac câteva precizări referitoare la posibilitatea reală de înființare a unor asociații turistice intercooperatiste. De la început țin să fac remarcă că m-a bucurat foarte mult faptul că la ora actuală în teoria și practica economică din țara noastră sînt preocupări pe linia valorificării superioare a resurselor turistice din mediul rural. Aceasta cu atît mai mult cu cît în raza multor comune se află un bogat potențial turistic.

De aceea apreciez ca deosebit de valoroasă și de bine venită propunerea de înființare a unor asociații turistice intercooperatiste cu scopul de a valorifica toate resursele turistice locale. Consider că înființarea unor astfel de asociații turistice intercooperatiste ca unități economice, ar crea cadrul favorabil nu numai de amenajare a potențialului turistic și de valorificare a lui, dar și de obținere a unei eficiențe economice ridicate. Această eficiență este cu atît mai mult de apreciat cu cît ea se adaugă la cea obținută din activitatea de bază a unităților cooperatiste și de stat, a celei realizate de industria mică și servicii.

Fată de cele relatate mai sus putem face aprecierea că la ora actuală înființarea unor asociații turistice intercooperatiste se constituie ca o necesitate obiectivă, așa cum de altfel se sugerează și în articolul sus-mentonat. Tot în acest cadru aș mai menționa și faptul că înființarea unor asociații turistice intercooperatiste ar crea un model specific structurii noastre economice-sociale de dezvoltare în profil teritorial.

Dumitru MATEI

Iași

Pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

PROGRAMAREA PRODUCȚIEI CA FACTOR DE ÎMBUNĂȚĂȚIRE A UTILIZĂRII CAPACITĂȚILOR

IN CONDIȚIILE aplicării actualului mecanism economic, conducerea microeconomiei constituie un proces complex și dinamic. Formele și metodele de conducere operativă trebuie perfecționate permanent, asigurându-se creșterea inițiativei și răspunderii colectivelor de oameni ai muncii în folosirea cu maximum de eficiență a părții din avuția națională încredințată spre gestionare. Componentă de bază a avuției naționale, fondurile fixe — și în principal capacitățile de producție — trebuie utilizate cu maximă eficiență, pentru a se asigura trecerea la dezvoltarea intensivă a economiei. În Cuvîntarea la Ședința comună a Consiliului Național al Oamenilor Muncii din Industrie și Consiliului Național al Agriculturii, din 28 mai a.c., tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta : „Cu capacitățile pe care le avem în momentul de față putem realiza o producție suplimentară cu cel puțin 15—20 la sută mai mare, iar în unele sectoare, chiar pînă la 40—50 la sută”.

Neajunsuri ale metodologiilor actuale

PERFECTIONAREA programării producției în lumina cerințelor actualului mecanism economic necesită o analiză critică a situației existente în acest domeniu, pentru a identifica neajunsurile ce determină irosirea de capacități. Căcetări efectuate în cadrul unor unități din Capitală ale industriei construcțiilor de mașini evidențiază că deficiențele subsistemului de programare au drept cauză principală folosirea, în detalierea și concretizarea planurilor de producție, a unei baze normative cu un caracter general, nefundamentată pe calcule analitice. Astfel, mărimea ciclurilor de fabricație ale produselor (loturilor) se determină pe bază de metode globale și nu este utilizată în calcule de devansare calendaristică, pentru stabilirea priorităților sau a momentelor de declanșare a fabricației, la nivelul executanților direcți. Loturile de produse au în majoritatea cazurilor o dimensiune rezultată din mărimea comenzilor interne de fabricație. De asemenea, stocurile de producție neterminată interunități de fabricație, care au menirea de a asigura continuitatea fluxurilor de producție, nu sînt riguros dimensionate și gestionate, ceea ce în multe cazuri afectează finalizarea producției fizice.

Analizînd conținutul primei etape a programării — **elaborarea programelor calendaristice lunare**, se constată că aceasta nu realizează armonizarea sistemului de pregătire a producției cu cel de execuție. Ca urmare a acestui fapt, nivelul programului lunar stabilit pe baza planului director este prin excelență orientativ. La Întreprinderea mecanică de utilaj chimic, de pildă, între elaborarea planului director (cu șase luni înaintea lansării comenzii sau produsului) și lansarea pe fluxul de fabricație se mai întocmesc două programe pregătitoare, unul trimestrial și altul lunar. Această situație indică relativitatea programelor lunare rezultate din detalierea planurilor de producție anuale sau trimestriale, ceea ce face ca în unele perioade, fie acestea extrem de reduse, să se fabrice nu ceea ce prevede programul, ci ceea ce are o bază materială și organizatorică asigurată. Din investigațiile efectuate la unele întreprinderi se desprinde faptul că programele de producție lunare, întocmite pe baza planurilor trimestriale, sînt elaborate la nivelul de produs finit. Astfel, la Întreprinderea de mașini electrice „programul de fabricație lunar” este un program al ultimei unități de producție — și anume al montajului. Considerăm că această practică este dăunătoare, în condițiile în care nu în toate unitățile de producție (în special ateliere) există nomenclatoare cu componentele produselor fabricate, preluate din activitatea de proiectare constructivă. De asemenea, se constată că aceste documente de programare nu conțin informații cu privire la termenii sau prioritățile de execuție, ceea ce implică opțiuni personale ale conducătorilor operativi ai producției în lansarea produselor.

Prin prisma activităților desfășurate în cadrul celei de-a doua etape de programare a producției — **elaborarea progra-**

melor lunare la nivelul secțiilor, considerăm că acestea sînt deficiente din două puncte de vedere, și anume :

— sub aspect cantitativ, determinarea programelor se realizează fără a se instituționaliza conținutul acestora într-un document intern al întreprinderii ;

— sub aspect calendaristic, programele de producție din diferitele secții, ateliere etc. nu sînt corelate, ceea ce poate avea ca urmare nefinalizarea producției fizice, creșterea producției neterminate și a pierderilor din imobilizări de mijloace circulante, precum și neutilizarea rațională a capacităților de producție în condițiile unui plan dat.

O deficiență importantă în repartizarea sarcinilor de producție pe executanții direcți — care se realizează în etapa a treia a programării — o constituie faptul că se utilizează exclusiv criterii tehnologice, făcîndu-se abstracție de cele economice, organizatorice, care au la bază teoria și practica ordonanțării fabricației. Ca urmare, uneori deși unele produse pot fi executate pe mașini automate și semiautomate, lipsa reproiectării tehnologice care să prevadă folosirea unor mașini de mare randament face ca aceste produse să fie repartizate spre execuție pe mașini universale, care, de regulă, necesită timp îndelungat de prelucrare. Astfel de deficiențe în programare determină situația ca unele mașini-unelte, cum ar fi cele automate și semiautomate cu comandă program, care au necesitat importante investiții, să prezinte o utilizare necorespunzătoare. Reconsiderarea folosirii mașinilor-unelte de mare randament prin programare este cu atât mai necesară, cu cît capacitățile de producție a acestora este superioară, comparativ cu a altor grupe de utilaje. Astfel, la Întreprinderea de mașini electrice, dacă se consideră mărimea capacității de producție a strungurilor paralele (veriga conducătoare) egală cu 100, cea a strungurilor automate și semiautomate este de 1488, deci de 14,88 ori mai mare (fig. 1).

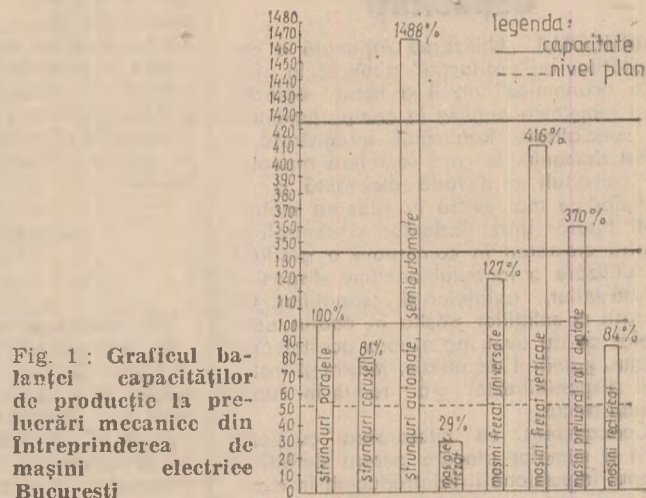

Fig. 1 : Graficul balanței capacităților de producție la prelucrări mecanice din Întreprinderea de mașini electrice București

O altă deficiență în repartizarea sarcinilor pentru executanții direcți constă în nerealizarea concordanței dintre categoria de încadrare a lucrărilor și cea a lucrătorilor. În unele unități, cum este Întreprinderea de mașini-unelte și agregate, productivitatea scăzută a muncitorilor cu calificare inferioară — și, ca urmare, nefolosirea corespunzătoare a mașinilor în timp — au drept cauză și faptul că le sînt repartizate spre executare lucrări de încadrare superioară. Odată cu aceasta (și tot ca efect al neajunsurilor existente în programare) există și practica greșită de a repartiza spre execuție lucrări cu un grad de încadrare inferior, unor muncitori cu calificare superioară.

Reconsiderarea programelor de producție operative are și ca limitele sale, deoarece subsistemul de urmărire și control

cantitativ al îndeplinirii planului de producție se bazează, în majoritatea întreprinderilor analizate, pe ședințele operative, care — pe lângă că imobilizează un număr mare de cadre de conducere — vehiculează informații tardive.

Pe planul tehnicilor de programare, considerăm că sistemul informatic pentru programarea producției, proiectat pe baza conceptelor proprii unităților industriale din țara noastră, este operant numai în domeniul lansării, produselor în fabricație; aceasta minimizează efectele calitative, care sînt primordiale, în utilizarea echipamentelor electronice de calcul în microeconomie.

Direcții de eficientizare

PARTICULARITĂȚILE programării producției în întreprinderile constructoare de mașini, precum și aspectele critice relevate ale actualelor metodologii de defalcare a planului, pun în evidență necesitatea eficientizării programării producției, printr-un ansamblu de metode, criterii și principii — corelate cu instrumentele de calcul — care au drept scop determinarea în timp util și cu costuri minime a datelor calendaristice, a priorităților de intrare în fabricație și a celor mai eficiente unități structurale care să participe la desfășurarea procesului de producție.

În cadrul îmbunătățirii programării producției, un loc central îl ocupă **metodele de detaliere a planului de producție**. Acestea conduc la situații eficiente numai în cazul cînd sarcinile de producție care se detaliază în timp și spațiu sînt fundamentate pe nivelul resurselor de producție. O dată asigurată această cerință, ca urmare a tatonării mai multor variante de plan, propunem ca procesul de programare să se desfășoare la nivelul elementelor componente ale produselor (repere, piese, subsansamble etc.). În aceste condiții, programarea producției în industria constructoare de mașini reprezintă un proces complex, care impune folosirea mai multor metode de programare, în cadrul aceluiași tip de fabricație — prezentate sintetic în fig. 2.

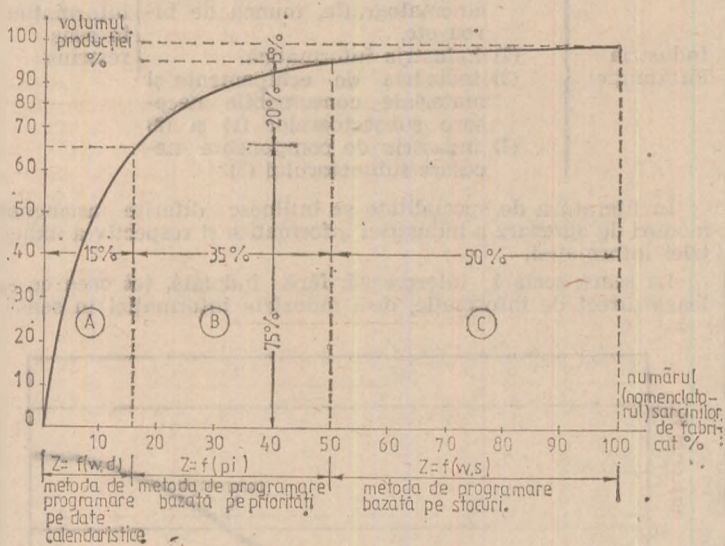

Fig. 1: Metode de programare.

Metoda de programare bazată pe **date calendaristice** se devaluează numai pentru reperele conducătoare, date fiind costurile mari pe care le impun metodele programării dinamice, ca instrument al concretizării planului. În acest caz, data calendaristică de declanșare a fabricației (z) se constituie ca funcție de termene finale de fabricație (w) și duratele devansărilor calendaristice (d).

Programarea producției pe bază de **priorități** operează cu succesiuni, ordini de lansare și fabricare, care se stabilesc pe baza regulilor de prioritate (pi), fundamentate pe mărimea ciclurilor de producție ale tuturor componentelor produselor. Nomenclatura reperelor astfel programate este largă, deoarece implementarea acestei metode necesită costuri reduse.

Programarea producției prin intermediul **stocurilor** (s) antrenează un efort minim de proiectare, dar un volum de muncă apreciabil pentru gestionarea acestora pe fiecare tip de produs.

Pentru a asigura acestor metode un caracter deplin operant, este necesar ca **fundamentarea programelor să se coreleze cu sistemul informațional al activității de programare a producției și în primul rînd cu setul de documente specifice ace-**

ția. Astfel, programele la nivelul de reper, piesă, subsansamblu etc. trebuie instituționalizate în fiecare întreprindere industrială, iar în componența acestora este imperios să se afle date calendaristice și priorități de lansare și execuție. Numai în acest mod conceptul de programare a producției asigură îmbinarea componentelor discrete, specifice producției de mașini într-un proces de fabricație continuu și coerent.

Opțiunea asupra **executantului direct**, cea de-a doua latură esențială a sistemului de programare a producției, presupune utilizarea unui grup de criterii. În cadrul acestuia cel mai utilizat în practica economică este criteriul **tehnologic**. Rezultă că în repartizarea sarcinilor de producție pe executanții direcți trebuie să se aleagă tehnologia cu eficiența cea mai mare, care asigură un timp minim de execuție. Indicăm, de asemenea, criteriul **organizatorico-tehnologic**, care urmărește realizarea unei corelații între categoria de încadrare a lucrărilor executate și cea a executanților, precum și între capacitatea utilajelor și cerințele lucrărilor. Opțiunea asupra executantului direct trebuie să fie fundamentată pe maximizarea productivității muncii și folosirea rațională a capacității de producție. Sugerăm practicii și criteriul **economic-organizatoric**, al cărui obiectiv îl constituie obținerea unui timp de execuție global minim, reducerea imobilizării mijloacelor circulante, precum și diminuarea timpilor de nefuncționare a utilajelor datorită necorelărilor de tip cantitativ și calendaristic ale produselor, pe fluxurile de fabricație.

Desfășurîndu-se pe baza acestor coordonate, subsistemul de programare îl fundamentează și motivează pe cel de **lansare a produselor în fabricație**, care constituie un prim punct de control preventiv al cheltuielilor de producție. Raționalizarea documentelor economice de lansare în fabricație și elaborarea acestora pe baza programelor operative constituie noi direcții de îmbunătățire a lansării în fabricație, subsistem component al programării producției.

Sistemul de programare a producției își poate asigura finalitatea și funcționalitatea numai prin intermediul subsistemului de **urmărire și control cantitativ al îndeplinirii programelor de producție**, al cărui caracter de reglare a programării producției apare doar în condițiile desfășurării în timp util, eficient a procesului de urmărire a fabricației. Acest deziderat capătă o realizare practică în condițiile unui flux informațional piramidal și ale folosirii mijloacelor tehnice de dispecerizare, a căror utilizare se impune a fi lărgită, proporțional cu dezvoltarea „industriei terminalelor“.

Toate aceste considerente relative la îmbunătățirea programării producției apreciem că se pot realiza practic în condițiile folosirii echipamentelor electronice de calcul. Aceasta impune ca **sistemul informatic de programare a producției din întreprinderi să cuprindă în egală măsură programarea propriu-zisă, lansarea și urmărirea**, corelate într-un sistem avînd drept obiectiv fundamentarea, declanșarea și controlul producției.

Pe baza experienței practice, considerăm că eficientizarea și, într-un stadiu superior, optimizarea programării producției nu se pot realiza în afara **perfecționării planificării și organizării producției**. Astfel, sistemul de planificare presupune — pentru optimizarea programării — creșterea rigorii în pregătirea producției (sub aspectul parcurgerii tuturor fazelor pregătirii tehnice, tehnologice și material-organizatorice și al respectării termenelor impuse acestora), determinarea riguroasă a mărimii capacităților de producție, contractarea de către întreprindere numai a produselor pentru care aceasta este profilată, dezvoltarea acțiunii de tipizare a produselor etc. Sistemul de organizare a producției acționează în direcția perfecționării programării, ca urmare a constituirii liniilor tehnologice polyvalente, în condițiile producției individuale și de serie mică și ale extinderii lucrului pe bază de loturi.

Se poate aprecia că perfecționarea sistemului de planificare imprimă rigoare programării, iar trecerea la forme superioare de organizare îmbunătățește programarea prin simplificarea acestora.

Efecte

APLICAREA, în unele întreprinderi constructoare de mașini a propunerilor formulate, precum și experiența acumulată pe plan mondial permit să se aprecieze că **raționalizarea programării producției contribuie la îndeplinirea integrală a planului producției fizice livrate, desfășurarea ritmică a fabricației, folosirea eficientă a tuturor resurselor de producție, reducerea imobilizărilor de mijloace circulante și, ca rezultat, reducerea costului de producție**.

Aceste efecte justifică pe deplin calificativul dat programării, de „arbore motor“ al întregului proces productiv din cadrul întreprinderilor industriale.

lector dr. George MOLDOVEANU

ECONOMIA INFORMAȚIEI (I)

THEORIA economică începe să-și lărgască tot mai mult sfera de preocupări. Efortul de a îngloba mediul înconjurător într-o viziune economică mai cuprinzătoare, includerea entropiei ca parametru economic, încercarea de a desprinde ceea ce revine aspectelor informaționale într-o economie, luarea în considerație a impactului microelectronicii și informaticii, toate acestea tind să extindă teoria economică dincolo de cadrul ei clasic. Dacă mai ținem cont de revoluția tehnologică, biologică și biochimică, astăzi în pregătire, ea urmînd să preia maximum de intensitate a proceselor inovante după aceea a microelectronicii și informaticii, cu siguranță că vor apare extinderi noi ale teoriei economice. Economia va căuta să cuprindă însăși viața într-o viziune economică nouă, adaptată schimbărilor psihologice și spirituale ale speciei umane. Vom avea de a face și cu o economie a raporturilor dintre inteligența naturală și inteligența artificială.

Economia este o știință socială, ea descrie procese sociale iar acestea, știm astăzi, nu urmează legi exacte, modelabile matematic, decît pe porțiuni de timp. Odată cu un proces inovant major, cu schimbarea valorilor sociale, ceea ce corespunde unor legități mai generale, dialectice, știința economică trebuie să redescopere lumea și să-și completeze cunoașterea.

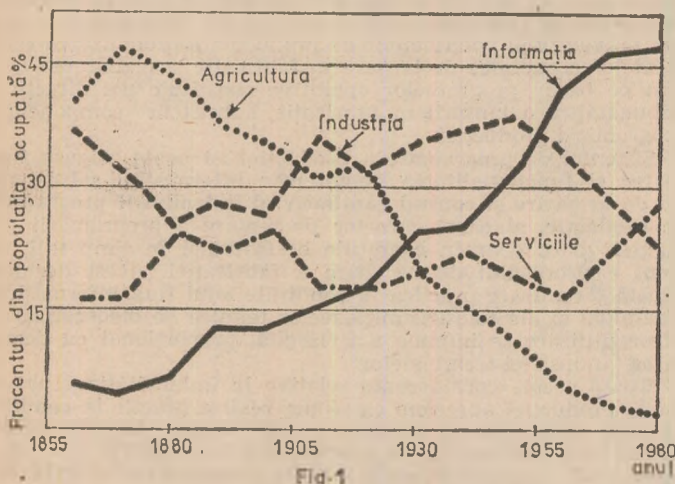

Fig. 1 — Structura populației ocupate în perioada 1855—1980 în S.U.A. (după Marc Porat)

Intr-un asemenea proces de transformare, de fapt de extindere a științei economice, este greu de a lua în seamă toți factorii noi dintr-odată, mai ales că unii dintre ei abia încep să se contureze și nici nu știm cum anume vor acționa în societate.

În schimb, un factor cum este **informația** care a ieșit atât de mult în relief în a doua jumătate a acestui secol, poate fi luat în seamă imediat pentru o anumită reorientare a gândirii economice. Două argumente pot fi aduse din acest punct de vedere. Primul este acela al **industrializării informației**, faptul că se investește în echipamente pentru transmiterea și prelucrarea informației, în programe informatice, societatea elaborînd noi utilaje și noi unelte care se aplică informației, însoțind procesele tehnologice, economice, culturale, științifice, sociale. În al doilea rînd, faptul că informația din punct de vedere filozofic și științific, este un ingredient primar la fel de important ca substanța și energia, nu numai pentru societate dar, în general, în natură și lumea materială. Natura utilizează informația, în mod evident în mintea și creierul omului, dar nu numai aici ci în orice organism viu și poate chiar și în straturi mai adînci ale materiei. În literatura noastră de specialitate a fost scoasă în evidență cu mulți ani în urmă triada informație-substanță-energie. Economia, ca știință, dar acum și sub imperiul practicii, trebuie să acorde acestei triade rolul cuvenit, respectiv trebuie să urmărească rolul informației în economia actuală.

1) Mihai Drăgănescu, Industria informației și programele informatice, comunicare la sesiunea științifică „Viitorul industriei de programe”, Academia R.S. România, București, 22 aprilie 1983.

2) Marc Porat, The information economy. Institute for communication research, Stanford University, Report No. 26, 1976, citat după Daniel Bell³⁾ și Montgomery Phister Jr.⁵⁾. Toate datele din text care se referă la Marc Porat sînt preluate prin intermediul lui Daniel Bell sau Montgomery Phister Jr.

3) Fritz Machlup, The production and distribution of knowledge in the U.S., Princeton University Press, 1962.

În acest cadru, a sosit momentul să ne întrebăm dacă nu cumva **informația** reprezintă unul din marile sectoare economice ale societății. Nu se pune numai problema prelucrării, transmiterii, înmagazinării și regăsirii informației, ci și a generării ei; însăși cunoașterea generată de cercetarea științifică și culturală este informație. În ceea ce privește **industria informatică** propriu-zisă, ea cuprinde ¹⁾ **industria de programe informatice, serviciile informatice** (care au și ele caracter industrial), **livrarea de sisteme informatice la cheie și construirea de sisteme informatice**.

Va trebui însă să ținem seama și de sectorul informațional (neinformatizat, dar care în parte va fi informatizat în viitor) al educației, comunicațiilor, radioteleviziunii, cinematografului, presei, editorilor, al cercetării științifice și ingineriei tehnologice; în plus, va trebui luată în considerație, munca de birou din întreprinderi, administrații, ministere etc.

Uneori în industria informației sînt incluse și echipamentele de calcul și de transmitere de date, materialele necesare informaticii (hîrtia, suportii magnetici de informație), altele și componentele necesare fabricării echipamentelor.

Industria informației, în sensul cel mai larg, este compusă din (1) sectorul neinformatizat al informației, (2) industria informatică, (3) industria de echipamente și de materiale consumabile necesare informației și informaticii, și din (4) industria de componente, în timp ce **industria informației în sens restrîns** este compusă din (1) + (2). Industria informatică în sens restrîns este constituită din (2), în timp ce industria informatică în sens mai larg cuprinde echipamentele și materialele necesare informaticii (3); în fine industria informatică în sens larg cuprinde și componentele (4).

Considerațiile de mai sus pot fi rezumate astfel:

Industria informației	{	(1) educație, comunicații, presă, cinematografie, munca de birou etc.	} industria informației în sens restrîns
		(2) industria informatică	
		(3) industria de echipamente și materiale consumabile necesare sectoarelor (1) și (2)	
		(4) industria de componente necesare subsectorului (3)	

În literatura de specialitate se întîlnesc diferite asemenea moduri de agregare a industriei informatice și respectiv a industriei informației.

La scară socială interesează, fără îndoială, tot ceea ce se leagă direct de informație, deci industria informației în sensul

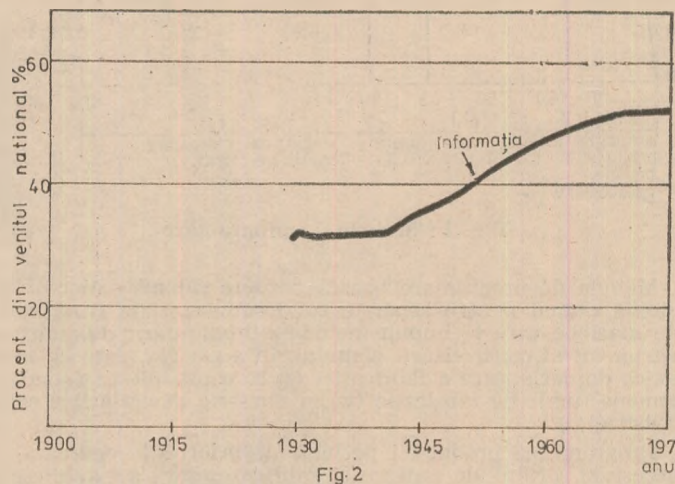

Fig. 2 — Procentul care revine sectorului informației din venitul național al S.U.A. (după Marc Porat)

cel mai larg descris mai înainte. Un asemenea punct de vedere a fost adoptat în anul 1976 de Marc Porat care a elaborat o lucrare de bază în domeniul economiei informației.²⁾ Înainte de el, trebuie menționată lucrarea de pionerat a lui Fritz Machlup³⁾ (1962) care pentru prima oară a căutat să identifice sectorul informației într-o economie.

Marc Porat consideră economia ca fiind constituită din patru sectoare :

- agricultura
- industria
- serviciile
- informația.

Informația ca sector preia o parte din vechiul sector al serviciilor și, de asemenea, o parte din activitatea industrială după cum am arătat mai înainte. Calculând distribuția populației după cele patru sectoare ale economiei S.U.A., în timp, M. Porat găsește evoluțiile din fig. 1⁴⁾. Se poate observa importanța crescândă a sectorului informației care de la un procent de 6% în secolul trecut ajunge la 47% din populația ocupată în anul 1980. Este cunoscută scăderea ponderii populației din agricultură, pe seama creșterii industriei. Din 1955 serviciile cresc considerabil, în timp ce industria începe să scadă ca pondere, forța de muncă din servicii depășind, în ultimii ani, pe aceea din industrie. Mai puțin scoasă în evidență până acum a fost tocmai ramura informației a cărei pondere în venitul național al S.U.A. a depășit 50% în ultimii ani, după cum se arată în fig. 2⁵⁾.

Este evident că sectorului informației trebuie să i se acorde o atenție mai mare în evaluările economice și în teoria economică. Înainte de a prezenta unele evaluări pentru țara noastră vom menționa că Marc Porat divide sectorul informației în două subsectoare : un sector primar care cuprinde industriile care produc și vând mașini informaționale (nu numai echipamente electronice ci și mașini de tipărit, creioanele, stilourile, hîrtia etc.) și industriile care vînd servicii informaționale (informatică și neinformatică) ; un sector secundar care cuprinde, la rîndul lui, două segmente referindu-se la activitățile care nu vînd servicii informaționale, unul fiind „birocrăția“ publică, adică de stat, celălalt „birocrăția“ internă a întreprinderilor și companiilor particulare. De 30 de ani cele două subsectoare, primar și secundar, se prezintă aproape la egalitate, adică informația de piață și informația internă contribuie aproape în mod egal la realizarea procentului din venitul național datorat industriei informaționale. Această împărțire a sectorului informației al unei economii nu este probabil cea mai semnifi-

Tabelul nr. 1

Structura populației ocupate (numeric — mii persoane — și în procente) a Republicii Socialiste România

	Anul			
	1950	1965	1975	1981
Agricultură (+ silvicultură)	6226,3 (74,3%)	5495,3 (56,7%)	3863,9 (38,1%)	3039 (29,3%)
Industria (+ transporturi și construcții)	1353,8 (16,1%)	2768,9 (28,6%)	4367 (43%)	5204,6 (50,2%)
Servicii (circulația mărfurilor, gospodărie comunală, ocrotirea sănătății, alte ramuri etc.)	422,7 (5,1%)	876,9 (9,1%)	1297,7 (12,7%)	1442,5 (13,9%)
Informație (telecomunicații, învățămînt, cultură, artă, știință și deservire științifică, administrație)	374,4 (4,5%)	542,9 (5,6%)	622,2 (6,2%)	689,4 (6,6%)
Total	8337,2	9684,0	10150,8	10375,5

cativă din punctul nostru de vedere, fiind de preferat o scoatere în evidență a tuturor domeniilor sectorului informațional și încadrarea lor într-un model de tipul Balanței legăturilor dintre ramuri⁶⁾.

Importantă, la o primă analiză, este scoaterea în evidență a sectorului informației în întregime. Numai după aceea trebuie să se treacă la o analiză de detaliu a structurii acestui sector, de preferat în cadrul unui model al balanței legăturilor dintre ramuri. Nu ne propunem însă un asemenea obiectiv care ar implica o lucrare de o mai mare amploare.

În cazul țării noastre, distribuția populației ocupate în cele patru sectoare ale economiei naționale este prezentată în tabelul 1. Datele de bază sînt preluate din Anuarul statistic al României și sînt agregate în cele patru sectoare amintite mai înainte. Se observă că sectorul informației cuprinde telecomunicațiile, învățămîntul, cultura, arta, știința și deservi-

ea științifică, administrația. În tabelul 1 se arată și conținutul celorlalte sectoare ale economiei.

Dacă ținem cont de numărul de muncitori din industrie datele se găsesc în anuarul statistic) și considerăm că restul de oameni al muncii din industrie se ocupă în principal de informație, de faptul că și în servicii și în agricultură o parte

Tabelul nr. 2

Structura*) populației ocupate (în procente)

Sectorul	Anul			
	1950	1965	1975	1981
Agricultură	72%	55,2%	37%	28,3%
Industria	10,4%	21,8%	34,8%	40,4%
Servicii	4,5%	8,1%	11,7%	12,7%
Informație	13,1%	14,9%	16,5%	18,6%

*) Evaluările autorului (M.D.)

din oamenii muncii se ocupă de informație, apoi de faptul că întreaga industrie electronică intră în sectorul informației, de asemenea dacă ținem seama de numărul de informaticieni apăruiți din anul 1965 încoace, evaluăm procentele din populația ocupată, pe sectoare, după cum se arată în tabelul 2.

Se poate observa că aproape o cincime din populația ocupată a țării noastre lucrează astăzi în industria informațională, în

înțelesul ei cel mai larg (cuprinzînd și întreaga activitate industrială din domeniul electronicii, industriei hîrtiei și tipăriturilor, inclusiv industria informatică). Pe măsura ce informația se industrializează, adică se informatizează, industria începe să capete o pondere mai mare în subramura ei informatică datorită automatizării și cibernetizării bazate din ce în ce mai mult pe informatică. Industria informațională apare în fig. 2 (în S.U.A.) cu o pondere mai mare decît restul industriei, iar împreună ocupă 70% din forța de muncă.

În cazul țării noastre, distribuția populației ocupate, din 1950 înainte, este reprezentată grafic în fig. 3, după datele din tabelul 2. Se observă ponderea mai mică a industriei informaționale deși în ansamblu, „industriile“ ocupă 59% din populația activă. Totuși, raportul dintre industria informațională și restul industriei reflectă, într-o anumită măsură, gradul de automatizare al acesteia din urmă. Raportul dintre industria informațională și restul sectoarelor economiei reflectă gradul de modernizare al societății din

punctul de vedere al utilizării tehnologiilor aduse de revoluția științifică și tehnică contemporană, al dezvoltării științei, culturii și comunicațiilor.

Se mai observă variațiile mari, în structura populației ocupate, ale sectoarelor industriei și agriculturii, desigur în sens opus, și variațiile mai reduse ale sectorului serviciilor și mai ales ale sectorului informației. În orice caz, informația se dovedește și la noi un sector important al economiei.

Mihai DRĂGĂNESCU

⁴⁾ după Daniel Bell op. cit., p. 194 și Montgomery Phister Jr., op. cit., p. 518.

⁵⁾ după Montgomery Phister Jr., op. cit., p. 517
⁶⁾ vezi spre exemplu, N. D. Karunaratne, A. D. Cameron, Input — Output analysis and the Australian information economy, Information and Management, vol. 3, 1980, p. 191-206 — unele comentarii vezi în M. Drăgănescu, Tehnologii pentru viitor (1), Revista economică, 1982, nr. 13, p. 20.

APARIȚIA lucrării lui R. Triffin „Aurul și criza dolarului”¹⁵⁾, a determinat în literatura de specialitate încetățenirea faimoasei „dileme (a lui) Triffin” : în condițiile funcționării etalonului aur-devize, sub forma stabilită prin acordurile de la Bretton Woods, de pe o parte, lichiditatea internațională depinde de soldurile negative (deficite) ale balanței de plăți a S.U.A., ceea ce, pe termen lung, conduce la deteriorarea rolului internațional al dolarului și la instabilitate pe piețele valutare și financiare; dar, pe de altă parte, dacă deficitele balanței de plăți americane ar fi fost total eliminate, ar fi dispărut principala sursă de alimentare a lichidității internaționale. „Leșirea logică din această dilemă – afirma Triffin – constă, evident, în «internaționalizarea» componentei valutare a rezervelor monetare” (op. cit., p. 87). În vederea realizării propunerilor sale, profesorul de la Yale a elaborat un plan detaliat de reformă a sistemului valutar postbelic, având în centrul său – după expresia lui Charles Kindleberger – „o nouă organizație internațională sau un Fond Monetar Internațional extins”. Ațit în formă, cit și în esență, planul avansat rememorează „propunerile” lui Keynes din 1943.

Deși nu se identifica nici cu bancorul keynesist, nici cu cel în varianta lui Triffin, crearea „drepturilor speciale de tragere” (DST) a reprezentat „inovația” monetară cea mai apropiată de spiritul propunerilor lui Keynes și, implicit, de planul avansat de Robert Triffin. De altfel, în cercurile valutar-financiare s-a apreciat că lansarea tranșelor DST era menită să rezolve (cel puțin în parte) „dilema lui Triffin”.

Tribulațiile dolarului de la începutul deceniului VIII au confirmat „diagnosticul” pus de Robert Triffin încă din anii '60 și i-au oferit ocazia extragerii unor concluzii generalizatoare din analiza evoluției rolului internațional al valutei americane. De data aceasta, este prezentată „drama în trei acte” a evoluției unei „valute-cheie”¹⁶⁾; primul act – țara valutei de rezervă „valorifică” avantajele care decurg din poziția privilegiată a monedei sale și își finanțează deficitul balanței de plăți externe prin plăți efectuate în propria sa valută; actul doi – acumularea exagerată a „valutei-cheie” în rezervele diferite-

Probleme monetar-valutare în viziunea teoriei keynesiste și neokeynesiste (III)

lor bănci centrale erodează baza convertibilității valutei respective pentru reechilibrarea balanței de plăți externe; actul trei – pentru a nu-și periclita grav echilibrul intern al economiei naționale, țara de emisiune renunță, în cele din urmă, la „rolul-cheie” al valutei sale (sau cel puțin la convertibilitatea în aur).

După opinia lui Triffin, acordul de la Washington din decembrie 1971 semnifică încetarea „oficială” a existenței „etalonului-dolar” instaurat de facto după al doilea război mondial. La polul opus se situa poziția lui Milton Friedman (leaderul „școlii monetariste”) care considera că anularea convertibilității în aur a valutei americane conducea, în realitate, la afirmarea deplină a etalonului-dolar la nivel internațional.

Dacă în anii '60 s-a putut constata o anumită apropiere între concepția neokeynesistă și cea monetaristă cu privire la reforma sistemului monetar internațional (sub influența „sintezei neoclasice”), anii '70 au marcat o accentuare a pozițiilor divergente în domeniul monetar-valutar între economiștii de orientare neokeynesistă și adepții diferitelor variante ale teoriei neoclasice. Această constatare este valabilă cu o excepție: problema flexibilității cursurilor valutare.

La începutul deceniului VIII se realizase un larg consens, între economiștii de cele mai variate orientări, asupra necesității creșterii gradului de variabilitate a cursurilor (în comparație cu practica specifică sistemului Bretton Woods). Dar acordul „de principiu” cu privire la flexibilitatea cursurilor s-a transformat într-o dispută asupra raportului dintre „forțele pieței” și rolul economic al autorităților statale.

Astfel, după generalizarea practicii cursurilor flotante – în martie 1973, situația era „splendidă” pentru Milton Friedman și „critică” pentru Paul Samuelson. Pe de altă parte, G. Haberler considera necesară flotarea pe termen scurt și mediu, insistând asupra stabilității cursurilor pe termen lung. Fritz Machlup propunea ca, după perioada în care flotarea se vedea inevitabilă, să fie promovate „cursurile glisante” prin „modificări de mici proporții dar frecvente”. În sfârșit, R. Triffin evidenția importanța realizării unui control internațional asupra fluxurilor de capital speculativ, singura măsură capabilă să favorizeze stabilitatea valutară, și sprijinea propunerile S.U.A. de coalare a modificărilor cursului valutar cu nivelul rezervelor oficiale de aur și valute convertibile¹⁷⁾. Proliferarea cursurilor flotante a favorizat ascensiunea teoriei monetariste, cu deosebire în S.U.A. și în Anglia. În schimb, țările vest-europene membre ale „șarpelui monetar” din cadrul C.E.E. și, după 1978, participante la sistemul monetar vest-european (S.M.E.) au fost protejate – potrivit expresiei lui J. Y. Haberler – de „epidemia monetaristă”.

Încă din momentul creării sistemului monetar vest-european, Robert Triffin a insistat asupra rolului cooperării dintre „S.M.E.” și autoritățile monetare ale S.U.A. „O astfel de cooperare este esențială pentru evitarea unei prăbușiri dezastruoase a dolarului și a sistemului monetar internațional bazat pe el...”¹⁸⁾. Accentul pus pe „cooperarea” dintre sistemul monetar vest-european și dolarul S.U.A. nu poate surprinde dacă ținem cont, pe de o parte, de faptul că Robert Triffin a fost unul din „arhitecții Uniunii Europene de Plăți” și, pe de altă parte, de opoziția sa constantă față de rolul dolarului de „valută-cheie” (sau „de rezervă”).

Confruntarea dintre neokeynesisti și

FIȘE

Manifestări științifice

• De curind, la Craiova, în organizarea Facultății de Științe Economice și a Centrului teritorial de cercetări economice, s-au desfășurat lucrările celui de-al X-lea simpozion „Organizarea științifică a producției și a muncii. Tehnici moderne de calcul în economie”. În cadrul simpozionului au fost prezentate numeroase lucrări elaborate de cadre didactice universitare de la Academia de Studii Economice și de la universitățile din Craiova, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara, cercetători din Institutul Central de Cercetări Economice, specialiști

din Comitetul de Stat al Planificării, centrele teritoriale de calcul, mari întreprinderi industriale și agricole din zonă. Comunicările prezentate au avut în vedere următoarea grupare tematică: perfecționarea metodelor și tehnicilor de calcul în economie; folosirea calculatorului electronic în producție și gestiune; perfecționarea mecanismului economic în etapa actuală; tendințe noi în dezvoltarea economico-socială a României în etapa actuală; probleme actuale ale ergonomiei.

Dezbatările din secțiuni au evidențiat preocuparea economiștilor din țara noastră, din în-vățămint, cercetare și producție pe linia perfecționării metodelor de organizare și conducere a producției și a muncii și ale per-

fecționării sistemului informațional economic în condițiile utilizării calculatorului electronic.

Lacune ale economiei capitaliste în viziunea lui G. Stigler

• Atacul pe care îl îndreaptă economistul american George Stigler, câștigătorul premiului Nobel pentru economie în anul 1982, împotriva dirijismului și a intervenționismului în economie pornește de la așa-numitele „efecte perverse” ale acțiunii statului capitalist asupra desfășurării proceselor economice. După cum subliniază Jean-Pierre Berdot într-un articol-comentariu publicat în revista „PROBLÈMES ECONOMIQUES” din 11 mai

1983 sub titlul „Les joies et les peines du capitalisme selon Stigler”, efectele negative se concentrează în sfera costurilor de producție. Mecanismul funcționează, în viziunea lui Stigler, astfel: companiile producătoare fac presiuni asupra statului capitalist pentru aplicarea unor măsuri protecționiste în vederea obținerii unei rente de monopol. Dar o asemenea politică, deși avantajoasă pentru anumiți producători, înăbușă concurența și determină implicit o creștere a costurilor de producție. Or, întrucât diminuarea costurilor de producție reprezintă principala pârghie de sporire a productivității și creștere a nivelului de trai, un astfel de obiectiv nu poate fi realizat decât într-un climat concurențial generalizat.

monetariști depășește problema cursurilor valutare, implicând problematica etalonului monetar și a lichidității internaționale. Etalonul aur-devize care a funcționat în perioada postbelică (cel puțin pînă la începutul anilor '70) a fost atacat de neokeynesisti pentru rolul pe care aurul încă îl juca în relațiile monetare internaționale, după cum neoclasiicii l-au criticat tocmai pentru poziția „periferică” acordată aurului. Deci aurul a continuat să reprezinte un element important al confruntărilor doctrinare cu privire la reforma sistemului internațional. Criza sistemului valutar internațional a focalizat atenția asupra dilemei: „demonetizarea definitivă” a aurului sau „remonetizarea” sa completă?

Poziția neokeynesistilor a fost quasi-unanimă în susținerea tezei cu privire la necesitatea sporirii volumului mijloacelor de plată internaționale. Astfel, în anii '60, Roy Harrod a adus patru argumente în favoarea creșterii lichidității internaționale: (1) practicarea de către majoritatea țărilor occidentale a politicilor de orientare keynesistă (pînă la mijlocul anilor '70); (2) eliminarea într-o măsură însemnată a restricțiilor asupra importurilor; (3) amplificarea volumului și mobilității capitalurilor (în comparație cu fluxurile comerciale); (4) apariția după al doilea război mondial, a numeroase state noi (destrămarea imperiilor coloniale).

În polemica „reguli sau autoritate” (rules vs. authority), neokeynesistii optează net pentru „administrarea conștientă” a relațiilor monetare internaționale, acordînd un rol spoiit instituțiilor financiare internaționale. Principalele opțiuni se îndreaptă fie spre etalon-devize, fie către un etalon care se conturează sub forma „Drepturilor Speciale de tragere”. Pentru prima variantă menționată, semnalăm propunerea lui Jean Saint-Geours privind crearea unui „etalon al marilor valute” (Etalon Grandes Monnaies): „Acest sistem ar fi bazat pe administrarea în comun a 10-12 valute-cheie, convertibile între ele, dar fără a fi legate de aur, în strînsă corelație cu politicile menite să asigure echilibrul intern prin mecanismele creditării reciproce, gestionate de o instituție internațională...”¹⁷⁾.

Pe coordonatele de bază ale teoriei neokeynesiste se înscrie și poziția economiștilor danezi de reputeție internațională, Jan Tinbergen, atît în lucrările sale „de autor”, cit și în calitate de coordonator: „...Înlocuirea valurilor naționale de rezervă cu conturi de rezervă ale Fondului, ca instrument principal sau chiar unic pentru reglemente și cumulări de rezerve, este premisa cea mai importantă pentru realizarea tuturor obiectivelor fundamentale ale reformei monetare internaționale...”²⁰⁾.

Complementar reducerii rolului internațional al dolarului S.U.A., neokeynesistii argumentează necesitatea emiterii de către F.M.I. a unui nou mijloc internațional de plată și de rezervă — „în general asemănător Drepturilor Speciale de Tragere” — care să înlouiască atît dolarul cît și aurul din plățile și rezervele internaționale. Se observă cu ușurință că poziția lor se înscrie pe coordonatele noului statut al F.M.I. adoptat în ianuarie 1976 (la Kingston, Jamaica) și care a intrat în vigoare în aprilie 1978. Dar în timp ce noua formă a statutului F.M.I. prezintă similitudini frapante cu viziunea lui J.M. Keynes asupra evoluției sistemului monetar internațional, practica monetar-valutară din anii '70 și începutul anilor '80 s-a aflat sub semnul neoclasicismului. Sesiizînd această contradicție, neokeynesistii și, în preluare, postkeynesistii pledează pentru reluarea efectivă a discuțiilor asupra restructurării sistemului monetar internațional în vederea elaborării măsurilor concrete — pentru a folosi cuvintele lui Triffin — pentru „reconstrucția unei ordini monetare viabile, acceptabile atît pentru țările din Sud și Nord, cît și pentru cele din Est și Vest” („Foreign Affairs”).

Contradicția semnalată se reflectă și în opiniile exprimate în ultimii ani de economiștii americani în a căror concepție pot fi identificate elemente ale teoriei neokeynesiste. Astfel, Richard N. Cooper, profesor — ca și R. Triffin — la Yale University, sprijină ideea creării unui „cont de înlocuire” (substitution account) a dolarilor (și a altor valute de rezervă) prin DST în cadrul Fondului Monetar Internațional. Proiectul creării „contului de înlocuire” a fost sprijinit și de Henry C. Wallich (din 1974 guvernator în cadrul

Sistemului Federal de Rezerve al S.U.A.). Conform opiniei sale, crearea acestui cont nu trebuie corelată exclusiv cu poziția internațională a dolarului la un moment dat, ci, în mod deosebit, cu „îmbunătățirea pe termen lung a sistemului monetar internațional”.

O poziție asemănătoare cu privire la evoluția sistemului monetar internațional a adoptat Anthony M. Solomon, deținător al unor importante funcții economice (anterior a predat la Harvard). În viziunea lui A. Solomon, cele mai importante prevederi ale statutului „revizuit” al Fondului Monetar Internațional constau în: (a) creșterea rolului F.M.I. în „supravegherea” politicilor valutare și a procesului de echilibrare a balanțelor de plăți și (b) transformarea DST în „principalul activ de rezervă” al sistemului monetar internațional. În calitatea oficială pe care a deținut-o (președinte al Băncii Federale de Rezervă din New York), Anthony Solomon aprecia „Ar trebui să fie evident... că Statele Unite nu doresc să impună în mod artificial un anumit rol (internațional) al dolarului...” („Economic Impact”, nr. cit.).

Ca o concluzie generală a analizei efectuate, considerăm că disputa dintre diferitele variante ale teoriei neoclasică (monetarism sau „teoria ofetei”) și keynesism (în varianta neokeynesiste și postkeynesiste) nu reprezintă doar o „ciocnire” conjuncturală, ci se va afla în centrul evoluției teoriei economice occidentale pentru o perioadă relativ îndelungată, caracterizînd atît criza pe care o străbate gîndirea economică burgheză în prezent, cît și potențele de care dispune.

lect. univ. dr. Lucian IONESCU
Academia „Ștefan Gheorghiu”

¹⁷⁾ R. Triffin, „Gold and the Dollar Crisis: the Future of Convertibility”, New Haven: Yale University Press, 1960.

¹⁸⁾ Vezi „The Times” din 13 septembrie 1971.

¹⁹⁾ Din „Economists lean toward the float”, după „Problèmes économiques” nr. 1316 (4 aprilie 1973).

²⁰⁾ „Foreign Affairs”, nr. 2/vol. 57, 1978/79.

²¹⁾ J. Saint-Geours, „Pour une économie du vovoir (reponses au „liberalisme avancee)”, Calmant — Levy, 1976, p. 180.

²²⁾ „Restructurarea ordinii internaționale”, coordonator Jan Tinbergen, Ed. politică, 1978, p. 352.

Singurele intervenții utile ale statului capitalist ar fi, potrivit teoriei lui Stigler, acelea care urmăresc corectarea unor deficiențe sau imperfecțiuni ale pieței, cum ar fi, de pildă, lupta împotriva poluării.

Evaluarea factorului timp

● Cerința de a spori eficiența economică globală prin promovarea unor produse competitive la export impune noi nuanțări în judecarea factorului timp (și, corespunzător, a legii economiei de timp) în cadrul economiei socialiste — apreciază D. Böhnig în articolul „Zum Zusammenhang zwischen Erhöhung der Effektivität der gesellschaftlichen Arbeit und der Beachtung des Zeitfaktors” (Cu privire la legăturile dintre crește-

rea eficienței muncii sociale și factorului timp), publicat în numărul 4/1983 al revistei „WIRTSCHAFTSWISSENSCHAFT”. Ideea principală susținută de autor este aceea că, în contextul creșterii interdependențelor economice și a rolului pieței externe, compararea rezultatelor economice cu consumul de timp social nu mai poate fi limitată la sfera producției. Se cere luat în calcul timpul total pe care îl necesită realizarea unui produs de la proiect și pînă la desfacerea pe piață. Un exemplu sugestiv în acest sens îl reprezintă, după opinia autorului, procesul de inovare. Fragmentarea ciclului de innoare pe diferite etape are efecte dăunătoare asupra posibilităților de evaluare a consumului real de timp social, și deci de comensurare a eficienței.

Management

● Unele dintre dificultățile majore cu care se confruntă economia capitalistă își au originea în modul în care este receptat și asimilat managementul — opinează cunoscutul specialist american Peter F. Druker într-un interviu acordat revistei „INTERNATIONAL MANAGEMENT” și publicat în numărul său din iunie a.c. Astfel, factorii economici dovedesc, pe de o parte, o anumită reticență în a asimila noile tehnici de management, iar pe de altă parte au tendințe de a extrapola valențele operaționale ale acestora dincolo de aria lor de valabilitate. Acesta este cazul, opinează P. Druker, cu metoda conducerii prin obiective, în a cărei folosire (mai cu seamă la nivel macroeconomic)

FIȘE

se procedează frecvent la o suprapunere a obiectivelor economice urmărite cu intențiile conducătorilor. Din această pricină metoda conducerii prin obiective este subvalorificată. Or, după cum opinează specialistul american, definirea clară a obiectivelor unei anumite organizații este strict necesară pentru fundamentarea unei strategii de creștere care presupune, la rîndul său, o selecție riguroasă a orientărilor de perspectivă simultane cu precizarea și eliminarea acelor elemente care au devenit vetuste care frînează dinamica generală.

REPRODUCȚIA este o condiție esențială, obiectiv necesară a existenței și dezvoltării societății omenești. Ca să poată exista, societatea trebuie să consume permanent, iar pentru a-și asigura consumul trebuie să producă în mod continuu.

Conținutul și trăsăturile reproducției socialiste

RELUAREA continuă a procesului de producție poartă numele de reproducție. Reproducția poate fi simplă sau lărgită. **Reproducția simplă** presupune reluarea procesului de producție pe aceeași scară, adică cu aceeași cantitate de mijloace de producție și forță de muncă.

Reproducția lărgită înseamnă reluarea procesului de producție pe o scară largă — cu o cantitate sporită de mijloace de producție și forță de muncă. Socialismului îi este caracteristică reproducția lărgită, desfășurată planificat, în condițiile valorificării cu maximum de eficiență a resurselor materiale și umane de care dispune, în scopul ridicării potențialului economic al țării și a creșterii nivelului de trai.

Reproducția lărgită, privită atît ca proces cît și ca nivel al rezultatelor producției, este de două tipuri: **reproducția lărgită de tip extensiv**, care se înfăptuiește pe seama creșterii volumului mijloacelor de producție și a cantității de forță de muncă folosită și **reproducția lărgită de tip intensiv**, care are loc pe baza creșterii productivității muncii și a eficienței utilizării mijloacelor de producție. La scara economiei naționale — în funcție de etapele industrializării — pot să predominie factorii extensivi sau intensivi al reproducției.

În anii construcției socialiste țara noastră și-a constituit un puternic potențial productiv în toate ramurile și județele, care însumează peste 2000 de miliarde lei fonduri fixe, puse în funcțiune în cea mai mare parte în ultimii 15 ani.

S-au creat astfel condițiile necesare intensificării activității, dezvoltării laturilor ei calitative, realizării unei reproducții preponderent intensive. În țara noastră, trecerea de la tipul extensiv al reproducției lărgite la tipul intensiv a avut loc în perioada cincinalului 1976—1980, cînd au fost accentuate laturile calitative ale dezvoltării. Caracteristica generală a planului cincinal 1981—1985 o constituie reproducția de tip intensiv, cînd aportul productivității muncii la sporul producției industriale va fi hotărîtor, iar creșterea produsului social va devansa creșterea investițiilor.

În socialism, procesul reproducției, desfășurîndu-se pe baza noilor relații de producție, îmbracă trăsături noi. Întregul proces de reluare pe scară lărgită a producției sociale este subordonat satisfacerii într-o măsură din ce în ce mai mare a cerințelor întregii societăți, se desfășoară planificat, ramurile, subramurile și întreprinderile se îmbină în mod armonios.

Din cele arătate mai sus, **reproducția socialistă poate fi definită ca procesul planic de reluare permanentă pe scară lărgită a producției bunurilor materiale și a serviciilor, asigurînd creșterea venitului național pe locuitor, de sporire (cantitativă și calitativă) a forțelor de producție și de perfecționare continuă a relațiilor de producție socialiste, corespunzător legităților proprii noii societăți.**

Reproducția socialistă constituie un proces complex, care cuprinde: **reproducția produsului social; reproducția forței de muncă; reproducția relațiilor de producție socialiste.**

Reproducția produsului social

PRIN produs social înțelegem totalitatea valorilor de întrebuințare create de societate în decursul unei perioade de timp date, de obicei un an. Produsul social are o **structură materială**, compusă din mijloace de producție și obiecte de consum și o **structură valorică**, compusă din valoarea mijloacelor de producție consumate (c), valoarea nou creată de către munca pentru sine (v) și o valoare nou creată de către munca pentru societate (p).

Corespunzător împărțirii produsului social în mijloace de producție și obiecte de consum și producția socială, unde se creează produsul social, se împarte în două mari sectoare: **sectorul I**, producător de mijloace de producție și **sectorul II**, producător de obiecte de consum.

Reproducția produsului social cuprinde, pe de o parte, producerea produsului social, iar pe de altă parte, realizarea lui.

Producerea produsului social are loc în sfera producției materiale de către munca productivă, în condițiile dezvoltării forțelor de producție, a industriei, agriculturii și celorlalte ramuri productive ale economiei naționale. Pe baza dezvoltării forțelor de producție, produsul social al țării noastre a crescut, în perioada 1951—1980, de 15 ori, cu un ritm mediu anual de 9,8%.

Pentru a putea relua continuu procesul de producere a produsului social este necesară **realizarea acestuia. Prin realizarea produsului social se înțelege trecerea, sub formă materială și valorică, a tuturor componentelor produsului social din sfera producției în sfera consumului (productiv și ne-productiv) prin intermediul repartiției și schimbului, care se efectuează în mod planificat.** Prin înfăptuirea realizării produsului social are loc, pe de o parte, recuperarea cheltuielilor efectuate cu producerea mărfurilor la care se adaugă și venitul net, iar pe de altă parte, înlocuirea mijloacelor de producție consumate, procurarea unor mijloace de producție suplimentare pentru lărgirea producției și procurarea obiectelor de consum necesare consumului personal și social. Realizarea produsului social are loc prin intermediul schimbului de mărfuri care se desfășoară între unitățile economice din interiorul fiecărui sector, între unitățile economice ale celor două sectoare, între unitățile economice și populație. Deplasarea mărfurilor de la producător la consumator prin intermediul banilor poartă denumirea de **circulația mărfurilor**. Schimbul, circulația mărfurilor asigură legătura neîntreruptă dintre producție și repartiție, pe de o parte, și consum, pe de altă parte. Sfera circulației mărfurilor cuprinde întregul produs social, deci atît mijloacele de producție, cît și obiectele de consum și are loc pe piața internă și pe piața externă.

Pentru a putea avea loc realizarea produsului social și, prin aceasta, reproducția sa, în economie sînt necesare anumite proporții materiale și valorice, atît între cele două sectoare ale producției sociale cît și în cadrul fiecărui sector. În reproducția socialistă lărgită aceste proporții, cunoscute sub denumirea de **condițiile realizării produsului social**, sînt următoarele:

$$\begin{aligned} I(v + p) &> IIc \\ I(c + v + p) &> Ic + IIc \\ I(v + p) + II(v + p) &> II(c + v + p) \end{aligned}$$

a) valoarea produsului necesar (v) și a plusprodusului (p) din primul sector trebuie să fie mai mare decît fondul de înlocuire (c) din sectorul II, pentru ca o parte a plusprodusului să poată fi utilizată pentru lărgirea producției în cele două sectoare;

b) întreaga valoare a produsului creat în sectorul I [c + v + p] trebuie să fie mai mare decît cheltuielile materiale din sectoarele producției mijloacelor de producție și ale producției obiectelor de consum [I(c) + II(c)] pentru a asigura atît înlocuirea mijloacelor de producție uzate, cît și pentru lărgirea producției în ambele sectoare.

c) valoarea nou creată în ambele sectoare [I(v + p) + II(v + p)] trebuie să fie mai mare decît întreaga valoare a produsului creat în cel de al doilea sector [II(c + v + p)]. Această condiție își găsește explicația în faptul că o parte a plusprodusului, cea destinată lărgirii producției, îmbracă forma materială de mijloace de producție.

În condițiile țării noastre aceste proporții se stabilesc în mod conștient prin planul național unic de dezvoltare economico-socială.

Analiza condițiilor necesare realizării produsului social în reproducția socialistă lărgită scoate în evidență faptul că, în interacțiunea dintre cele două sectoare ale producției sociale, rolul determinant îl are sectorul I, producător de mijloace de producție. Dezvoltarea prioritară a sectorului I față de sectorul II are un caracter legic, fiind oglindită de **legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție — față de producția bunurilor de consum.** Pentru a putea deci asigura reproducția lărgită, producția mijloacelor de producție trebuie să se dezvolte înaintea producției bunurilor de consum.

Legea creșterii cu precădere a producției mijloacelor de producție își găsește reflectarea în industrializarea socialistă

a țării a cărei esență o oglindește. În țara noastră, producția industrială a mijloacelor de producție (grupa „A”) a crescut în perioada 1951—1981 de 48 ori, devansând creșterea producției industriale a bunurilor de consum (grupa „B”), care a crescut de 18 ori.

În politica sa economică partidul nostru a pornit de la premisa că dezvoltarea continuă, echilibrată și rapidă a economiei naționale presupune dezvoltarea cu precădere a producției mijloacelor de producție fără a neglija însă dezvoltarea bunurilor de consum și nici a agriculturii.

Reproducția forței de muncă

REPRODUCȚIA socialistă lărgită include ca o componentă importantă și reproducția lărgită a forței de muncă, care pune în mișcare întregul ansamblu al mijloacelor de producție, dinamizează și perfecționează aceste mijloace în vederea progresului societății. Prin reproducția lărgită a forței de muncă înțelegem refacerea capacității de muncă a lucrătorilor ocupați în procesul de producție, înlocuirea celor ce și încetează activitatea și creșterea numărului lucrătorilor ocupați, formarea și calificarea lor, ca și utilizarea eficientă a acestora în concordanță cu cerințele dezvoltării economico-sociale a țării.

Revoluția tehnico-științifică contemporană, mărind interdependența dintre componentele forțelor de producție, sporște considerabil rolul forței de muncă în dezvoltarea economico-socială atât în procesul de producție propriu-zis, cât și în celelalte sfere ale producției sociale, făcând ca forța de muncă să devină principala forță de producție a societății. Datorită acestui fapt a avut loc creșterea ponderii muncitorilor calificați, a tehnicienilor, economiștilor, inginerilor, cercetătorilor și altor categorii de specialiști cu pregătire superioară. Aceste mutații calitative au la bază măsurile adoptate de partid pentru dezvoltarea și modernizarea învățământului de toate gradele în pas cu cele mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. S-a introdus învățământul obligatoriu de 10 ani. S-a dezvoltat învățământul primar și gimnazial, învățământul liceal, învățământul tehnic și de maiștri, învățământul superior.

Dezvoltarea impetuoasă a forțelor de producție a determinat creșterea continuă a populației ocupate și schimbări în structura acesteia. Populația ocupată în economia națională a crescut de la 9,7 milioane persoane în 1965, la 10,4 milioane persoane în 1980. În anul 1982 s-a realizat o creștere a personalului muncitor din sectorul socialist cu 120 de mii de oameni. Pentru anul 1985 se prevede ca populația ocupată să ajungă la aproape 11,4 milioane persoane. Atât pentru noile locuri de muncă ce vor fi create în economie, cât și pentru înlocuirea forței de muncă care iese din activitate, în perioada 1981—1985 vor fi calificate peste 2 400 000 de persoane. Pregătirea viitoarelor cadre se va face pe baza unui nomenclator cu profil larg, care să permită policalificarea, astfel încât la absolvire personalul instruit să se poată integra cu bune rezultate în producție.

Totodată, s-au produs profunde schimbări în structura pe ramuri a forței de muncă cu puternice implicații pentru utilizarea mai eficientă a acesteia. Un aspect principal l-a constituit transferul forței de muncă din agricultură spre industrie, în general spre ramurile neagricole. Ca urmare a înzestrării tehnice din agricultură, populația ocupată în această ramură s-a redus — de la 74% în 1950, la sub 30% în prezent.

În prezent, se urmărește stabilizarea și îmbunătățirea calității forței de muncă din agricultură. O importanță deosebită o are trecerea unor categorii de personal din sectoarele neproductive în cele productive.

Din cele prezentate mai sus rezultă că reproducția lărgită a forței de muncă cuprinde două aspecte: 1) un aspect cantitativ și 2) un aspect calitativ.

Sub aspect cantitativ, reproducția lărgită a forței de muncă are în vedere, pe de o parte, refacerea forței de muncă consumată în procesul de producție, iar pe de altă parte, formarea de noi generații care să înlocuiască forța de muncă ce iese în mod natural din producție și să satisfacă necesitățile lărgirii activității productive și social-culturale. Dacă refacerea forței de muncă consumate are loc prin satisfacerea trebuințelor materiale și spirituale din ceea ce primește fiecare după munca depusă și din fondurile sociale de consum, înlocuirea forței de muncă ce iese din producție și creșterea numerică a celor ocupați are loc pe baza următoarelor surse:

a) **sporul natural al populației.** Populația țării noastre a fost la 1 iulie 1980 de 22 201 387 persoane, față de 15 872 621 persoane la 25 ianuarie 1948. Se estimează pe baza prognozelor, ca pînă în 1990 numărul populației să crească la 25 milioane locuitori, iar pînă în anul 2000 la circa 30 milioane. În acest scop, P.C.R. urmărește prin politica demografică să promoveze întărirea sănătății poporului, stimularea natalității și asigurarea unui spor demografic normal.

b) **sporirea forței de muncă necesară economiei naționale** poate avea loc și prin atragerea într-o proporție mai mare a populației feminine și a întregului tineret care nu urmează o formă de pregătire profesională în producția socială, cât și

prin ridicarea pregătirii profesionale a acestor categorii de populație.

c) **reducerea numărului celor ocupați în activități administrative-funcționărești și orientarea lor spre activități nerijlocit productive.**

În ceea ce privește aspectul calitativ al reproducției lărgite a forței de muncă, care în condițiile reproducției intensive devine factor hotărâtor pentru utilizarea eficientă a forței de muncă, presupune ridicarea continuă a calificării și a nivelului de cultură generală a tuturor celor ce muncesc, ca și necesitatea perfecționării sistematice a acestora.

Calificarea cadrelor necesare economiei naționale se realizează în primul rînd prin **sistemul de învățămînt profesional, mediu de specialitate și superior.** Numai în cincinalul 1981—1985, învățămîntul din țara noastră va trebui să asigure 1 750 000 de muncitori calificați și 300 000 de tehnicieni, maiștri, ingineri și alte cadre de specialitate.

Reproducția relațiilor de producție

ODATĂ cu reproducția lărgită a forțelor de producție are loc și reproducția lărgită a relațiilor de producție. Necesitatea perfecționării decurge, înainte de toate, din interacțiunea obiectivă ce există între forțele de producție și relațiile de producție. Creșterea puternică și modernizarea forțelor de producție, îmbunătățirea structurii pe ramuri și subramuri a economiei naționale, progresul armonios și unitar al repartizării raționale a forțelor de producție în toate zonele țării, pregătirea forței de muncă în concordanță cu nivelul tot mai ridicat al înzestrării tehnice a muncii impun perfecționarea în continuare a relațiilor de producție, a formelor de conducere și planificare.

Reproducția relațiilor de producție socialiste cuprinde:

— **reproducția lărgită a relațiilor de proprietate socialiste asupra mijloacelor de producție** în ambele sale forme — proprietatea întregului popor și proprietatea cooperatistă, ambele alcătuind deopotrivă temelia societății socialiste, baza armonizării sistemului de interese, suportul folosirii și dezvoltării forțelor de producție.

În cadrul reproducției lărgite a relațiilor de proprietate un loc important ocupă creșterea obiectului proprietății socialiste. Aceasta duce la dezvoltarea și consolidarea relațiilor socialiste de proprietate care-i menține pe toți membrii societății într-o situație de egalitate față de mijloacele de producție. Prin participarea cu părți sociale, oamenii muncii sînt nu numai proprietari colectivi ci și direcți, ceea ce le întărește responsabilitatea.

— **dezvoltarea relațiilor de colaborare tovarășească și ajutor reciproc ce se stabilesc între membrii societății.** Pe măsura creșterii continue a producției, se adîncește diviziunea socială a muncii, îndeosebi pe baza specializării și cooperării în producție, ceea ce determină extinderea relațiilor de colaborare și ajutor reciproc între clase și pături sociale, între toți membrii societății, creșterea gradului de participare efectivă a oamenilor muncii la conducerea vieții economice și sociale, promovarea democrației socialiste în toate domeniile de activitate, întărirea autoconducerei muncitorești, realizarea unității moral politice și a coeziunii întregului popor;

— **perfecționarea relațiilor de repartitie,** care-și găsească concretizarea în sporirea cointeresării și răspunderii materiale a membrilor societății față de rezultatele activității lor.

— **perfecționarea relațiilor de consum** care se stabilesc între membrii societății în legătură cu repartitia atât a întregului produs social și îndeosebi a mijloacelor de producție între ramuri și în profil teritorial cât și în legătură cu împărțirea cît mai rațională a fondului de consum individual și a fondului de consum social;

— **perfecționarea continuă a formelor, metodelor, a activității și relațiilor de organizare și conducere științifică, planificată a vieții economico-sociale.** Procesul de perfecționare continuă a relațiilor de producție socialiste se desfășoară în condițiile sporirii rolului factorului conștient în dezvoltarea societății, de creștere continuă a rolului conducător al partidului, favorizînd concordanța cît mai deplină a relațiilor de producție socialiste cu nivelul și caracterul forțelor de producție, dezvoltarea rapidă a țării.

prof. dr. Constantin MANOLESCU

INTREBARI

1. Ce reprezintă reproducția socialistă lărgită și care sînt tipurile ei?
2. În ce constă realizarea produsului social și care sînt condițiile necesare înfăptuirii sale?
3. În ce constă reproducția lărgită a forței de muncă și care sînt aspectele ei?
3. Ce cuprinde reproducția relațiilor de producție socialiste?

Imperativul unei conlucrări reale și echitabile între toate statele, al instaurării noii ordini economice mondiale

LA 6 IUNIE au început la Belgrad lucrările celei de a VI-a sesiuni a Conferinței Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare, eveniment major al vieții economice și politice internaționale, cea mai importantă reuniune economică internațională a anului 1983. Importanța actualei conferințe este determinată nu numai de complexitatea problemelor economiei mondiale aflate în dezbateră sa, ci și de larga participare (peste 150 de state) și mai ales de contextul crizei economice mondiale în care se desfășoară.

Pe fundalul creșterii încordărilor și neîncrederii în viața internațională, al intensificării neîntrerupte a cursei înarmărilor, economia mondială este profund perturbată, actuala criză economică — cea mai puternică de după cel de al doilea război mondial — afectând puternic economia tuturor statelor și cu deosebire situația țărilor în curs de dezvoltare. Produsul pe locuitor în aceste din urmă țări a scăzut cu 2 la sută în 1981 și cu încă 2 la sută anul trecut. Diminuarea cererii de export provocată de criză și agravată de protecționismul crescând, combinată cu reducerea substanțială a prețurilor produselor de bază (cu 15,6 la sută în 1981 și 16,1 la sută în 1982) și deteriorarea raporturilor lor de schimb au determinat o reducere dramatică a încasărilor din export ale țărilor în curs de dezvoltare. Peste aceasta s-au suprapus o diminuare a transferului de resurse financiare din partea țărilor dezvoltate și mai ales efectele nefaste ale politicii dobânzilor înalte promovată de unele state industrializate. În aceste condiții, datoria externă a țărilor în curs de dezvoltare a depășit anul trecut 600 miliarde de dolari, multe țări din această categorie văzându-se nevoite să-și reducă drastic programele de dezvoltare, astfel încât decalajele economice internaționale, în loc să se îngusteze, s-au accentuat tot mai mult.

Referindu-se la situația economică gravă existentă în lume, la adincirea decalajelor dintre țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare și la necesitatea realizării unor înțelegeri în vederea edificării noii ordini economice internaționale, secretarul general al partidului, președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, subliniind însemnătatea conferinței de la Belgrad a UNCTAD, își exprima speranța că „ea va contribui la impulsivitatea eforturilor pentru găsirea de soluții practice problemelor economice dificile cu care sînt confruntate popoarele și îndeosebi țările în curs de dezvoltare“. La rîndul său, în cuvîntul de salut adresat conferinței, secretarul general al Organizației Națiunilor Unite, Javier Perez de Cuellar a apreciat că „pe plan economic activitatea internațională a atins un punct critic fără precedent. De aceea, actuala sesiune constituie un prilej ce trebuie folosit pe deplin“.

Firește, în procesul de lichidare a rămînelor în urmă a țărilor în curs de dezvoltare, un rol esențial revine efortului propriu al țărilor respective. În același timp, efortul propriu al acestor țări trebuie îmbinat cu un larg sprijin internațional de natură să aducă o contribuție substanțială la promovarea unei dezvoltări accelerate a țărilor în curs de dezvoltare și prin aceasta la reșezarea pe baze stabile a economiei mondiale.

După cum se știe, România se pronunță cu consecvență în favoarea ideii că, tocmai într-o asemenea perioadă de mari dificultăți economice cu care se confruntă comunitatea internațională, întărirea spiritului de cooperare echitabilă și reciproc avantajoasă este mai necesară ca oricînd pentru depășirea acestor dificultăți.

Trebuie relevat că încă din prima zi a dezbaterilor, de la tribuna conferinței s-a făcut puternic auzită teza — care ocupă un loc central în ansamblul concepției de politică externă a României socialiste, a președintelui Nicolae Ceaușescu — potrivit căreia, în condițiile interdependențelor economice crescînde dintre națiuni, depășirea crizei economice mondiale și, în general, soluționarea de fond a problemelor complexe care

confruntă comunitatea internațională — de importanță vitală pentru toate statele — nu este posibilă prin acțiuni izolate ale unei țări sau ale unui grup de țări. Este necesară o largă cooperare internațională pentru stabilirea de comun acord a unor acțiuni realiste, concrete și angajante, în primul rînd pentru crearea condițiilor ca țările în curs de dezvoltare să-și recapete rolul dinamic în relațiile economice internaționale, în economia mondială. În aceste condiții, popoarele așteaptă ca UNCTAD VI să reprezinte un moment de cotitură în direcția găsirii unor soluții care să îmbine măsurile pe termen scurt — în cadrul unui program imediat de acțiune — cu măsurile pe termen lung, de transformare a sistemului economic internațional, prin așezarea lui pe principii noi, echitabile, prin instaurarea unor relații noi bazate pe egalitate, echitate și avantaj reciproc între țările bogate și țările sărace, între toate popoarele lumii.

Ideea responsabilității conferinței de a găsi un răspuns imediat manifestărilor actuale ale crizei și în același timp de a reflecta asupra unor măsuri cu caracter structural, pe termen lung o întîlnim și în cuvîntul secretarului general al UNCTAD, Gamani Corea: „Astăzi nu numai situația țărilor dezvoltate o afectează pe cea a țărilor în curs de dezvoltare, dar de asemenea se dovedește că situația țărilor în curs de dezvoltare o influențează, negativ sau pozitiv, pe cea a statelor dezvoltate... Redresarea economică în țările industrializate și reactivarea dezvoltării în țările lumii a treia constituie două laturi strîns legate ale aceleiași probleme centrale ce stă în fața actualei conferințe, reflectînd în fond natura în schimbare a interdependențelor, cerințele care decurg din aceasta“.

Țara noastră, ca și alte țări, acordă o deosebită importanță actualei sesiuni a UNCTAD, considerînd că starea negativă de lucruri din economia mondială și mai ales gravitatea situației economice a țărilor în curs de dezvoltare impun cu maximă urgență instituirea unei conlucrări reale între statele dezvoltate și țările în curs de dezvoltare. Așa cum preciza președintele României socialiste, tovarășul Nicolae Ceaușescu: „Sesiunea UNCTAD de la Belgrad poate să ajute la crearea condițiilor necesare trecerii la tratative între țările în curs de dezvoltare și țările dezvoltate. Este vorba de o restructurare a sistemului financiar, de a se pune capăt politicii dobânzilor mari, de a se găsi soluții în problema ajutorării țărilor în curs de dezvoltare, în problema prețurilor materiilor prime și în alte probleme fundamentale, pentru depășirea crizei economice, dezvoltarea mai rapidă a țărilor rămase în urmă, restabilirea unor relații economice normale, pentru realizarea unei colaborări pe principiile egalității și avantajului reciproc“.

Pronunțîndu-se pentru dialog, pentru concertare și colaborare egală în drepturi între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, România își reafirmă și cu acest prilej convinșerea că o condiție de bază a desfășurării cu succes a acestui dialog o constituie întărirea colaborării, solidarității și unității de acțiune a țărilor în curs de dezvoltare. În acest sens țara noastră se pronunță pentru intensificarea consultărilor reciproce, inclusiv pentru organizarea unei conferințe la cel mai înalt nivel a țărilor în curs de dezvoltare consacrată problemelor economice.

Încheierea cu succes a conferinței de la Belgrad constituie așadar o necesitate imperioasă pentru toate statele, chemate în consecință să facă tot ce depinde de ele pentru ca rezultatele la care se va ajunge să nu se limiteze la concluzii generale, de principiu, ci să conducă la identificarea unor soluții realiste și constructive, astfel încît UNCTAD VI să marcheze un pas concret și efectiv înainte pe calea depășirii crizei economice, lichidării subdezvoltării și instaurării noii ordini economice internaționale.

Dinu DRAGOMIRESCU

Pe agenda UNCTAD VI

Măsurile necesare pentru redresarea situației țărilor în curs de dezvoltare

RECENT ÎNCEPUTĂ la Belgrad, sesiunea U.N.C.T.A.D. VI — apreciată drept cea mai importantă reuniune economică a anului — își desfășoară lucrările în condițiile unei recunoașteri tot mai largi a pericolului pe care îl reprezintă gravele distorsii și dezechilibre din economia mondială. Pe fondul crizei mondiale s-au accentuat dificultățile și contradicțiile financiar-monetare, s-a înrăutățit situația țărilor în curs de dezvoltare în ce privește încasările din exporturile de materii prime, creșterea datoriei lor externe și în general în ce privește posibilitățile de dezvoltare. Întreg acest tablou al problemelor care au cuprins cea mai mare parte din economia mondială a făcut să crească convingerea că rezolvarea actualei situații nu poate fi realizată fără o acțiune concertată a tuturor statelor lumii în vederea lichidării subdezvoltării.

Analiza evoluției recente a economiilor țărilor în curs de dezvoltare confirmă încă o dată faptul că în condițiile actualei ordini internaționale, prin intermediul mecanismelor existente ale schimburilor economice cea mai mare parte a dificultăților proprii au fost transferate de țările dezvoltate asupra celor în curs de dezvoltare. Dezavantajate în cadrul diviziunii internaționale a muncii, mai puțin adaptate și diversificate sub raport economic, ocupând poziții nefavorabile pe plan economic și comercial în cadrul actualelor raporturi de forțe, țările în curs de dezvoltare resimt cel mai acut efectele crizei economice mondiale.

Sub aspect economic, anul 1982 a fost pentru țările în curs de dezvoltare cel mai nefavorabil de la dobândirea independenței lor politice, iar din datele de prognoză se pare că anul 1983 nu va fi, pe ansamblu, cu nimic mai bun pentru aceste țări.

Astfel, creșterea economică s-a încetinit sensibil în 1982 în marea majoritate a țărilor în curs de dezvoltare, în unele înregistrându-se chiar scăderi absolute. Rata creșterii economice pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țitei este estimată în 1982 la 1-1,3%, față de 2,7% în 1981. În timp ce pe ansamblul țărilor exportatoare de țitei se estimează a scădea de 4,7% (-4,3% în 1981).

Încetinirea creșterii și în multe cazuri chiar scăderea produsului intern brut este caracteristică tuturor regiunilor în curs de dezvoltare.

Pe ansamblul țărilor latino-americane produsul intern brut a scăzut în 1982 cu 0,7-1% după ce înregistrase în 1981 o creștere de numai 1% ; pe ansamblul țărilor africane creșterea produsului intern brut a fost în 1982 de 1-1,5% față de 2,9% în 1981; o situație cu ceva mai bună s-a înregistrat pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare din Asia, unde creșterea produsului intern brut a fost în 1982 de 3,6% dar mult inferioară față de anul precedent când se înregistrase 6%.

În afară de unele țări producătoare și exportatoare de țitei (Kuweit, Emiratele Arabe Unite, Nigeria ș.a.), numeroase alte țări în curs de dezvoltare au înregistrat în 1982 scăderi absolute ale produsului lor intern brut, unele chiar de amploare: Chile (-14,1%), Uruguay (-9,5%), Bolivia (-7,5%), Argentina (-5%), Ghana (-10%), Zambia (-8%) etc.

Evoluția economică generală nefavo-

rabilă a fost, în marea majoritate a țărilor, rezultatul unei evoluții similare în practică toate sectoarele importante ale economiilor. Deosebit de afectat a fost sectorul extractiv unde s-au înregistrat scăderi de amploare la producția de țitei, minereuri neferoase și alte materii prime minerale. La rândul lor, tinerele industrii prelucrătoare din țările în curs de dezvoltare (în principal industria textilă, a confecțiilor, a încălțăminteii, industriile de montaj ș.a.) au înregistrat încetiniri și în unele cazuri chiar scăderi ale producției, ca urmare a diminuării posibilităților de export pe piețele statelor capitaliste dezvoltate, a protecționism tot mai agresiv (reprezentat printre altele de contingente, taxe fiscale și impozite, standarde prohibitive, proceduri antidumping abuzive și diverse alte măsuri tarifare și netarifare), promovat în ultimii ani de țările capitaliste dezvoltate, a limitat serios accesul produselor prelucrate provenite din țările în curs de dezvoltare, diminuând totodată în mod nejustificat încasările lor din exporturi. Un asemenea comportament al statelor dezvoltate contravine nu numai interesului general de dezvoltare a comerțului internațional, dar și angajamentelor luate de aceste țări în diverse forumuri internaționale în legătură cu liberalizarea schimburilor comerciale.

În ceea ce privește evoluția inflației în țările în curs de dezvoltare, tendințele sînt destul de diverse.

Situația cea mai gravă se înregistrează în America Latină unde, în 1982, inflația s-a situat la 21% în Argentina, 100% în Brazilia și Mexic etc. Niveluri înalte ale inflației s-au înregistrat în 1982 și în unele țări africane (80% în Ghana, 60% în Zair, 31% în Tanzania etc.), ca și în unele țări din Orientul Mijlociu.

Efectele sociale ale evoluției nesatisfăcătoare a țărilor în curs de dezvoltare sînt dramatice. Astfel, un recent raport al Organizației Mondiale a Muncii asupra șomajului în țările în curs de dezvoltare estima că față de o populație activă de 871 milioane de oameni, circa 210 milioane o reprezintă șomerii oficial înregistrați (peste 25% din forța de muncă). Aceste cifre nu sînt însă seama de fenomenul subutilizării forței de muncă angajată, fenomen cronic în aceste țări.

Scăderea prețurilor materiilor prime cu 9% în 1982 (12,5% la metale neferoase, 11% la materii prime alimentare etc.), paralel cu scăderea cererii pentru aceste produse și cu îngustarea accesului produselor prelucrate ale țărilor în curs de dezvoltare pe piețele statelor dezvoltate au condus la diminuarea volumului valoric al exportului țărilor în curs de dezvoltare cu 5%. Paralel s-a înregistrat o diminuare chiar și mai accentuată a importurilor (10%), ceea ce a făcut ca pentru prima oară după mulți ani, țările în curs de dezvoltare neexportatoare de țitei să înregistreze în 1982 un deficit comercial sensibil inferior celui din anul precedent (40 miliarde dolari în 1982 față de 60 mili-

arde dolari în 1981). Scăderea deficitului comercial al acestor state este un fenomen cu implicații mai degrabă negative, deoarece el a avut loc cu precădere ca urmare a autolimitării severe a importurilor în lipsa resurselor valutare necesare și în condițiile îngustării posibilităților de acces la creditele externe. Pentru țările în curs de dezvoltare, autolimitarea importurilor a presupus numeroase sacrificii, renunțarea la realizarea unor importante proiecte de dezvoltare, cu efecte directe asupra potențialului lor viitor de export.

Diminuarea deficitului comercial al țărilor în curs de dezvoltare neexportatoare de țitei a permis și o ușoară diminuare a deficitului balanțelor de plăți, de la 103 miliarde dolari în 1981 la 90 miliarde dolari în 1982, aceasta reprezentînd în realitate o perpetuare a gravului dezechilibru înregistrat de țările respective în domeniul plăților externe.

Peste o treime din acest deficit (37 miliarde dolari) revine țărilor latino-americane. Dacă sînt luate în calcul și țările exportatoare de țitei, care au încheiat anul 1982 cu o balanță echilibrată (față de un excedent de 65 miliarde dolari în 1981) rezultă că pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare s-a înregistrat o înrăutățire semnificativă a situației, deficitul cumulat al balanțelor lor externe de plăți majorîndu-se în 1982 de peste două ori față de anul precedent (39 și respectiv 38 miliarde dolari).

Efectele nefavorabile ale crizei economice mondiale asupra țărilor în curs de dezvoltare, evoluția nesatisfăcătoare a acestora se reflectă sintetic în creșterea dramatică, fără precedent, a datoriei lor externe în 1982 cu aproape 100 miliarde dolari. Datoria externă pe termen mediu și lung a țărilor în curs de dezvoltare este estimată la sfîrșitul anului 1982 la 626 miliarde dolari, din care 520 miliarde dolari revin țărilor neexportatoare de țitei. Serviciul datoriei externe a atins în 1982, în cazul unor țări în curs de dezvoltare, niveluri exorbitante: 18,5 miliarde dolari în cazul Braziliei, 15,2 în cazul Mexicului, 7,8 în cazul Venezuelei, 4,8 în cazul Algeriei etc. Ca urmare, 25 de țări în curs de dezvoltare au înregistrat în 1982 intîrzieri de plăți sau au obținut reeșalonarea unei părți a datoriei externe, iar la începutul anului 1983 se aprecia că alte 15 state în curs de dezvoltare s-ar putea afla într-o situație similară în anul acesta. O deosebită îngrijorare provoacă faptul că, datorită impasului în care s-a ajuns, cea mai mare parte a creditelor noi contractate de țările în curs de dezvoltare nu mai sînt orientate către investiții productive ci servesc plăților scadente. După cum reiese și din datele de mai sus, tot mai multe țări în curs de dezvoltare sînt împinse în acest cerc vicios.

Presate de dificultățile interne și externe crescînde, în ultimele luni, multe țări în curs de dezvoltare s-au văzut nevoite să adopte programe de austeritate, să-și revizuiască programele și planurile naționale de dezvoltare în sensul diminuării cheltuielilor

de investiții și renunțării la proiecte economice importante. Asemenea fenomene sînt cu atît mai dezamăgitoare, cu cît ele intervin în contextul celui de al treilea Deceniu al dezvoltării, de ale cărui prevederi se pare că statele dezvoltate au uitat cu totul.

Analiza evoluției economice recente a țării în curs de dezvoltare pune în evidență concluzia că s-a ajuns într-un asemenea punct, în care sînt absolut necesare măsuri urgente și hotărîte de natură să conducă la inversarea actualelor tendințe. Statele dezvoltate trebuie să înțeleagă că este și în interesul lor o reluare rapidă a creșterii economice în țările în curs de dezvoltare și îmbunătățirea participării lor la diviziunea internațională a muncii. Există aproape o unanimitate de păreri în legătură cu faptul că atît înviorarea activității economice în aceste țări, cît și realizarea restructurărilor reclamate de modificarea locului lor în diviziunea și comerțul internațional depind în momentul de față nemijlocit de asemenea măsuri.

În acest sens, programul de urgență pe viitorii doi ani propus de secretariatul U.N.C.T.A.D. trebuie privit într-adevăr ca un program minim, merit să creeze numai bazele unor acțiuni viitoare de amploare.

Țară în curs de dezvoltare, România a subliniat importanța pe care o acordă actualei sesiuni a U.N.C.T.A.D. în sensul măsurilor concrete ce se așteaptă a fi adoptate în vederea îmbunătățirii situației economice generale în lume și în special pentru relansarea dezvoltării în țările rămase în urmă. În ce o privește, țara noastră s-a declarat hotărîtă să facă totul pentru a se obține rezultate cît mai bune în adoptarea soluțiilor necesare sprijinirii țării în curs de dezvoltare și inițierii unui dialog constructiv între țările sărace și cele bogate. Măsurile avute în vedere de România vizează o arie largă de probleme, potrivit extinderii pe care au căpătat-o aceste dificultăți ce grevează în primul rînd țările în curs de dezvoltare: reducerea datoriei externe (anularea completă în cazul țării cele mai sărace și diminuarea acestei datorii pentru un alt grup de țări, reeșalonarea datoriei externe pe o perioadă lungă, fără dobînzii sau cu dobînzii mici). S-ar impune, totodată, reducerea nivelului dobînzilor, majorarea volumului creditelor acordate țării în curs de dezvoltare, diminuarea cheltuielilor militare, instituirea unor rapoarte echitabile în comerțul internațional, înlăturarea condiționărilor politice

din relațiile economice internaționale, asigurarea transferului de tehnologie în condiții avantajoase pentru beneficiarii din țările în curs de dezvoltare, sprijinirea țării în curs de dezvoltare în cele mai diverse sectoare ale vieții economice. Așa cum arăta recent tovarășul Nicolae Ceaușescu, în interviul acordat ziarului egiptean „Al Ahram”, referindu-se la sesiunea U.N.C.T.A.D. de la Belgrad „Noi am dori ca țările bogate să înțeleagă că trebuie să renunțe la pozițiile pe care le-au adoptat în ultimul timp și să vină în întimpinarea propunerilor și cerințelor țării în curs de dezvoltare. Este vorba de o restructurare a sistemului financiar, de a se pune capăt politicii dobînzilor mari, de a se găsi soluții în problema ajutorării țării în curs de dezvoltare, în problema prețurilor materiilor prime și a altor probleme fundamentale pentru depășirea crizei economice, dezvoltarea mai rapidă a țării rămase în urmă, restabilirea unor relații economice normale, pentru realizarea unei colaborări pe principiile egalității și avantajului reciproc”.

Nicolae Laurențiu OS
I.E.M.

Instalație automată de îmbuteliere comandată prin inițiatori

Înterupătoare fără atingere și fără contact
Automatizarea producției și larga utilizare a roboților industriali face necesară o multitudine de traductoare de semnale pentru supravegherea funcționării.

Vă oferim un sistem modular de inițiatori care funcționează fără atingere și fără contact

- inițiatori inductivi cu șlif, de apropiere și inelare
- bariere de lumină alternativă, bariere de reflexe alternative, manipolatoare alternative
- precum și amplificatoare de conectare adaptate,

VEB MESSGERÄTEWERK BEIERFELD
DDR - 9433 Beierfeld, Clara-Zetkin-Straße 7

Betrieb des:

KOMBINAT VEB
ELEKTRO-APPARATE-WERKE
BERLIN-TREPTOW
„FRIEDRICH EBERT”

blocuri de alimentare de la rețea, elemente galvanice de separare, module pentru schemele de formare a impulsurilor.

Utilizarea aparatelor noastre asigură :

- siguranță mare în exploatare
- rezistență la uzură și eliminarea lucrărilor de întreținere
- interschimbabilitate universală
- cuprinderea foarte rapidă a semnalelor și prelucrarea lor ulterioară complet electronizată
- precizie ridicată și posibilitatea de reproducere a punctelor de conectare

Solicitați informații detaliate și oferte de export

Exporteur:

HEIM-ELECTRIC
EXPORT-IMPORT

VOLKSEIGENER AUSSENHANDELSBETRIEB DDR
DEUTSCHEN DEMOKRATISCHEN REPUBLIK
DDR-1028 BERLIN ALEXANDERPLATZ 6
HAUS DER ELEKTROINDUSTRIE

PUBLICOM

Comerțul cu textile în cadrul acordurilor bi și multilaterale

RECENT la București s-a desfășurat cea de a VII-a Reuniune a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de textile și îmbrăcăminte, membre ale Acordului Multifibră. Reprezentanți din 23 de țări participante la Programul de Cooperare între țările în curs de dezvoltare au efectuat în cadrul ordinii de zi convenite un schimb de vederi referitor la prevederile acordurilor bilaterale încheiate cu țările capitaliste dezvoltate exportatoare de textile și măsura în care acestea sînt conforme Acordului Multifibră și Protocolului de extindere a acestuia din anul 1981 (cunoscut sub numele Aranjamentul Multifibră III).

Cadrul în care se conciliază conflictele dintre țările capitaliste dezvoltate importatoare de textile și țările în curs de dezvoltare exportatoare este Comitetul pentru textile al G.A.T.T., prin intermediul Acordului Multifibră (A.M.F.). Acesta a înlocuit Acordul bumbacului, care funcționa din anul 1962 pentru reglementarea comerțului cu textile, din bumbac. Scopul declarat al A.M.F. a fost de a asigura dezvoltarea sistematică și echitabilă a acestui comerț și evitarea efectelor disruptive pe piețele individuale, atît în țările importatoare cît și în cele exportatoare. Această formulare generală nu redă efectul său real, evident chiar din prima prevedere a Acordului (semnat de 51 de țări ce dețineau 85% din comerțul internațional cu textile), care limita creșterea anuală a comerțului la cea mai mare parte a produselor.

În anul 1978, Acordul a fost prelungit pentru o nouă perioadă de 4 ani, fiind acceptat în noua sa formă de majoritatea țărilor semnatare.

Făcînd o analiză a efectelor funcționării A.M.F. II în intervalul 1978—1981 și a regimului de import al C.E.E. — principalul dezbaterii pentru textile — s-a constatat că politica comercială comunitară în domeniul textilelor a fost mai restrictivă, determinînd o diminuare a ritmului de creștere a importului provenind din țările în curs de dezvoltare. Astfel, dacă în timpul funcționării primului A.M.F. (1974—1977) ritmul anual de creștere a importurilor de textile era de 25%, în perioada funcționării A.M.F. II acest ritm a scăzut simțitor, la 4%, iar în ce privește categoria celor 8 „produse sensibile” ritmul a fost doar de 1,9% (aici intrînd produse realizate, în proporție ridicată, în industria țărilor importatoare de textile și, ca atare, protejate, într-o măsură sporită în aceste țări).

În anul 1980, înaintea începerii negocierilor pentru prelungirea Acordului Multifibră II a avut loc, la inițiativa guvernului Columbiei, o întîlnire interregională a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de textile, în scopul de a stabili modul de abordare de către aceste țări la negocierile ce urmau să aibă loc cu țările capitaliste dezvoltate. În întîlnirile ulterioare s-a convenit elaborarea unui Program de cooperare între țările în curs de dezvoltare exportatoare de textile și s-a căzut de acord asupra unei poziții comune pentru faza finală a negocierilor A.M.F. Rezultatele negocierilor sînt acum binecunoscute: ca urmare a acțiunilor coordonate ale grupului țărilor în curs de dezvoltare, concluziile atașate Protocolului de extindere a A.M.F. din anul 1981 au reinstaurat, într-o anumită măsură, echilibrul inițial din A.M.F., care fusese „în mod brutal deranjat” pînă la expirarea A.M.F. II, prin includerea clauzei de tristă reputație a „abaterilor rezonabile”.

Cooperarea strînsă în cadrul grupului de țări exportatoare de textile, în scopul liberalizării comerțului internațional, a dat posibilitate acestora să reziste încercărilor din partea țărilor capitaliste dezvoltate importatoare de a introduce reglementări suplimentare de natură să accentueze politica restrictivă, discriminatorie față de importurile din țările în curs de dezvoltare.

În aceste condiții, la 1 ianuarie 1982 a intrat în vigoare A.M.F. III, pe o perioadă de patru ani și jumătate (pînă la 31 iulie 1986). Noul Acord reia o serie de prevederi ale aranjamentului inițial sau ale A.M.F. II și aduce elemente noi de atenuare a creșterii accesului furnizorilor și în special al principalilor pro-

ducători. A.M.F. III stipulează posibilitatea reducerii flexibilității sub limitele prevăzute în cazul contingentelor foarte ridicate, utilizate intens și cu pondere însemnată pe piața importatoare și introduce clauza „antisurge”, prin care se înstăluie un sistem de ajustare a cotelor la produsele sensibile, în funcție de performanțele anterioare.

Cooperarea în cadrul grupului țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de textile pentru obținerea de avantaje la nivel multilateral a fost confirmată în timpul negocierilor bilaterale cu unele țări dezvoltate importatoare, fără însă a se concretiza cu rezultate favorabile în toate cazurile.

Potrivit declarațiilor unor participanți la Reuniunea de la București, „rezultatele negocierilor bilaterale sînt departe de a fi satisfăcătoare”. Astfel, acordurile bilaterale de limitare „voluntară” a exporturilor de textile încheiate de unele țări capitaliste membre ale A.M.F. cu țările în curs de dezvoltare exportatoare conțin o serie de prevederi deosebit de restrictive, introducîndu-se prețuri minime de import și contingente stabilite diferențiat pe țări, cu mult sub nivelul posibilităților de export și uneori chiar sub cel al performanțelor anterioare.

În urma recentelor negocieri bilaterale între C.E.E. și S.U.A., pe de o parte și furnizorii din Asia, pe de altă parte, concluziile ce se pot desprinde nu sînt promițătoare din punct de vedere al liberalizării comerțului. Astfel, Comisia Pieței comune a avut mandat să permită creșterea anuală a importului din țările semnatare ale A.M.F. III, din țările socialiste și din alte țări cărora le acordă preferințe — doar cu 1% pentru produsele „sensibile” și cu numai 3% pentru celelalte produse textile. Contingentele alocate pentru furnizorii importanți din Asia de Sud-Est s-au redus cu 6—10% în perioada 1982—1985. Acordurile bilaterale încheiate de S.U.A. cu țările furnizoare sînt cîștior mai restrictive, permițînd creșteri anuale ale cotelor de numai 0,5—2,0%.

Nu este greu de observat de există o neconcordanță între obiectivele pe care și le-a propus Acordul Multifibră și modul în care acestea se realizează. În primul rînd, potrivit Acordului Multifibră creșterea anuală a cotelor de import la produsele textile trebuie să fie de cel puțin 6% ; or, volumul importurilor Pieței comune la produse — care intră sub incidența A.M.F. — din țările cu care a încheiat acorduri bilaterale s-a majorat cu numai 2,5 % anual (și cu numai 0,8% pentru produsele „sensibile”). Și în S.U.A. importul de textile și îmbrăcăminte din țările în curs de dezvoltare a sporit cu numai 3,7% anual în anii '70 și a scăzut cu 9% în ultimul an al deceniului. În al doilea rînd, în pofida prevederilor A.M.F. de a se asigura o cotă-parte mai mare țărilor în curs de dezvoltare în comerțul internațional cu aceste produse, conform datelor furnizate de G.A.T.T., după 1977 s-a înregistrat o stagnare a ponderii respective la 25—26%, iar în unele țări capitaliste dezvoltate a avut loc chiar o scădere a importului de textile și îmbrăcăminte provenind din țările în curs de dezvoltare.

Reuniunea de la București a țărilor în curs de dezvoltare exportatoare de textile și îmbrăcăminte a permis un schimb util de opinii și analize de fond în vederea pregătirii acțiunilor de reînnoire, în anul 1986, a Acordului Multifibră. Participanții la Reuniune consideră că cooperarea între aceste țări exportatoare trebuie continuată și întărită prin conferirea unui caracter instituțional Programului de cooperare, care trebuie să devină „o entitate bine definită pentru a avea o influență semnificativă” în comerțul internațional cu textile.

Participantă activă în cadrul reuniunii, România și-a afirmat încă o dată dorința de a-și aduce contribuția la eliminarea obstacolelor care grevează asupra desfășurării normale a schimburilor internaționale cu textile, vizînd instaurarea unui climat propice dezvoltării acestor schimburi.

Virginia CĂMPEANU

I.E.M.
Constantin CRISTESCU
M.I.U.

**Petrochimia:
cerere în creștere**

CEREREA pentru etilenă, principala componentă a unei largi game de produse chimice și plastice, este așteptată să crească la 14,6 mil. tone în 1990 în țările în curs de dezvoltare, respectiv, la un nivel de circa cinci ori mai mare față de cerea actuală. Prognozele realizate de O.P.E.C. în colaborare cu O.N.U.D.I. contrastează net cu situația dificilă care caracterizează țările vest-europene. Potrivit cifrelor furnizate de industriile respective, capacitatea de producție pentru etilenă în Europa occidentală însumează circa 15,3 mil. tone la o cerere de 10,3 mil. tone. Până în 1985, cererea nu este așteptată să depășească 11,5 mil. tone.

Raportul O.P.E.C./O.N.U.D.I., prezentat în luna martie a.c. la un seminar internațional în Viena, consideră, pe de altă parte, că majorarea producției pentru lumea a treia la nivelul cererii prognozate nu va duce la o îmbunătățire

sensibilă a ponderii acestor țări în producția mondială de etilenă și nici în ce privește consumul pe locuitor. Se subliniază, de asemenea, faptul că realizarea producției prognozate pentru țările în curs de dezvoltare va presupune investiții apreciate la 37 mrd. dolari, ceea ce înseamnă că asemenea eforturi vor putea fi suportate numai de acele țări care dispun de condițiile materiale necesare și au capacitatea de a pătrunde competitiv pe piețele de export. Această concluzie face necesară mai mult decât oricând creșterea contribuției țărilor industrializate în ce privește transferul de tehnologie către țările în curs de dezvoltare — apreciază studiul citat.

**Finlanda —
perspective 1983**

CU o creștere de 18 la sută a exporturilor, înregistrată în primul trimestru al anului, economia finlandeză speră într-o redresare economică încă în cursul

acestui an. Printre sectoarele de activitate cel mai bine plasate se numără cel al hîrtiei (+8 la sută), al cherestelei (+28 la sută), precum și al industriei metalurgice aflat în creștere la export încă din anul trecut.

Creșterea importurilor cu numai 15 la sută în primele luni ale anului acesta a făcut ca Finlanda să înregistreze un excedent de 536 milioane mărci finlandeze în balanța de comerț exterior.

Potrivit buletinului de presă Finnfacts, specialiștii își pun speranța în industria de produse metalurgice, așteptată să intre într-o perioadă de avînt către sfîrșitul anului. În ce privește importurile, se constată o creștere a achizițiilor de bunuri de echipamente și combustibili, numai petrolul reprezentînd 40 la sută din totalul cheltuielilor pentru combustibili.

Avînd în vedere elementele promițătoare și cu condiția relansării economiei occidentale, specialiștii speră în atingerea, la sfîrșitul anului, "a unei rate de creștere economică în jur de 3,5—4 la sută.

Programe de dezvoltare

Egipt: orientările planului

cincinal actual

PLANURILE actuale de dezvoltare a Egiptului își modifică baza în fiecare an, cifrele de plan fiind modelate anual (odată cu anunțarea bugetului) în cadrul principiilor de politică economică ale guvernului. Actualul plan 1982/1983 — 1986/1987 reprezintă prima încercare de introducere în practică a unor noi orientări de continuare susținută a dezvoltării. Guvernul consideră rata mare de creștere a populației (2,7% în 1982) ca un element principal în extinderea activității economice. Președintele Mubarak specifică, recent, șapte preocupări principale ale planului cincinal actual, și anume: raționalizarea consumului și orientarea acumulării naționale către creșterea producției și dezvoltare; acordarea unei atenții speciale construcției de locuințe; ajustarea subvențiilor bugetare pentru stimularea producției; mai buna orientare a cheltuielilor publice și private; asigurarea necesarului de forță de muncă cu înaltă calificare și îmbunătățirea sistemului formării de cadre specializate; raționalizarea importurilor; întărirea sectorului public.

Planul prevede o rată reală de creștere economică de 8%, pe an, în care scop sînt alocate investiții totale de 35,2 mrd. L.E. (41,9 mrd. \$).

Ritmii anual de creștere a producției industriale va spori la 9,8%, rată superioară celei din planul cincinal anterior. Deși în cadrul sectoarelor productive atenția principală revine industriei, și agricultura se bucură de o atenție mult sporită (se prevede o creștere de 3,7% în medie pe an față de 2,3% anterior). Printre marile proiecte, pe termen lung, se numără dezvoltarea integrată agricolă și industrială a zonei adiacente Canalului Suez, dezvoltarea industrială a Peninsulai Sinaï, dezvoltarea mîieră a Deșertului de Est, dezvoltarea multilaterală a zonei din jurul orașului Cairo, dezvoltarea agroindustrială a zonei Assiut, dezvoltarea agricolă și turistică a zonei de Nord din Deșertul de Vest, etc.

România livrează pe piața Egiptului vagoane, locomotive, tractoare și altele. În cadrul cooperării se află în curs de realizare o serie de obiective din domeniile energetice, al transporturilor, materialelor de construcții și altele. Relațiile multilaterale româno-egiptene pot constitui un exemplu de dezvoltare a relațiilor dintre două țări în curs de dezvoltare, contribuția hotărîtoare la acest proces avînd-o discuțiile și vizitele la nivel înalt.

M.F.

EVOLUȚII MONETARE

ÎN INTERVALUL 30 MAI — 3 Iunie, dolarul S.U.A. a continuat să se reprecieze față de restul valurilor occidentale.

Comunicatul de la Williamsburg al întîlnirii anuale a celor 7 nu a dat nici o speranță în privința scăderii nivelului dobînzilor — și în primul rînd la dolar, ceea ce a determinat pe majoritatea operatorilor de devize să considere moneda americană — al cărei procent de dobîndă este unul dintre cele mai ridicate din rîndul principalelor valute de rezervă — ca avînd o atractivitate sporită și, în consecință, să-și creeze poziții corespunzătoare în dolari. Unele zvonuri legate de o eventuală majorare a taxei oficiale a scontului și a dobînzii preferențiale „prime rate” au creat presiuni asupra dobînzilor la dolar, înregistrîndu-se creșteri atît la intern (unde fondurile federale au crescut de la 3,375% la 3,75%), cît și pe piața eurodolarului (în toate perioadele, la termen de 6 luni apropiindu-se de 10% p.a.). La acestea s-au adăugat și ieșirile de fonduri din acțiuni și obligațiuni în marcă vest-germană (bursa fiind în scădere după creșterea accentuată de luna trecută).

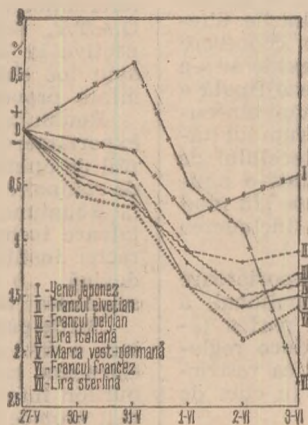
Lira sterlină a înregistrat deprecierea cea mai accentuată în raport cu dolarul, cotînd la închiderea din 3 Iunie la 1,5650 dolari/1 liră, cu 2,3 % sub cursul de referință din 27 mai, de 1,6025 dolari/1 liră. Francul francez a pierdut în acest interval în relația cu dolarul 1,6% (7,6450 franci/1 dolar pe 3 Iunie, față de 7,5225 franci/1 dolar, cursul de referință), rezultatele măsurilor de austeritate luate de guvern în ultimul timp nereușind să determine decisiv reorientările de poziții ale deținătorilor de fonduri. Marca vest-germană a evoluat pe o linie aproape continuu descendentă, Bundesbank fiind nevoită să intervină permanent pe piață, vinzînd dolari, cursul de la închiderea sîptămîinii

analizate situîndu-se la 2.5450 mărci/1 dolar, respectiv cu 1,5% sub cel din 27 mai, de 2,5075 mărci/1 dolar.

Procente apropiate de depreciere față de dolar au înregistrat lira italiană (1.509 lire/1 dolar pe 3 Iunie, comparativ cu nivelul de 1.488 lire/1 dolar pe 27 mai), francul belgian (50,75 franci/1 dolar și respectiv 50,08 franci/1 dolar) și francul elvețian (2,1650 franci/1 dolar și respectiv 2,0825 franci/1 dolar). Yenul japonez, deși a trebuit să suporte influența nefavorabilă a publicării cifrelor bilanțului comercial pe luna aprilie (excedent de 2,76 miliarde dolari, față de 2,89 miliarde dolari în martie a.c.) și a celei de plăți externe (deficit de 1,06 miliarde dolari), beneficiază însă în continuare de performanțele de ansamblu mai bune ale economiei nipone, comparativ cu a celorlalte economii occidentale, astfel că la închiderea perioadei prezentate yenul era tranzacționat la 238,75 yeni/1 dolar, cu numai 0,4% sub cursul de referință de 237,75 yeni/1 dolar.

Dobînzile la depozitele în principalele eurovalute, pe termen de 6 luni au înregistrat următoarea evoluție (se dau nivelele din 3 Iunie comparativ cu cele din 27 mai): creșteri la eurodolar (9,75 și 9,625%), euro-marca vest-germană (3,625 și 3,375%) și eurofrancul elvețian (4,0375 și 4,875%), în timp ce la eurlira sterlină s-au situat în jurul nivelului de 10,375%.

După o ușoară creștere, în prima parte a intervalului prezentat, prețul metalului galben a marcat, începînd cu 1 Iunie, o scădere destul de accentuată, astfel că al dollea fixing de la Londra din ziua de 3 Iunie, de 411,50 dolari/uncie a fost cu 25,75 dolari/uncie sub cel corespunzător din ziua de 27 mai.

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în intervalul 30 V — 3 VI; bază: 27 mai 1983.

**Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU**

Acces mai larg la brevete și licențe

UNUL dintre aspectele marcante ale decalajului tehnologico-economic care separă țările în curs de dezvoltare de țările industrializate îl constituie repartiția pregnant inegală a proprietății industriale, respectiv a posesiunii și dreptului de utilizare a brevetelor și licențelor reflectând rezultatele activității de cercetare și dezvoltare tehnologică. După aprecierile Organizației mondiale a proprietății intelectuale, din cele aproximativ 3,5 milioane de brevete actualmente în vigoare 38,2 la sută sînt deținute de Statele Unite, 18,1 la sută de R.F.G. ș.a.m.d.; cetățenilor sau firmelor din țările în curs de dezvoltare nu le revin decît circa 1 la sută din numărul total al brevetelor în vigoare.

Alături de numărul absolut al brevetelor deținute de cetățenii unui stat sau altul, gradul de dezvoltare tehnologică a diverselor țări este ilustrat și de numărul de brevete eliberate în decurs de un an, raportat la un milion de locuitori. Or, datele pe 1976, de pildă, evidențiază că, în timp ce în Elveția s-au eliberat 500 de brevete la un milion de locuitori, în Japonia — 300, în Suedia — 225 etc., în Algeria indicatorul respectiv a fost de 9 brevete, în Iran — 2, iar în India — de circa un brevet la două milioane de locuitori. De unde și cerința legitimă a țărilor în curs de dezvoltare ca sistemul de protejare a proprietății industriale pe plan internațional să fie revizuit conform principiilor noii ordini economice mondiale, ceea ce ar facilita accesul țărilor respective la cuceririle științei și tehnicii în vederea accelerării procesului lor de dezvoltare social-economică.

R.P. Chineza : dezvoltarea porturilor

LĂRGIREA schimburilor comerciale ale Republicii Populare Chineze este în cea mai mare parte condiționată de transportul maritim, care, la rîndul său, necesită o importantă dezvoltare a capacităților portuare. S-a apreciat că, în 1980, de pildă, congestionarea porturilor din cauza insuficienței cheiurilor de acostare pentru navele cu pescaj mare și a spațiilor de depozitare a mărfurilor a determinat cheltuieli suplimentare echivalente cu circa 170 milioane de dolari S.U.A.

În prezent, sînt în curs de realizare ample lucrări de amenajare, menite să rezolve problema la nivelul cerințelor unui transport modern, eficient. Se prevede, de exemplu, ca volumul manipu-

lărilor de transcontainere, care a fost în 1980 de 65 mii și în 1981 de 114 mii bucăți, să crească în 1985 la 700 mii de unități (circa 4,2 milioane tone de mărfuri). Mai mult de două treimi din acest total vor reveni în proporție egală terminalului din principalul port al țării — Shanghai și celui din portul Tianjin (situat la circa 120 mile sud-est de Beijing), unde operațiile vor fi conduse cu ajutorul calculatoarelor. Se dezvoltă capacitățile de prelucrare a navelor transcontainer și în porturile Huangpu, Dalian, Qingdao. Pentru încărcarea cărbunelui în nave de mare capacitate se construiește un terminal la Quinhuangdao, precum și noul port Shijiusuo, ce va fi legat printr-o cale ferată de 300 km de bazinul carbonifer Yanzhou. Pînă la 20 milioane tone de minereu de fier vor putea fi transbordate anual, din mineraliere mar me în nave fluviale, în portul Beilun. A intrat parțial în exploatare portul Fangcheng, în care vor fi prelucrate anual 4,4 milioane tone de mărfuri generale.

Design industrial

ÎN ultima vreme designul industrial își face din el în ce mai mult simțită prezența între preocupările întreprinderilor. Funcție de legătură între marketing și biroul de studii și proiectări, el depășește aria esteticii industriale, aducînd cu sine o metodă de analiză riguroasă a produsului și a pieței, o eva-

luare a necesităților ergonomice, a utilizării de noi materiale și a transferurilor tehnologice.

Designul industrial actual nu se limitează deci la înfățișarea exterioară a unui produs, ci este o disciplină multilaterală ce cuprinde diferite faze cum ar fi : o analiză a problemei, plecînd de la studierea pieței, un studiu preliminar cu schițe și machete, o evaluare cu ajutorul analizei valorii, formularea indicațiilor generale și a planurilor pentru realizarea machetei și a prototipului și, în final, asistența în faza de producție pentru detalii de fabricație.

Rezolvarea acestei diversități de probleme a necesitat trecerea de la faza teoretică la una practică, concretizată în înființarea unor birouri de design, adevărate centre tehnice care facilitează legătura dintre diferite discipline ale designului : inovație tehnică, ergonomie, optimizarea performanțelor etc. Deosebit de eficiente se dovedesc a fi și serviciile de design integrate întreprinderilor, care asigură rapiditate în intervenții, continuitate în concepție și o strategie pe termen lung în proiectarea produselor.

Subliniind importanța crescîndă a acestui important factor de competitivitate care este designul industrial, revista franceză „L'Usine Nouvelle” notează — într-un recent dosar consacrat acestei problematici — existența a peste 8 000 specialiști în design în R.F.G. și a circa 12 000 în Marea Britanie.

Medicamente pentru „lumea a treia”

CEA mai răspîndită cauză a îmbolnăvirilor populației din țările în curs de dezvoltare o constituie malnutriția și calitatea necorespunzătoare a apei potabile, cel mai puternic afectat fiind tineretul. Potrivit unui studiu realizat de Institutul pentru dezvoltare din Geneva, în prezent sînt cunoscute 87 boli caracteristice țărilor în curs de dezvoltare. În ce privește acțiunea profilactică, există vaccinuri împotriva a 10 din aceste boli și tratamente satisfăcătoare pentru 23. Din rest, 22 pot fi tratate doar cu rezultate nesatisfăcătoare, respectiv tratamentul avînd urmări și reacții toxice, iar pentru 32 din aceste boli nu există nici un fel de medica-

În prezent, numai 3 la sută din totalul cheltuielilor pentru cercetare biologică au ca destinație bolile din „lumea a treia”. Pentru comparație, revista **The Economist** arată că între 1977 și 1980, un număr de 14 companii farmaceutice europene au alocat numai

126 mil. dolari pentru a produce medicamente împotriva bolilor tropicale, ceea ce reprezintă doar puțin peste cheltuielile de obținere a unui singur medicament destinat pieței țărilor dezvoltate.

Cu trei pătrimi din populația globului, țările în curs de dezvoltare dețin numai 20 la sută din piața mondială a medicamentelor, estimată la 60 mld. dolari. Și cu toate că „lumea a treia”

cheltuieste pentru medicamente aproximativ două cincimi din bugetele destinate sănătății, nivelul anual al acestor cheltuieli, raportat pe locuitor, este încă deosebit de scăzut : 1 dolar în India față de 103 dolari în R.F.G., cum rezultă din graficul alăturat realizat după datele Băncii Mondiale.

Revista ECONOMICA

Editată de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 23 din 10 iunie 1983

1948—1983 — DEZVOLTAREA DINAMICĂ A FORTELOR DE PRODUCȚIE

- Naționalizarea mijloacelor de producție — act politic revoluționar cu adânci semnificații în istoria poporului român (Gheorghe Surpat) 1
- Industrializarea socialistă — factor hotărâtor al creșterii economice (Gheorghe Crețoiu) 3
- Calitate și eficiență în procesul dezvoltării (Viorel Cornescu) 6
- Ramurile de vîrf în strategia progresului economic (Vasile Baltac) 8
- Cercetarea științifică la baza modernizării industriei românești (Mihail Florescu) 10

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Realizarea producției fizice la toate sortimentele (Corneliu Bârnea) 12
- Întărirea disciplinei costurilor (Gh. Sică) 13
- Rezerve pentru consolidarea autoges-tiunii în cooperativele agricole de producție (D. Tudorache, S. Tudorache, V. Manole) 15
- Cifitorii au cuvîntul 17

CONDUCERE ● ORGANIZARE

- Programarea producției ca factor de îmbunătățire a utilizării capacităților (George Moldoveanu) 18

TEORII ● IDEI

- Economia informației (I) (Mihai Drăgănescu) 20
- Școli ● curente ● economiști. Probleme monetar-valutare în viziunea teoriei keynesiste și neokeynesiste (III) (Lucian Ionescu) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA CONCURSUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Reproducția socialistă (Constantin Manolescu) 24

ECONOMIE MONDIALĂ

- UNCTAD VI. Imperativul unei concurențe reale și echitabile între toate statele, al instaurării noului ordinii economice mondiale (Dinu Dragomirescu) 26
- Pe agenda UNCTAD VI. Măsuri necesare pentru redresarea situației țărilor în curs de dezvoltare (Nicolae Laurențiu Os) 27
- Comerțul cu textile în cadrul acordurilor bi- și multilaterale (Virginia Câmpeanu, Constantin Cristescu) 29
- Tendințe — conjuncturi 30
- Mondorama 31

ÎN SUPLIMENTUL NUMARULUI :

Oferte de produse disponibile

IN THIS ISSUE

- The nationalization of the means of production : a political revolutionary act of deep significance for the history of the Romanian people (Gheorghe Surpat) 1
- The socialist industrialization — a decisive factor for the economic growth (Gheorghe Crețoiu) 3
- Quality and efficiency in the process of development (Viorel Cornescu) 6
- High technology branches in the strategy of the economic progress (Vasile Baltac) 8
- The scientific research : a basis to modernize the Romanian industry (Mihail Florescu) 10
- The economy of the information (I) (Mihai Drăgănescu) 20
- Schools ● trends ● economists. Issues on money and hard currency in the vision of the keynesian and neokeynesian theory (III) (Lucian Ionescu) 22
- The imperative of a realistic and equitable collaboration between all states, of the setting up of a new international economic order (Dinu Dragomirescu) 26

DANS LE NUMERO

- La nationalisation des moyens de production — act politique révolutionnaire avec de profondes significations dans l'histoire du peuple roumain (Gheorghe Surpat) 1
- L'industrialisation socialiste — facteur dynamisateur de la croissance économique (Gheorghe Crețoiu) 3
- Qualité et efficience dans le processus du développement (Viorel Cornescu) 6
- Les branches de pointe — impulsion pour le développement de l'économie (Vasile Baltac) 8
- La recherche scientifique à la base de la modernisation de l'industrie roumaine (Mihail Florescu) 10
- L'économie de l'information (I) (Mihai Drăgănescu) 20
- Ecoles ● courants ● économistes. Problèmes monétaires dans la vision de la théorie keynesiste et neokeynesiste (III) (Lucian Ionescu) 22
- La VIe CNUCED. L'imperatif d'une collaboration réelle et équitable entre tous les Etats, de l'instauration d'un nouvel ordre économique mondial (Dinu Dragomirescu) 26

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Национализация производственных средств — политический революционный акт, имеющий глубокое значение в истории румынского народа (Георге Сурият) 1
- Социалистическая индустриализация — решающий фактор, экономического роста (Георге Крецою) 3
- Качество и эффективность в процессе развития (Виорел Корнеску) 6
- Передовые отрасли, в стратегии экономического прогресса (Василе Балтак) 8
- Научно исследование, в основу модернизации румынской индустрии (Михаил Флореску) 10
- Экономика информации (I) (Михай Драгănescу) 20
- Школы ● течения ● экономисты. Валютно-денежные проблемы с точки зрения кейнесистской и неокейнсестской теории (III) (Лучиан Ионеску) 22
- ЮНКТАД-VI. Повелительное требование реального сотрудничества между всеми государствами, установления нового мирового экономического порядка (Дину Драгомиреску) 26

ABONAȚI-VĂ LA „REVISTA ECONOMICĂ”!

Anunțăm cititorii noștri că se fac în continuare abonamente la „Revista economică”. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 260 lei pe an, 130 lei pe 6 luni și 65 lei pe trimestru. Prețul unui exemplar al revistei (inclusiv suplimentul săptămînal) este de 5 lei. Termen limită de încheiere a abonamentului — 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Abonindu-vă din timp și pe termene cât mai lungi, vă asigurați continuitatea în primirea publicației. Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții sau direct prin mandat poștal pe adresa redacției : Bulevardul Magheru nr. 28—30, sectorul 1, cod 70 159, București.

Cititorii din străinătate se pot abona adresîndu-se la ILEXIM — Departamentul Export-Import Presă, P.O. Box 136—137, telex 11 126, București, str. 13 Decembrie.

ASIGURAREA MIXTĂ PE VIAȚĂ ȘI SUPLIMENTARĂ DE ACCIDENTE = PREVEDERE + ECONOMIE

Asigurarea mixtă de viață și suplimentară de accidente este utilă oricărei persoane în vîrstă de la 16 la 65 de ani.

DE CE ?

Pentru că :

● Oferă posibilitatea îmbinării prevederii cu economia, constituind un sprijin material pentru cel ce se asigură sau pentru familia sa, întrucît suma asigurată stabilită pentru urmările accidentelor reprezintă de 6 ori suma prevăzută pentru celelalte evenimente cuprinse în această asigurare, iar la expirarea asigurării se plătește atît suma asigurată (economisită) cît și o indemnizație de 10 la sută.

● Dă posibilitatea asiguratului să încaseze pe parcursul duratei asigurării cîte 1 000 de lei pentru fiecare combinație de litere înscrisă în poliță, ieșită la tragerile de amortizare lunare.

CE RISCURI SÎNT ASIGURATE ?

● Sînt acoperite cazurile de invaliditate permanentă totală sau parțială și de deces din accidente, produse de evenimente neprevăzute și nedorite, cum ar fi : explozia, prăbușirea de teren, lovirea, căderea, alunecarea, acțiunea violentă a unei persoane, atacul unui animal, trăsnetul, acțiunea curentului electric, arsura, inecul, intoxicarea subită sau asfixierea din cauze subite și multe altele, precum și decesul din alte cauze decît cele de accidente.

PE CE DURATĂ SE POATE ÎNCHEIA ASIGURAREA ȘI CARE ESTE NIVELUL PRIMELOR DE PLATĂ ?

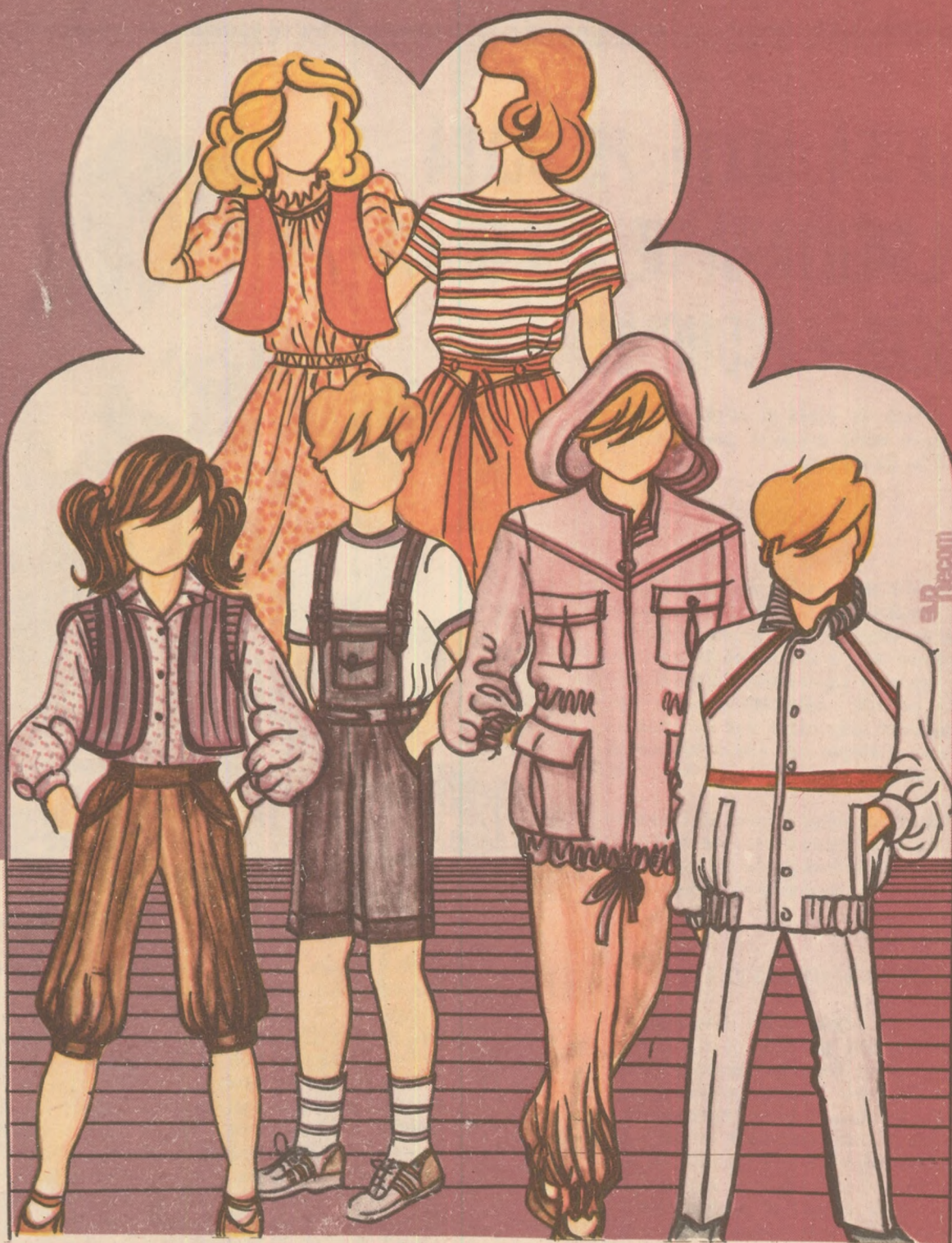
● Se poate încheia pe durate de la 5 la 15 ani.

● Primele de plată se stabilesc în funcție de mărimea sumei asigurate, de vîrsta persoanei ce se asigură, de durata asigurării, fiind pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată între 7,75 și 21,50 lei, lunar.

Pentru ca Administrația Asigurărilor de Stat să-și onoreze prompt obligațiile din contractul de asigurare, dv., stimați asigurați, aveți datoria să achitați la termen primele de asigurare. Această obligație vă cere prea mult timp ? Nu, deoarece puteți plăti primele de asigurare folosind „consimțămîntul scris“, prin împuternicirea ce o dați lucrătorilor care vă efectuează plățile de retribuții de a achita Administrației Asigurărilor de Stat, din drepturile dv., primele, atît pentru asigurările în curs, cît și pentru cele pe care le veți încheia sau reînnoi.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare, sau, direct, oricărui unități ADAS.

LUNA CADOURILOR PENTRU

(COPII)

) 1 ~ 30 Iunie (

UN NOU PRILEJ DE A FACE O BUCURIE COPIILOR DV.

În aceste zile magazinele de confecții și încălțăminte ale comerțului de stat au pus în vânzare un număr sporit de articole de îmbrăcăminte pentru copii :

- modele noi de sandale cu fețe textile, uni sau imprimate, lavabile, cu tălpi ușoare, flexibile ;
- bluze gen cămașă sau tunică din țesături uni, în carouri sau dungi ;
- șorturi, maleuri subțiri, costume de baie ;
- pantaloni tip „jeans”, „bermuda” sau clasici, din țesături

din bumbac în amestec cu în ;

- costume cu mincă scurtă sau lungă, cu buzunare mari, aplicate ;
- rochițe inspirate din stilul marinar sau cu volane și diverse alte aplicații.

PĂRINȚI ! Copiii dv. au mai crescut cu un an și, mai mult ca sigur, trebuie să le înlocuiți îmbrăcămintea devenită... neîncăpătoare !

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII vă oferă multiple posibilități de a alege și dărui micuților dv. „pieșe” vestimentare moderne și adecvate sezonului cald.